

Σκανδάλη Κ. Μαργαρίτα

Διαδρομές παπουτσιών

*Πρόταση για ένα μουσειοπαιδαγωγικό
διαπολιτισμικό πρόγραμμα*

ΑΘΗΝΑ
2005

«Αντί εισαγωγής»

Η μουσειοπαιδαγωγική εκπαίδευση ως επιστημονικό πεδίο ανήκει στις Επιστήμες του Ανθρώπου. Αποτελεί μια επιστημονική κατεύθυνση, η οποία συνδυάζει την παιδαγωγική με το Μουσειακό χώρο και τις λοιπές επιστήμες που σχετίζονται με αυτόν, αναδεικνύοντας τον εκπαιδευτικό ρόλο των πολιτισμικών φορέων. «Τα μουσεία δίνουν τη δυνατότητα στους ανθρώπους να εξερευνούν συλλογές με σκοπό την έμπνευση, τη μάθηση και την ψυχαγωγία...». Μουσείο δεν θεωρείται μόνο το κτίριο ή το ίδρυμα / οργανισμός, όσο ο χώρος που σχετίζεται με τα πεδία των Μουσών. Συνεπώς, ένας υπαίθριος χώρος ή ακόμα κι ένας δρόμος μπορούν να αποτελέσουν χώρους μουσειακής σπουδής και πηγή έμπνευσης και δημιουργίας.

Αναμφισβήτητα, η μουσειοπαιδαγωγική εκπαίδευση σχετίζεται με τον εκδημοκρατισμό των μουσειακών χώρων και με τη στροφή αυτών σε ανθρωποκεντρικές κατευθύνσεις. Μπορεί να αποτελέσει ένα χώρο πολυφωνίας, διαλόγου και ελεύθερης διακίνησης ιδεών, ανάπτυξης δεξιοτήτων και κριτικής ικανότητας. Ακόμα, μπορεί να δώσει το έναυσμα για συνεργασία, ομαδικότητα, σεβασμό στη διαφορετικότητα και την ιδιαιτερότητα, στη δια βίου εκπαίδευση.

Άμεση σχέση με τις μουσειακές σπουδές έχει ο μουσειοπαιδαγωγός. Αυτός μπορεί να αναλάβει το ρόλο του συντάκτη ενός προγράμματος «συμπληρώνοντας» και λειτουργώντας επικουρικά ως προς το σχολικό αναλυτικό πρόγραμμα, συντάσσοντας φάκελο για τον εκπαιδευτικό και το μαθητή, συνδυάζοντας το πεδίο των τεχνών με την παιδαγωγική και το εκάστοτε αντικείμενο μελέτης. Καλείται επίσης, μερικές φορές, να «παίξει» το ρόλο του διαμεσολαβητή ως παράγοντα και εμψυχωτή του προγράμματος ή ακόμα του επιμορφωτή εκπαιδευτικών, ώστε η εφαρμογή του προγράμματος να γίνει στη συνέχεια από εκείνους. Στην περίπτωση που ένας πολιτιστικός φορέας ακολουθεί συγκεκριμένη εκπαιδευτική πολιτική, η συμβολή ενός μουσειοπαιδαγωγού στο στήσιμο και την παρουσίαση των αντικειμένων-εκθεμάτων είναι αναπόσπαστη με τις λοιπές μουσειακές εργασίες.

Ένας μουσειακός χώρος είναι κατεξοχήν ένας χώρος επικοινωνίας. Στην πραγματική διάσταση, αρκεί να επισκεφτεί κανείς ένα μουσείο, για παράδειγμα το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, για να διαπιστώσει πόσες διαφορετικές κουλτούρες και πολιτισμοί συγκεντρώνονται κάτω από την ίδια μουσειακή στέγη. Όλοι τους έχουν ένα κοινό στόχο, την επίσκεψη του Μουσείου, όμως η πολυφωνία αυτή σφραγίζεται από την ετερότητα του κάθε επισκέπτη, της συγκεκριμένης χρονικής στιγμής, της ιδιαίτερης καταγωγής του αλλά και ενός πλήθους άλλων παραγόντων που επιδρούν στην επίτευξη ενός στόχου. Ένας μουσειακός χώρος αποτελεί ένα χώρο πολυπολιτισμού.

Κάθε επισκέπτης με τη δική του ματιά προσεγγίζει, καταγράφει και «συνθέτει» το κάθε έκθεμα του μουσείου. Πρόκειται για μια αέναη διαλογική σχέση που αναπτύσσεται μεταξύ του αντικειμένου και του επισκέπτη. Ένα μουσειοπαιδαγωγικό πρόγραμμα θα μπορούσε να αποτυπώσει τη διάδραση της πολυφωνίας και του πλουραλισμού, ώστε να αναχθεί σε διαπολιτισμικό.

Με τη μελέτη του υλικού πολιτισμού, είναι δυνατόν να αναπτυχθούν διάφορες δεξιότητες, όπως αυτή των αισθήσεων (βλέπω, ακούω, μυρίζω, γεύομαι, νιώθω) της αντίληψης (ερευνώ, καταγράφω, ταξινομώ, κατηγοριοποιώ, επικοινωνώ κλπ.), αλλά και της δημιουργίας (παράγω, κατασκευάζω κλπ.). Ένα αντικείμενο αποτελεί εν δυνάμει πηγή μάθησης και επικοινωνίας ενώ παράλληλα μπορεί να φέρει πολλαπλές πολιτισμικές αναγνώσεις.

Στην εποχή του πολιτισμικού πλουραλισμού η μελέτη του υλικού πολιτισμού μπορεί να μας διδάξει το περιβάλλον στο οποίο εντάσσεται: ιδεολογίες, κοινωνικοπολιτικές δομές, συμβολισμούς, οικονομίες κλπ.. Ένα αντικείμενο, συνεπώς, μπορεί να αποτελέσει την απαρχή ενός διαπολιτισμικού διαλόγου στην προσπάθεια άνθρωποι με

διαφορετικές ταυτότητες να συνδιαλέγονται, να κατανοούν, να αποδέχονται τη διαφορετικότητα αλλά και να ανακαλύπτουν ενοποιητικούς δεσμούς, να αναπτύξουν εκτίμηση, συμπάθεια και την αίσθηση της δίκαιης μεταχείρισης για το συνάνθρωπό τους, βασικές αρχές μιας δημοκρατικής κοινωνίας.

Πόσο εύκολη όμως είναι η πρόσβαση σε ένα μουσειακό χώρο για ένα μετανάστη που ζει στη χώρα μας; Συνήθως, οι συνθήκες διαβίωσης στην «ξένη χώρα», οι δυσκολίες κοινωνικής ένταξης, το κόστος του εισιτηρίου αλλά και ο «αφιλόξενος» χαρακτήρας των ελληνικών μουσειακών χώρων αποτρέπουν ένα μετανάστη να τους επισκεφτεί. Πιθανότατα, αν είχαν γίνει έρευνες ως προς την επισκεψιμότητα των μουσειακών χώρων από μετανάστες που διαμένουν στην χώρα μας, τα αποτελέσματά τους να μην ήταν ενθαρρυντικά. Ίσως η επίσκεψη σε ένα μουσειακό χώρο να αποτελεί για αυτούς ένα «ιδιαιτέρο» γεγονός που υποδηλώνει το βαθμό ένταξής τους στην κοινωνία της χώρας υποδοχής αλλά και το οικονομικό και πολιτιστικό τους επίπεδο.

Η επισκεψιμότητα ελληνικών μουσείων ή άλλων πολιτισμικών φορέων από μαθητές που είναι παιδιά μεταναστών μπορεί να συντελέσει σε μια άλλου είδους γνωριμία με τη χώρα υποδοχής, γεγονός που επιτρέπει στη μουσειοπαιδαγωγική εκπαίδευση να διαδραματίσει ένα εξαιρετικά σημαντικό ρόλο – εφόσον θεσμοθετηθεί και καλλιεργηθεί στην πρωτοβάθμια βαθμίδα και συνεχιστεί και στις επόμενες βαθμίδες – για την ομαλή ένταξη των αλλοδαπών μαθητών.

Μέσα από ένα μουσειοπαιδαγωγικό πρόγραμμα οι συμμετέχοντες δεν έχουν μόνο την ευκαιρία να προσεγγίσουν με δημιουργικούς τρόπους και να μελετήσουν τα διάφορα πεδία τέχνης και το φυσικό περιβάλλον αλλά, όσον αφορά τη συμμετοχή μιας μικτής ομάδας με αλλοδαπούς και γηγενείς μαθητές, δίνεται δυνατότητα να καλλιεργηθούν ο σεβασμός στην ετερότητα και τη διαφορετικότητα, η άμβλυση των κοινωνικών ανισοτήτων, να επιδιωχθεί η βίωση του εκδημοκρατισμού, να αναπτυχθεί η συνεργατική και η βιωματική μάθηση, η ομαδικότητα και η τέχνη της επικοινωνίας και του διαλόγου, να δοθεί η δυνατότητα της ελεύθερης έκφρασης ιδεών και απόψεων, δισταγμών και φόβων, ή ακόμα και προσδοκιών με δημιουργικό τρόπο. Μέσα από ένα μουσειοπαιδαγωγικό πρόγραμμα ο συμμετέχων γίνεται εν δυνάμει δημιουργός- συμμετοχός /συνένοχος στο πεδίο της τέχνης και στον κόσμο της καθημερινότητας προσεγγίζοντας με διαφορετική θεώρηση το τώρα και το εδώ μέσα από το τότε και το εκεί.

Συνεπώς, ένα μουσειοπαιδαγωγικό πρόγραμμα είναι ένα σύνολο από προγραμματισμένες δραστηριότητες που αποσκοπούν στη μάθηση κάποιου ή κάποιων γνωστικών αντικειμένων. Ένα μουσειοπαιδαγωγικό πρόγραμμα μπορεί να υλοποιηθεί από φορέα ή άτομο/ -α που επιδιώκει την προαγωγή και υποστήριξη της γνώσης και μάλιστα με τρόπους που υποστηρίζουν την ανάπτυξη της πνευματικής αυτονομίας καθώς και της δημιουργικής και κριτικής ικανότητας αυτών στους οποίους απευθύνεται το πρόγραμμα.

Ένα σχολικό μουσειοπαιδαγωγικό πρόγραμμα λειτουργεί με στόχο μορφωτικό ή /και παιδαγωγικό ή /και ψυχαγωγικό και μπορεί να συσχετίζεται με θεματικές ενότητες σύμφωνες με το αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου, που διδάσκονται στους μαθητές, για τους οποίους σχεδιάζεται το εκπαιδευτικό πρόγραμμα.

Οι στόχοι είναι παιδαγωγικοί / διδακτικοί:

- I. Η διασύνδεση μουσειακού χώρου και Σχολείου,
- II. Το "άνοιγμα" του σχολείου στο κοινωνικό περιβάλλον του,
- III. Ο εμπλουτισμός της "θεωρητικής" μάθησης με βιωμένη μάθηση,
- IV. Η αισθητική καλλιέργεια των μαθητών,
- V. Η ανάπτυξη της φαντασίας, της κρίσης, της πρωτοβουλίας και της παρατήρησης,

- VI. Η "εγγραφή" της έννοιας Μουσειακός χώρος, με την ευρεία έννοια του όρου, ως χώρου των Μουσών-των Τεχνών, στη συνείδηση των παιδιών, ως χώρου πολιτισμικής παράδοσης και συνέχειας,
- VII. Η συνειδητοποίηση της εξελικτικής πορείας του ανθρώπινου πολιτισμού σε πολιτισμική μικροκλίμακα.

Οι παράγοντες ενός μουσειοπαιδαγωγικού προγράμματος είναι άμεσοι και έμμεσοι.

Στους πρώτους εντάσσονται:

- οι μαθητές μιας τάξης ή τμημάτων μιας τάξης και
- ο/η μουσειοπαιδαγωγός
- οι εκπαιδευτικοί της τάξης ή των τμημάτων που συμμετέχουν στο πρόγραμμα και

Στους δεύτερους καταλέγονται:

- η διεύθυνση του σχολείου
- οι γονείς
- εξωσχολικοί φορείς

Τα μουσειοπαιδαγωγικά προγράμματα έχουν στόχους και σκοπούς με σαφήνεια καθορισμένους και όχι γενικόλογους, θίγουν συγκεκριμένα θέματα προσεγγίζοντάς τα διαθεματικά, απευθύνονται σε καθορισμένο, κάθε φορά, κοινό με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, ακολουθούν τις καταλληλότερες κάθε φορά τεχνικές και μέσα, λαμβάνουν υπόψη το αντίστοιχο αναλυτικό πρόγραμμα αλλά και την ηλικιακή και νοητική ανάπτυξη του κοινού στο οποίο απευθύνονται καθώς και τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα της ομάδας, ώστε να γίνονται ελκυστικότερα για τον εκπαιδευτικό και το μαθητή. Αποτελούν ευκαιρία για εμπλοκή εκπαιδευτικού με δημιουργικές τεχνικές, ελευθερία και εκδήλωση δημιουργικότητας.

Κάθε μουσειοπαιδαγωγικό πρόγραμμα έχει θέμα, αρχές, συγκεκριμένους στόχους και σκοπούς προσαρμοσμένους στις ιδιαιτερότητες και ανάγκες της εκάστοτε ομάδας. Συνεπώς, κάθε μουσειοπαιδαγωγικό πρόγραμμα χαρακτηρίζεται από τη δική του **αυτονομία** και **αυτοτέλεια**. Επίσης, διακρίνεται για τη δική του δυναμική και το δικό του «ρυθμό και φιλοσοφία», δηλ. στοιχεία που καθορίζονται από το γνωστικό αντικείμενο, το χώρο, τους φορείς του προγράμματος, τις συνθήκες εκπόνησής του, το θέμα. Ένα σχεδιασμένο μουσειοπαιδαγωγικό πρόγραμμα δεν μπορεί να αποτελεί «συνταγή» αλλά κάθε φορά θα πρέπει να αναπροσαρμόζεται στις νέες προκλήσεις. Η αυτοτέλεια και αυτονομία του κάθε προγράμματος επιβάλλει να χαρακτηρίζεται από βαθμό ευελιξίας και αναπροσαρμοστικότητας ανάλογα με την ομάδα και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που την διακρίνουν.

Στα μουσειοπαιδαγωγικά προγράμματα εκπαιδευτικός, μαθητές και μουσειοπαιδαγωγός αποτελούν μια ομάδα αρραγή και έτοιμη να βιώσει την περιπέτεια της ανακάλυψης. Κάθε γνώση ανακαλύπτεται και αποκαλύπτεται στα μάτια του μικρού επισκέπτη, φιλτραρισμένη μέσα από το δικό του κόσμο και τις δικές του εμπειρίες.

Τέλος, με τη μουσειοπαιδαγωγική εκπαίδευση προάγεται η βιωματική μάθηση. Μέσα από ένα μουσειοπαιδαγωγικό πρόγραμμα ο μικρός επισκέπτης γίνεται ενεργό μέλος της μουσειακής διαδικασίας, καλείται να εκφράσει και να προβάλει ιδέες, αγωνίες, ανησυχίες και προβληματισμούς, να αποτυπώσει όνειρα και ελπίδες και τέλος να γίνει ένας ενεργός πολίτης, φορέας πολιτισμού μέσα από τον βιωμένο μικρόκοσμό του. Παράλληλα, μέσα από την επαφή του με το αντικείμενο/έκθεμα είναι δυνατόν ένα παιδί να αναπτύξει την ενσυναίσθηση και την ταυτότητά του διεκδικώντας χώρο δράσης και έκφρασης στο περιβάλλον του.

Σκοποί διαπολιτισμικού μουσειοπαιδαγωγικού προγράμματος:

1. Ευαισθητοποίηση των αλλοδαπών και γηγενών μαθητικών πληθυσμών μέσα από τον μουσειακό χώρο.
2. Ανακάλυψη των κοινών δεσμών τους μέσα από την επικοινωνία τους με τον υλικό πολιτισμό.
3. Αποτύπωση και έκφραση με δημιουργικό τρόπο και με παιχνίδι των ιδεών, σκέψεων, προσδοκιών ή αγωνίας των μελών της ομάδας.
4. Διασύνδεση των βιωμάτων και των εμπειριών των μικτών μαθητικών πληθυσμών με το μουσειακό χώρο.
5. Ευαισθητοποίηση εξωσχολικών φορέων σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης / επαφή της μαθητικής ομάδας με διάφορους κοινωνικούς φορείς.

Στόχοι διαπολιτισμικού μουσειοπαιδαγωγικού προγράμματος:

1. Σεβασμός στην ετερότητα
2. Ανάδειξη πλουραλισμού
3. Ανάπτυξη της συνεργατικής και της ομαδικής εργασίας
4. Επικοινωνιακή πολιτική
5. Δημιουργική αφομοίωση γνωστικών πληροφοριών και αντικειμένων
6. Ενδυνάμωση της αυτοπεποίθησης και της αυτοεκτίμησης των μαθητών
7. Ταυτότητα και ενσυναίσθηση του διαφορετικού
8. Εκδήλωση διαφορετικών προσεγγίσεων στη μελέτη ενός αντικειμένου, μιας μαρτυρίας υλικού πολιτισμού, σε συνάρτηση με το χωροχρόνο.

«Διαδρομές Παπουτσιών»: Ένα παράδειγμα μουσειοπαιδαγωγικού προγράμματος¹

Πρόκειται για μια πρόταση ενός ευέλικτου διαθεματικού-διαπολιτισμικού μουσειοπαιδαγωγικού προγράμματος που φέρει τη δυνατότητα να προσαρμόζεται κάθε φορά ανάλογα με τη δυναμική και τη διαφορετικότητα της κάθε ομάδας, λαμβάνοντας υπόψη τη μοναδικότητα του κάθε ατόμου αλλά και το δικαίωμα για ίσες ευκαιρίες στα κοινωνικά αγαθά. Δίνει τη δυνατότητα να γίνει διαθεματική επεξεργασία μιας επιλεγμένης θεματικής ενότητας μέσα από μελέτη και ανάλυση με βιωματικές μεθόδους, της πολιτισμικής πολλαπλότητας που χαρακτηρίζει τη σύγχρονη κοινωνία. Παράλληλα διασφαλίζει την ετερότητα του κάθε παιδιού, με στόχο την ανάπτυξη της προσωπικής του ταυτότητας και της ενσυναίσθησης. Μέσα από το πρόγραμμα «Διαδρομές Παπουτσιών» το οποίο βασίζεται στη μελέτη υλικών μαρτυριών και πιο συγκεκριμένα απολεσθέντων αντικειμένων κάποιων συμπολιτών μας, θα επιχειρηθεί η ανάδειξη των κοινών πολιτισμικών αξιών που ενώνουν και διαφοροποιούν τους λαούς.

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα βασίζεται σε μια ιστορία καθημερινή που εκτυλίσσεται στο Αττικό Μετρό, στο σταθμό του Συντάγματος, στην καρδιά της Αθήνας. Το Αττικό Μετρό δεν αποτελεί μόνο ένα υπερσύγχρονο και ταχύτατο μέσο μεταφοράς που έδωσε άλλη πνοή στην Αθήνα αλλά και ένα χώρο συνάντησης ανθρώπων, βλεμμάτων, διαδρομών, ένα χώρο πολυπολιτισμού. Έναν χώρο, στον οποίο- σε αντίθεση με άλλους σταθμούς διαφορετικών μέσων μεταφοράς, όπως αεροπλάνων, πλοίων, τρένων κλπ.- δεν εκφράζονται / αποτυπώνονται στιγμές αποχωρισμού ή επανασύνδεσης, μιας και οι εκεί χρόνοι είναι σύντομοι και ταχύτατοι. Η ιστορία του προγράμματος «Διαδρομές Παπουτσιών» ξεκινά, αναδύεται και ξεδιπλώνεται από τον υπόγειο κόσμο του Αττικού Μετρό και τη ζωή που υπάρχει σε αυτόν. Τα πρόσωπα μελέτης της ιστορίας, η οποία πλάστηκε για τις ανάγκες του προγράμματος, είναι όλοι τους μετανάστες οι οποίοι

¹ Αυτό το μουσειοπαιδαγωγικό πρόγραμμα εφαρμόστηκε στα 54^ο και 55^ο Δημ. Σχολ. Λιοσίων, στην ευέλικτη ζώνη, κατά το σχολ. έτος 2006-07 στο πλαίσιο του Προγράμματος του ΥΠΕΠΘ «ένταξη παιδιών παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών στο σχολείο- για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση».

«έτυχε» να συνυπάρξουν στον ίδιο χώρο την ίδια ώρα, στην ίδια αποβάθρα. Σε μια αποβάθρα του σταθμού Συντάγματος, έναν τόπο που σε αντίθεση με τις αποβάθρες άλλων μέσων μεταφοράς, η σφραγίδα του αποχωρισμού και του αποχαιρετισμού δεν υπάρχει. Το «ταξίδι» διαρκεί λίγα λεπτά, πολύτιμα και μοναδικά. Για άγνωστη αιτία φαίνεται ότι τα πρόσωπα της ιστορίας έφυγαν βιαστικά αφήνοντας πίσω τους ο καθένας και κάποια αντικείμενα, ψώνια, τσάντα κλπ. Όμως στα απολεσθέντα αντικείμενα όλων υπάρχει και από ένα ζευγάρι παπουτσιών!

Τα παπούτσια αποτελούν ένα προσωπικό αντικείμενο για τον καθένα μας που υποδηλώνει την επαφή μας με τη γη, που μας ζεσταίνουν αλλά και που μας προστατεύουν. Είναι αυτά που μικροί μας «μεταφέρουν» στον κόσμο των μεγάλων, των ενηλίκων, και που, αργότερα, τα καινούργια μας παπούτσια τα προσέχουμε και τα δείχνουμε... Ένα ζευγάρι παπούτσια μπορεί να μας διηγηθεί διάφορες ιστορίες...για τον άνθρωπο που τα φορούσε, για το πώς και πού φτιάχτηκαν, για τη χρήση που είχαν, για τις διαδρομές που διήνυσαν...

Κοιτώντας τα παπούτσια μου, κοιτώ τη γη, κοιτώ μέσα μου ενώ παράλληλα γίνονται πορείες όλων των διαδρομών που διήνυσαν...

Ένα ζευγάρι παπούτσια μπορεί να μας ξεδιπλώσει έναν ολόκληρο κόσμο, να μας «μιλήσει» για το φύλο, την κοινωνικο-πολιτιστική, οικονομική και πολιτική-ιδεολογική κατάσταση της εποχής στην οποία ανήκει.

Στο συγκεκριμένο πρόγραμμα με αφορμή ένα ζευγάρι παπουτσιών καλούμαστε να ανασκευάσουμε τις διαδρομές που διήνυσαν, να αφουγκραστούμε τις πορείες τους και ό,τι πιθανόν συνάντησαν στο πέρασμά τους «κάνοντας ένα ταξίδι» σταδιακά από το Εγώ στο Εμείς.

Ακολουθώντας τη φιλοσοφία του «χαμένου θησαυρού» τα παιδιά θα κληθούν να φανταστούν τις ζωές των κατόχων των απολεσθέντων αντικειμένων. Η πρόσκληση για την εύρεση των κατόχων των αντικειμένων γίνεται με επίσημη επιστολή του υπεύθυνου της Αποθήκης Απολεσθέντων αντικειμένων του κ. Κοσμά Πολίτη, που δεν είναι άλλος από τον Πολίτη του Κόσμου. Αυτός ζητά από τα παιδιά να τον βοηθήσουν στην έρευνα, ενώ παράλληλα μετουσιώνεται σε μαγικό στοιχείο με τη συμβολή του σε διάφορες εργασίες που θέτει στα παιδιά εμπλεκοντάς τα σε περιπέτειες, κυρίως γνώσης και ψυχαγωγίας.

Στην ιστορία υπάρχει και ο αντιήρωας, ο κ. Πουθενάχ, ο οποίος υπογράφει με αυτό το ψευδώνυμο όλα τα γράμματά του. Φαίνεται να εμπαιξεί τον κ. Κοσμά Πολίτη και το έργο του στο Αττικό Μετρό, ενώ είναι αυτός που προκαλεί τους «μικρούς ερευνητές» σε τακτά διαστήματα να παραιτηθούν από τις εργασίες τους και την έρευνα. Κάθε φορά που μια ομάδα εργασίας ολοκληρώνει το φύλλο εργασίας με πληρότητα, λαμβάνει από τον κ. Πουθενάχ κατά την επόμενη συνεδρία έναν φάκελο ο οποίος περιέχει ένα γράμμα της αλφαβήτας που αντιστοιχεί στο γράμμα κάποιας οδού. Σε αντίθετη περίπτωση μια ομάδα μπορεί να λάβει από τον ίδιο αποστολέα έναν φάκελο χωρίς περιεχόμενο.

Στο τέλος του προγράμματος αποδεικνύεται ότι όλα τα πρόσωπα μελέτης της ιστορίας μας είναι πρόσωπα της «διπλανής πόρτας», άνθρωποι με παρόμοιες ανησυχίες, με προβλήματα, με ελπίδες και όνειρα. Πρόκειται για ανθρώπους που οι προσωπικές τους πορείες κάποια στιγμή διασταυρώθηκαν, συναντήθηκαν και έπειτα συνέχισαν όχι όμως όπως πριν αλλά με το στίγμα μιας τέτοιας διαπολιτισμικής συνάντησης.

Το πρόγραμμα «Διαδρομές Παπουτσιών» φέρει τη δυνατότητα αναπροσαρμογής ανάλογα με τον τόπο υλοποίησής του. Για παράδειγμα στην περίπτωση μιας επαρχιακής πόλης μπορεί ο χώρος συνάντησης των προσώπων μελέτης να μην είναι το Αττικό Μετρό αλλά κάποιο άλλο μεταφορικό μέσο, κάποιος άλλος δημόσιος χώρος. Μεταβλητή μπορεί να αποτελέσει και η καταγωγή των προσώπων μελέτης της ιστορίας ανάλογα με τις ανάγκες της τάξης όπως και η επιλογή των θεματικών ενοτήτων που θα τύχουν επεξεργασίας.

Στο πόνημα που ακολουθεί αναπτύσσονται η φιλοσοφία και ο σχεδιασμός του προγράμματος όπως, επίσης, κάποιες ενδεικτικές θεματικές ενότητες, ανά συνεδρία, με ανάλυση των βιωματικών δραστηριοτήτων επεξεργασίας. Αρκετές από τις δραστηριότητες βασίζονται σε θεατρικά ή κινητικά παιχνίδια, σε εικαστικές δημιουργίες, σε μουσικά παιχνίδια κλπ. σε μια προσπάθεια κάθε συνεδρία, κάθε συνάντηση να αποτελεί ένα «ταξίδι» γνώσης αλλά και αισθητικής συγκίνησης και ψυχαγωγίας. Ακόμα, κάθε συνεδρία δομείται με στάδια ανάπτυξης και επεξεργασίας (γνωριμία με το θέμα, ανάπτυξη, κορύφωση, κλείσιμο-χαλάρωση) δίνοντας την ευκαιρία στο μαθητικό πληθυσμό να ανακαλύψει, να επεξεργαστεί και να δημιουργήσει στα πλαίσια της βιωματικής μάθησης και της θεωρίας της πολλαπλής νοημοσύνης του H.Gardner.

Το μουσειοπαιδαγωγικό πρόγραμμα «Διαδρομές παπουτσιών» δίνει τη δυνατότητα να πραγματοποιηθεί στα πλαίσια της «Ευέλικτης Ζώνης Διαθεματικών και Δημιουργικών Δραστηριοτήτων», ενώ ο εκπαιδευτικός που θα το εφαρμόσει μπορεί να συνδέσει ορισμένες θεματικές ενότητες με κεφάλαια από μαθήματα που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με το θέμα του προγράμματος. Ο προτεινόμενος χρόνος πραγματοποίησής του είναι το ελάχιστο τρεις μήνες με ένα συνεχόμενο δίωρο, ενωμένο (σχολικών ωρών-90'), όπως προβλέπει το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, όμως θα μπορούσε να αναπτυχθεί και σε μεγαλύτερο χρονικό διάστημα αφιερώνοντας σε κάθε θεματική περισσότερες από μια συνεδρίες.

Αρχικά στο πόνημα αυτό προβάλλονται ο σχεδιασμός του προγράμματος, η μεθοδολογία και η παιδαγωγική του θεώρηση, τα στάδια και η ανάλυσή τους, το χρονοδιάγραμμα. Ακολουθούν οι συνεδρίες, όπου η καθεμία επεξεργάζεται και άλλη θεματική ενότητα, οι στόχοι και οι σκοποί της καθεμίας, ενώ ανά δραστηριότητα εκτός της περιγραφής αναφέρονται οι μαθητικές δεξιότητες που πρόκειται να αναπτυχθούν, καθώς και η διάρκεια τους, τα υλικά που θα χρησιμοποιηθούν καθώς και παραλλαγές τους.

Με την ευχή ότι το συγκεκριμένο πόνημα θα δώσει στο κάθε αναγνώστη του ιδέες και προτάσεις για δημιουργικές διαπολιτισμικές δράσεις εμπλουτισμένες με τους προβληματισμούς, τα όνειρα, τις εμπειρίες και το μεράκι του εκάστοτε εκπαιδευτικού ή των εκπαιδευτικών που θα συνεργαστούν, αλλά και των μαθητικών πληθυσμών που θα εμπλακούν σε αυτό, θα ήθελα να εκφράσω θερμές ευχαριστίες σε όλους τους «δασκάλους» μου, σε όλους αυτούς που διασταυρώθηκαν οι πορείες μας, τα βλέμματά μας, οι σκέψεις μας κάποια στιγμή.

Και το ταξίδι συνεχίζεται...Καλές διαδρομές.....

«Διαδρομές παπουτσιών»

Σκοπός: Η συμβολή στη δημιουργία αλληλέγγυων πολυπολιτισμικών κοινωνιών.

Στόχοι:

- ✓ Η διερεύνηση των αρχών του διαπολιτισμού μέσω της μελέτης του υλικού πολιτισμού.
- ✓ Η καλλιέργεια του σεβασμού, της εκτίμησης, της συμπάθειας και της δίκαιης μεταχείρισης του «διαφορετικού».
- ✓ Ο σεβασμός των ετεροτήτων και η άρση των κοινωνικών διαφορών.
- ✓ Η δημιουργική αφομοίωση των αρχών του ανθρωπισμού και της δημοκρατίας.

Κοινό: Παιδιά Ε΄ - Στ΄ τάξης δημοτικού

Ομάδα: Τάξη 20-25 ατόμων

Χώρος πραγματοποίησης: Σχολική τάξη /αίθουσα τελετών και εξωτερικός χώρος.

Ο σχεδιασμός του συγκεκριμένου μουσειοπαιδαγωγικού προγράμματος βασίζεται στη βιωματική μάθηση και εμπεριέχονται δραστηριότητες που απαιτούν κινητικά παιχνίδια συνεπώς οι προδιαγραφές του χώρου απαιτούν ευρύχωρη αίθουσα χωρίς θρανία. Σε περίπτωση που δεν διατίθεται τέτοια αίθουσα θα μπορούσε να είναι μια ευρύχωρη αίθουσα διδασκαλίας στην οποία θα απομακρύνονται τα θρανία. Σε μια τέτοια περίπτωση θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ο χρόνος μετατροπής της αίθουσας έτσι ώστε να μη δυσχεραίνεται η λειτουργία της τάξης και κατά τις λοιπές διδακτικές ώρες πέρα του συγκεκριμένου προγράμματος.

Η αίθουσα καλό θα είναι να διαθέτει μοκέτα ώστε τα παιδιά να μπορούν να καθίσουν κάτω. Για τις δραστηριότητες μπορεί να χρησιμοποιηθεί και κάποια αίθουσα τελετών/ εκδηλώσεων, αν υπάρχει.

Άμεσα εμπλεκόμενοι: μαθητές, εκπαιδευτικός της τάξης, μουσειοπαιδαγωγός.

Έμμεσα εμπλεκόμενοι: Σχολική /-ός σύμβουλος, γονείς, πολιτιστικοί φορείς, σύλλογοι (π.χ. σύλλογος γονέων, περιβαλλοντικοί, κλπ.), Αττικό Μετρό.

Θεματολογία

Μέσα από το συγκεκριμένο μουσειοπαιδαγωγικό πρόγραμμα μπορούν να αναδειχθούν διάφορα πολιτισμικά στοιχεία άλλων κρατών όπως για παράδειγμα: η γεωγραφία και το γεωφυσικό περιβάλλον τους, ο πληθυσμός, η κοινωνική και οικονομική οργάνωση, ιδεολογίες, ήθη, έθιμα και παραδόσεις, θρησκείες, γλώσσα, διατροφικές συνήθειες, επαγγέλματα, τεχνολογικά επιτεύγματα/ ανακαλύψεις, παιχνίδια, μουσική και χοροί, σχέσεις των δυο φύλων, αστυφιλία, οικολογία, αρχιτεκτονικά και καλλιτεχνικά δημιουργήματα, κοινωνικά προβλήματα, η γειτονιά, η τοπική ιστορία κλπ..

Προτεινόμενες θεματικές:

Γεωγραφία/ Περιβαλλοντική, χλωρίδα-πανίδα

Γλώσσα/ Παραμύθια-Μύθοι /Λογοτεχνία

Ήθη, έθιμα, παραδόσεις

Θρησκεία/ Διατροφή

Ιστορία

Μαθηματικά ,Φυσικές επιστήμες

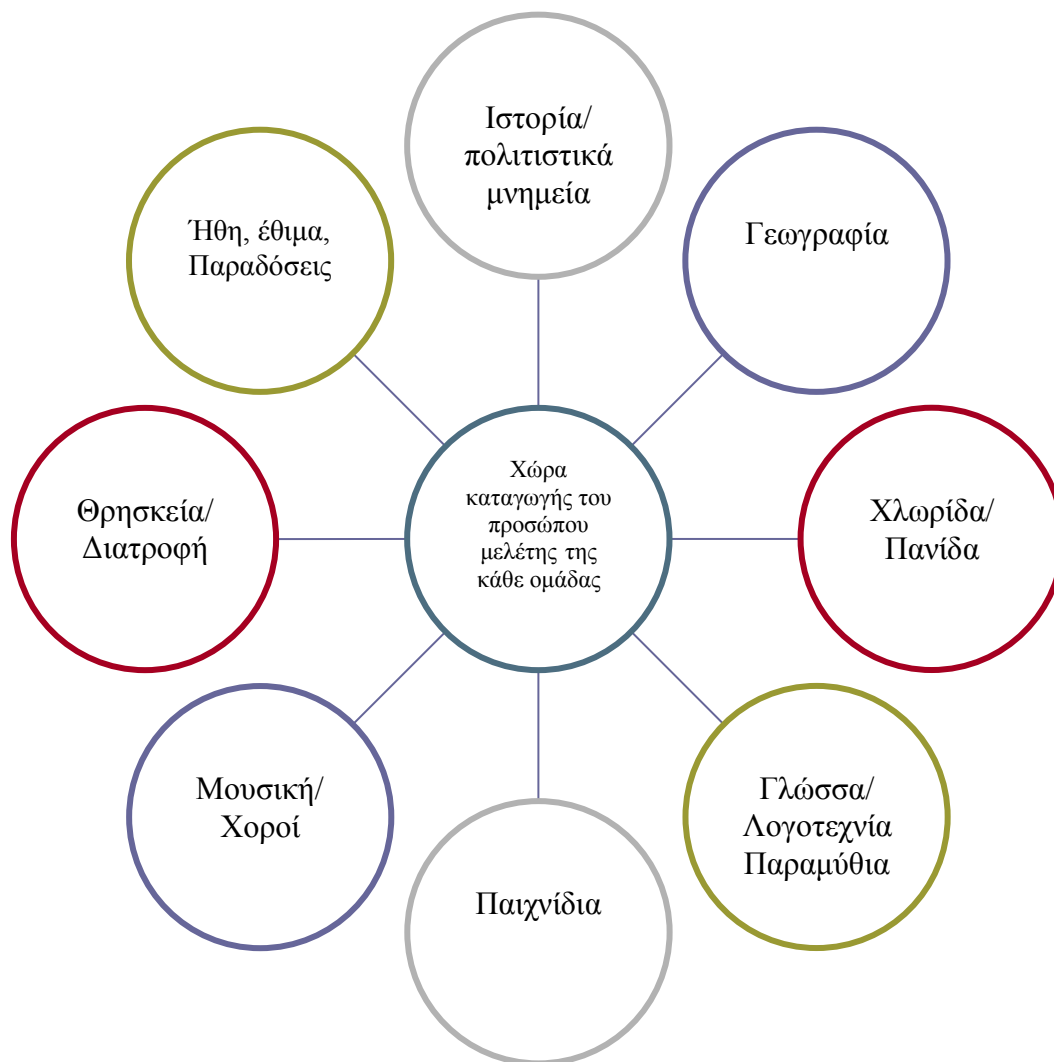
Μουσική/ Χορός

Παιχνίδια

Τοπική Ιστορία

Προσοχή: Η επιλογή των θεματικών ενότητων που θα επεξεργαστούν οι ομάδες δράσεις γίνεται με συνεργασία του εκπαιδευτικού με τον μουσειοπαιδαγωγό, εφόσον υπάρχει, και λαμβάνοντας υπόψη και τα ενδιαφέροντα των μαθητών. Είναι δυνατόν κάποιες θεματικές ενότητες που παρατίθενται στο πόνημα να μην επιλεγούν για εφαρμογή από τους μαθητές και τον εκπαιδευτικό, ενώ για κάποια θεματική ενότητα μπορεί να αφιερωθούν περισσότερες από μια συνεδρίες.

Ενδεικτικός πίνακας μελέτης θεματικών ενότητων

Άλλες προτάσεις για θεματικές ενότητες που είναι δυνατόν να τύχουν επεξεργασίας και μελέτης στα πλαίσια του προγράμματος:

1. Εφευρέσεις
2. Ασχολίες / επαγγέλματα
3. Τρόποι διασκέδασης
4. Περιβαλλοντικά προβλήματα (λειψυδρία, μόλυνση υδάτων, κλπ.)
5. Συνταγές
6. Νομίσματα
7. Ώρα/ χρόνος
8. Γιορτές
9. Τοπική ιστορία
10. Επαγγελματίες μετανάστες στη γειτονιά μου
11. Επίσημη επιστολή, αφίσα

12. Κοινωνικά προβλήματα (πείνα, ανεργία, ανισότητα, αντιμιλιταρισμός)
 13. Άρθρο, Γράμμα, Πρόσκληση
 14. Γραμματικά φαινόμενα κλπ.

Σύνδεση με το αναλυτικό πρόγραμμα

Η επιλογή των παρακάτω κεφαλαίων από τα μαθήματα του αναλυτικού προγράμματος της Ε΄ και Στ΄ δημοτικού έγινε με γνώμονα την άμεση ή έμμεση σύνδεση που μπορούν αυτά να έχουν με το συγκεκριμένο μουσειοπαιδαγωγικό πρόγραμμα, με την ιδέα της διαφορετικότητας και του πολυπολιτισμού όπως επίσης και με την τέχνη. Ο βαθμός της **διαθεματικής** προσέγγισης που μπορεί να αποκτήσει το πρόγραμμα «Διαδρομές παπουτσιών» εξαρτάται από τις επιλογές και τις ανάγκες του μαθητικού πληθυσμού. Για παράδειγμα ο εκπαιδευτικός μπορεί με αφορμή τα εισιτήρια του Μετρό, τα νομίσματα ή την ώρα στον κόσμο να συνδέσει μέσα από το πρόγραμμα κεφάλαια μαθηματικών. Στα πλαίσια της διαθεματικής προσέγγισης του προγράμματος προτείνεται, πέρα της σύμπραξης μουσειοπαιδαγωγού και υπεύθυνου δασκάλου, η συνεργασία του τελευταίου με εκπαιδευτικούς άλλων ειδικοτήτων όπως με μουσικό, γυμναστή, θεατρολόγο κλπ..

Ε΄ Δημοτικού

Μάθημα	Τεύχος	Θεματική Ενότητα	Κεφάλαιο
Γεωγραφία, Γνωρίζω την Ελλάδα		<i>Ενότητα Α΄: Ο χάρτης</i>	<i>A1.1 Ο χάρτης</i>
			<i>A1.2 Ο τίτλος</i>
			<i>A1.3 Το υπόμνημα</i>
			<i>A1.4 Η κλίμακα</i>
			<i>A1.5 Ο προσανατολισμός</i>
		<i>Ενότητα Β΄: Το φυσικό περιβάλλον της Ελλάδας</i>	<i>B.1 Η θέση της Ελλάδας</i>
			<i>B.2 Οι θάλασσες, οι ακτές και τα νησιά της Ελλάδας</i>
			<i>B.3 τα βουνά και οι πεδιάδες της Ελλάδας</i>
			<i>B.4 Το κλίμα της Ελλάδας</i>
			<i>B.5 Τα ποτάμια και οι λίμνες της Ελλάδας</i>
	<i>B.6 Η χλωρίδα, η πανίδα και η βλάστηση της</i>		

			<i>Ελλάδας</i>
			<i>B.7 Οι φυσικές μεταβολές της επιφάνειας της γης στον Ελληνικό χώρο-Φυσικές καταστροφές στο χώρο της Ελλάδας</i>
		<i>Ενότητα Γ': Το ανθρωπογενές περιβάλλον της Ελλάδας</i>	<i>Γ.1 Οι Έλληνες, ένας λαός με μεγάλη και συνεχή ιστορία</i>
			<i>Γ.2 Ο πληθυσμός της Ελλάδας</i>
			<i>Γ.3 Η διοικητική διαίρεση της Ελλάδας</i>
			<i>Γ.4 Η αγροτική, η βιομηχανική παραγωγή και οι υπηρεσίες στην Ελλάδα</i>
			<i>Γ.5 Οι συγκοινωνίες στην Ελλάδα</i>
			<i>Γ.6 Η Ελλάδα και η Ευρωπαϊκή Ένωση</i>
			<i>Γ.7 Ελληνισμός εκτός συνόρων</i>
<i>Γλώσσα Της γλώσσας ρόδι και ροδάκι</i>	<i>A'</i>	<i>Ενότητα 1: Ο φίλος μας το περιβάλλον</i>	<i>Ο φίλος μας το δάσος</i>
			<i>Η φίλη μας η θάλασσα</i>
			<i>Ο φίλος μας ο άνεμος</i>
		<i>Ενότητα 2: η ζωή μας στην πόλη</i>	<i>Η γειτονιά της πόλης</i>
			<i>Πόλη και πολιτισμός</i>
			<i>Πόλη και διασκέδαση</i>
			<i>Διαδρομές στην πόλη</i>
			<i>Υπόγειες διαδρομές</i>
		<i>Ενότητα 4: Τα ζώα που ζουν κοντά μας</i>	<i>Ιστορίες με ζώα</i>
			<i>Τα χαρακτηριστικά των ζώων</i>
			<i>Τα ζώα της εξοχής</i>
		<i>Ενότητα 6: Οι φίλοι μας, οι φίλες μας</i>	<i>Φίλοι από άλλες χώρες</i>
			<i>Ιστορίες με φίλους</i>
			<i>Οι φίλοι τραγουδάνε</i>
			<i>Οι φίλοι γιορτάζουν</i>
	<i>B'</i>	<i>Ενότητα 7: Μουσική</i>	<i>Μουσικά όργανα</i>

			Τραγούδια και σίχοι
			Μουσική και άλλες τέχνες
		Ενότητα 8: Χριστούγεννα	Τα Χριστούγεννα στον κόσμο
		Ενότητα 11: Παιχνίδια	
	Γ'	Ενότητα 13: Κατασκευές	Κατασκευές των ανθρώπων
		Ενότητα 14: Πάσχα	Ρώσικο στεφάνι
		Ενότητα 14: Τηλεόραση	Τηλεόραση και διαφήμιση
		Ενότητα 17: Ταξίδια στο διάστημα	Τι βλέπουμε από το διάστημα
Ιστορία Στα βυζαντινά χρόνια		A. Οι Έλληνες και οι Ρωμαίοι	1. Οι Ρωμαίοι κυβερνούν τους Έλληνες
			2. Οι Έλληνες «κατακτούν» τους Ρωμαίους με τον πολιτισμό τους
			3. Η Ρωμαϊκή αυτοκρατορία, μια υπερδύναμη του αρχαίου ελληνικού κόσμου
		B. Η ρωμαϊκή αυτοκρατορία μεταμορφώνεται	5. Μεγάλες αλλαγές στη διοίκηση της αυτοκρατορίας
			6. μια νέα πρωτεύουσα, η Κωνσταντινούπολη
			8. Ο χριστιανισμός γίνεται επίσημη θρησκεία
			9. Η Αυτοκρατορία χωρίζεται σε Ανατολική και Δυτική
		Γ. Το Βυζαντινό κράτος, μια δύναμη που μεγαλώνει.	13. Ο Ιουστινιανός μεταρρυθμίζει τη διοίκηση και τη νομοθεσία.
			16. Το βυζαντινό κράτος μεγαλώνει και φτάνει στα παλιά σύνορα της αυτοκρατορίας
		Δ. Το βυζαντινό κράτος και οι γειτονικοί λαοί	17. Οι γείτονες των Βυζαντινών
			18. Πέρσες και Άβαροι συμμαχούν εναντίον του Βυζαντίου

			19. Οι Βυζαντινοί και οι Άραβες
			21. Το Βυζάντιο εκχριστιανίζει τους Σλάβους
			22. Φιλικές σχέσεις και συγκρούσεις με τους Βούλγαρους και τους Ρώσους
		Ε. Η μεγάλη ακμή του βυζαντινού κράτους	24. Η κρίση της εικονομαχίας διχάζει τους Βυζαντινούς
		Στ. Το Βυζάντιο παρακμάζει και υποκύπτει σε κατακτητές	29. Νέοι εχθροί εμφανίζονται και αποσπούν εδάφη από την αυτοκρατορία
			30 ^α . Η τέταρτη σταυροφορία και η άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Φράγκους
			30β. Τα ελληνικά κράτη μετά την άλωση της Πόλης
			33. Οι Οθωμανοί Τούρκοι κατακτούν βυζαντινά εδάφη
		Ζ. Θέματα από τη βυζαντινή ιστορία.	38. Η διπλωματία των Βυζαντινών
			39. Η γυναίκα στη βυζαντινή κοινωνία
			41. Η παιδεία στο Βυζάντιο
Φυσικά δημοτικού		Υλικά σώματα	Δομή της ύλης
Ερευνώ και ανακαλύπτω		Μίγματα	
		Ενέργεια	Η ενέργεια στην καθημερινή ζωή
			Αποθήκες ενέργειας
			Τροφές και ενέργεια
		Πεπτικό σύστημα	
		Θερμότητα	Εξάτμιση, βρασμός και υγροποίηση
		Φως	Φως και υλικά σώματα
			Ανάκλαση, διάχυση και απορρόφηση του φωτός
		Ήχος	
		Μηχανική	
Μαθηματικά		Α΄ Περίοδος/	3. Οι αριθμοί μέχρι το

		<i>Ενότητα 1^η</i>	1.000.000.000
			6. Στον κινηματογράφο
		<i>Ενότητα 2^η</i>	7. Στο εργαστήριο πληροφορικής
			9. Παιχνίδια σε ομάδες
		<i>Ενότητα 3^η</i>	14. Διαβάζουμε τον άτλαντα
			15. Φιλοτελισμός
			16. Κατασκευές με γεωμετρικά σχήματα
			21. Ο δημοτικός κινηματογράφος
		<i>Β' Περίοδος/ Ενότητα 4^η</i>	25. Το ταγκραμ
			27. Προετοιμασία για θεατρική παράσταση
			28. Η βιβλιοθήκη
			29. Λύνω προβλήματα με εποπτικό υλικό
		<i>Ενότητα 5^η</i>	30. Σωματομετρία
			31. Βουνά και θάλασσες
			33. Οι χαρταετοί
		<i>Ενότητα 6^η</i>	36. Παιχνίδι με μουσικά όργανα
			39. Πηγές ενημέρωσης
		<i>Γ' Περίοδος/ Ενότητα 7^η</i>	41. Οι βεντάλιες
			42. Επίσκεψη στην έκθεση (α')
			43. Επίσκεψη στην έκθεση (β')
			45. Χαρτοδιπλωτική
			50. Γεωγραφία και μαθηματικά
		<i>Ενότητα 9^η</i>	51. Η Ελιά του Πλάτωνα
			52. Η ημερομηνία γέννησης
			53. Φτιάχνουμε κύκλους
Θρησκευτικά		<i>Κεφάλαιο 1^ο : Οι αγώνες στη ζωή μας</i>	1.1 Ο αγώνας στο σχολείο
Οι Χριστιανοί στον αγώνα της ζωής			1.5 Επιμονή και υπομονή στον αγώνα
		<i>Κεφάλαιο 5^ο : Αγώνες για έναν κόσμο ανθρωπινότερο</i>	Αγώνες για να προστατέψουμε το περιβάλλον (πλάση)
			5.2 Αγώνες για τη δικαιοσύνη
			5.3 Πολλά παιδιά

			πεθαίνουν από πείνα κάθε μέρα
			5.4 Αγωνιζόμαστε για την ειρήνη
Μουσική			Κεφάλαιο 1: Μουσική: των ανθρώπων τέχνη...
			Κεφάλαιο 2: Θέλεις να γίνεις «εξερευνητής» του ήχου;
			Κεφάλαιο 5: Τα μαθηματικά... της μουσικής!
			Κεφάλαιο 9: Ας «κρατήσουμε» το ρυθμό!
			Κεφάλαιο 10: Πρόβα Συμφωνικής Ορχήστρας
			Κεφάλαιο 16: Παίζω, κινούμαι και χορεύω με τη μουσική.
			Κεφάλαιο 19: Ας «κρατήσουμε» το ρυθμό!(2)
			Κεφάλαιο 21: Ρυθμικό μουσικό «ταξίδι»
			Κεφάλαιο 23: Οι μουσικές του κόσμου.
			Κεφάλαιο 24: Μελωδικά μαστορέματα
			Κεφάλαιο 25: Ας παίζουμε μουσικά παιχνίδια και ας λύσουμε γρίφους.
Θεατρική αγωγή Ε' και Στ' δημοτικού		Ζώνη 1	Το σώμα μου- Γνωριζόμαστε σε κύκλο
		Ζώνη 2	Σώμα και έκφραση
		Ζώνη 3	Εγώ και εσύ
		Ζώνη 4	Η ομάδα
		Ζώνη 5	Ο χώρος
		Ζώνη 6	Το αντικείμενο
		Ζώνη 7	Δράση
		Ζώνη 8	Αυτοσχεδιασμός
		Ζώνη 9	Δραματοποίηση 1: Δραματική ανάλυση
		Ζώνη 10	Δραματοποίηση 2: Από το κείμενο στη δράση
		Ζώνη 11	Δραματοποίηση 3: Εργαστήρι γραφής
		Ζώνη 12	Πορεία της θεατρικής παράστασης 1: Θεατρικό

			έργο
		Ζώνη 13	Πορεία της θεατρικής παράστασης 2: Ρόλος
		Ζώνη 14	Πορεία της θεατρικής Παράστασης 3: Σκηνικό- Κουστόμι- Ήχος- Μουσική- Φωτισμός
		Ζώνη 15	Η θεατρική παράσταση
		Ζώνη 16	Βλέπω μια θεατρική παράσταση
Ανθολόγιο Ε' /Στ' δημοτικού		Α' Εμείς και η φύση	Ο αστρολάβος
			Η Χιονάτη της Πάρνηθας
		Β' Κοινωνική ζωή	Στο νησί των Φαιάκων
			Τα πουλιά
			Της ξενιτιάς
			Δρακοπαραμύθι
			Περιπέτεια με την τηλεόραση
		Η οικογένειά μας	Η μαμά μας η θάλασσα
			Το καυκάσιανό παραμύθι
		Σχολείο και παιδί	Η Βαγγελίτσα
			Οι έλεγχοι
			Ένα σακί μαλλιά
			[Η Αστραδενή στο νέο σχολείο της]
			Η βιβλιοθήκη μας
		Τα παιδικά χρόνια	Η καρδούλα
		Ανθρώπινοι χαρακτήρες	Ο κάβουρας και η μάνα του
			Η Σακοράφα
		Θρησκευτική ζωή	Τα Χριστούγεννα του Τα Κι Κο
			Τα κόκκινα αυγά
		Γεγονότα από την ελληνική ιστορία	[Είμαστε εις το εμείς]
			[Οι πρόσφυγες]
		Ειρήνη και φιλία	Όνειρα με χαρταετούς και περιστέρια
			Η Ευρώπη και ο ταύρος
			[Η Ευρώπη]
			Το χαμογελαστό συννεφάκι
			[Οι φίλοι μας οι τσιγγάνοι]
Δημιουργικές- Διαθεματικές δραστηριότητες για		Σχολική ζωή	Ένα σχολείο για όλα τα παιδιά

την ευέλικτη ζώνη του δημοτικού σχολείου Βλέπω το σημερινό κόσμο			
		<i>Οικογενειακό περιβάλλον</i>	<i>Οικογένεια</i>
		<i>Αγωγή υγείας και καταναλωτή</i>	<i>Παραδοσιακή ελληνική μεσογειακή διατροφή</i>
		<i>Άνθρωπος, κοινωνία & παγκοσμιοποίηση</i>	<i>Τα δικαιώματα του παιδιού</i>
			<i>Παράδοση και παγκοσμιοποίηση</i>
		<i>Πολιτισμός</i>	<i>Τι είναι τέχνη;</i>
			<i>Η Μουσική είναι τρόπος ζωής</i>
			<i>Θέατρο και ζωή</i>
			<i>Πάμε Πινακοθήκη;</i>
		<i>Φυσικό περιβάλλον-οικολογία</i>	<i>Σκέψεις για το περιβάλλον</i>
		<i>Ναρκοτικά</i>	<i>Το δωμάτιο με τις πεταλούδες</i>
Βλέπω το σημερινό κόσμο « Πολυθεματικό» βιβλίο δημοτικού σχολείου για την ευέλικτη ζώνη		<i>Σχολική ζωή</i>	<i>Ένα σχολείο για όλα τα παιδιά</i>
		<i>Οικογενειακό περιβάλλον</i>	<i>Οικογένεια</i>
		<i>Αγωγή υγείας και καταναλωτή</i>	<i>Μεγαλώνοντας...</i>
			<i>Προσέχουμε τη διατροφή μας</i>
		<i>Μορφές επικοινωνίας-Μ.Μ.Ε.</i>	<i>Με λέξεις μιλώ, με λέξεις γράφω... Οι λέξεις είναι ο κόσμος μας.</i>
			<i>Μ.Μ.Ε. και κοινωνία</i>
		<i>Άνθρωπος, κοινωνία και παγκοσμιοποίηση</i>	<i>Τα δικαιώματα του παιδιού</i>
			<i>Παράδοση και παγκοσμιοποίηση</i>
			<i>Είναι ή μήπως δεν είναι σωστό να τα ξέρει κανείς όλα;</i>
		<i>Πολιτισμός</i>	<i>Τι είναι τέχνη;</i>

			Η Μουσική είναι τόπος ζωής
			Θέατρο και ζωή
			Πάμε πινακοθήκη;
Φυσική Αγωγή Ε' και Στ' δημοτικού		Κεφάλαιο 7 ^ο	Ελληνικοί παραδοσιακοί χοροί
		Κεφάλαιο 8 ^ο	Η αξία της δια βίου άσκησης για την υγεία
		Κεφάλαιο 9 ^ο	Η σωστή αθλητική συμπεριφορά

Στ' Δημοτικού

Μάθημα	Τεύχος	Θεματική Ενότητα	Κεφάλαιο
Γεωγραφία Μαθαίνω για τη Γη		Α' Ενότητα: Η Γη ως ουράνιο σώμα	Το σχήμα και οι κινήσεις της Γης
			Οι πόλοι, ο Ισημερινός, οι παράλληλοι κύκλοι και οι μεσημβρινοί της Γης
			Οι γεωγραφικές συντεταγμένες της Γης
			Ο άξονας και η περιστροφή της Γης- Ημέρα και Νύχτα
			Η περιφορά της Γης- Οι εποχές
		Β' Ενότητα: Το φυσικό περιβάλλον	Η κατανομή των ηπείρων και των ωκεανών
			Ωκεανοί και θάλασσες
			Οι κλιματικές ζώνες της Γης
			Ζώνες βλάστησης
			Το ανάγλυφο της Γης
			Οι μεγάλες οροσειρές, οι μεγάλες πεδιάδες
			Τα μεγαλύτερα ποτάμια και οι μεγαλύτερες λίμνες της Γης
			Η σημασία του υδρογραφικού δικτύου στη ζωή των ανθρώπων
			Οι φυσικές καταστροφές και οι συνέπειες στη ζωή των ανθρώπων
			Οι ανθρώπινες δραστηριότητες ως παράγοντας μεταβολών στην

			επιφάνεια της Γης
		Γ' Ενότητα: Η Γη ως χώρος ζωής των ανθρώπων	Η κατανομή του πληθυσμού στη Γη
			Γλώσσες και θρησκείες
			Η ζωή στην έρημο
			Ζωή στις πολιτικές περιοχές
			Η ζωή στα τροπικά δάση
			Η ζωή στις εύκρατες περιοχές
		Δ' Ενότητα: Οι ήπειροι	Η Ευρώπη
			Ασία
			Αφρική
Γλώσσα Λέξεις... Φράσεις... Κείμενα...	Α'	Ενότητα 1: Ταξίδια, τόποι, μεταφορικά μέσα	Ο θαλασσοπόρος
			Τα ψάθινα καπέλα
			Ταξιδεύοντας με ελέφαντα
			Δυο μέρες στο βουνό
		Ενότητα 2: Κατοικία, κατοικία, κατοικία	Το σπίτι του ποιητή Καβάφη
			Μικρές αγγελίες
			Κύριε, μας ενοχλείτε
		Ενότητα 4: Διατροφή, διατροφή, διατροφή	Συνταγές μαγειρικής
			Παραδοσιακές γεύσεις
			Στη διαφήμιση... όλα είναι δυνατά!
			Ο μανδαρίνος και ο γάτος
		Ενότητα 6: Η ζωή σε άλλους τόπους	Αυτόχθονες λαοί
			Σπίτι μας είναι η γη
			Αιολική γη
	Β'	Ενότητα 7: Η ζωή έξω από την πόλη	Ολική καταστροφή στις καλλιέργειες
			Καλοκαίρι με δρεπάνι, τσουγκράνα και αμίλητο νερό!
		Ενότητα 11: Συγγενικές σχέσεις	Μια οικογένεια ανάμεσα στις άλλες
	Γ'	Ενότητα 13: Τρόποι ζωής και επαγγέλματα	Επιστήμη με άρωμα γυναίκας
		Ενότητα 14: Πάσχα	Διπλή γιορτή
		Ενότητα 15: Κινηματογράφος-Θέατρο	

		<i>Ενότητα 16: Μουσεία</i>	<i>Μουσείο Αφής</i>
		<i>Ενότητα 17: Πόλεμος και ειρήνη</i>	<i>Σκέψεις ενός παιδιού για τον πόλεμο</i>
			<i>Μικροί στρατιώτες</i>
			<i>Όαση ειρήνης</i>
Φυσικά δημοτικού Ερευνώ και ανακαλύπτω		<i>Ενέργεια</i>	
		<i>Θερμότητα</i>	
		<i>Έμβια-άβια</i>	
		<i>Ζώα</i>	
		<i>Οικοσυστήματα</i>	
		<i>Αναπνευστικό</i>	
		<i>Ηλεκτρομαγνητισμός</i>	
		<i>Φως</i>	
		<i>Μεταδοτικές ασθένειες</i>	
		<i>Αναπαραγωγικό σύστημα</i>	
Μαθηματικά		<i>Αριθμοί και πράξεις</i>	<i>Καλημέρα, φίλε μου Αριθμέ</i>
			<i>Αριθμοί με... συνοδεία</i>
			<i>Προσθέσεις και αφαιρέσεις</i>
			<i>Οι αριθμοί αναπαράγονται</i>
			<i>Δίκαιη μοιρασιά!</i>
			<i>Μαθαίνω τη γλώσσα των αριθμών</i>
			<i>Μιλώ τη γλώσσα των αριθμών</i>
			<i>Πρόχειροι λογαριασμοί</i>
			<i>Μάντεψε το μυστικό του κανόνα</i>
			<i>Τι πλάσμα είναι αυτό το... κλάσμα;</i>
		<i>Εξισώσεις</i>	<i>Μαθηματικά σε κίνηση!</i>
		<i>Λόγοι και αναλογίες</i>	<i>Σου δίνουμε το...λόγο μας</i>
			<i>Εκφράζομαι... ακριβώς!</i>
			<i>Συγκρίνω (πο)σωστά%</i>
			<i>Από πού έρχομαι;</i>
			<i>Για να μη λέμε πολλά...</i>
		<i>Συλλογή και επεξεργασία δεδομένων</i>	<i>Αξίζει όσο χίλιες λέξεις...</i>
			<i>Η ώρα των αποφάσεων</i>
			<i>Ο Προκρούστης των αριθμών</i>
		<i>Μετρήσεις-Μοτίβα</i>	<i>Πόσο μακριά είπες;</i>
			<i>Σταμάτα μια στιγμή!</i>
			<i>Όσο-όσο...</i>

			<i>Ωραίο σχέδιο!</i>
			<i>Τι είναι αυτό που μας ενώνει;</i>
			<i>Πόσο μεγάλωσες!</i>
		<i>Γεωμετρία</i>	<i>Τα σχήματα του κόσμου!</i>
			<i>Συνάντηση κορυφής!</i>
			<i>Αντανακλάσεις</i>
			<i>Κόβω κύκλους!</i>
			<i>Να το κάνω πακέτο;</i>
			<i>Συναρμολογώντας κομμάτια</i>
			<i>Να το τυλίξω;</i>
<i>Ιστορία Στα νεότερα και σύγχρονα χρόνια</i>		<i>1^η Ενότητα: Η Ευρώπη στα νεότερα χρόνια.</i>	<i>2. Η Ευρώπη ανακαλύπτει τον κόσμο.</i>
			<i>3. Ο Ευρωπαϊκός διαφωτισμός</i>
		<i>2^η Ενότητα: Έλληνες κάτω από ξένη κυριαρχία</i>	<i>7. Οι σχέσεις με τον υπόλοιπο κόσμο.</i>
		<i>4^η Ενότητα: Η Ελλάδα ανεξάρτητο κράτος</i>	<i>3. Οι σχέσεις της Ελλάδας με τους άλλους.</i>
			<i>5. Κοινωνία και κράτος</i>
		<i>5^η ενότητα: Η Ελλάδα στον 20^ο αιώνα</i>	<i>4. Μικρασία: εκστρατεία και καταστροφή</i>
			<i>5. Οι τελικές ρυθμίσεις: τα σύνορα και η ανταλλαγή πληθυσμών</i>
			<i>7. Ο Β' Παγκόσμιος πόλεμος</i>
			<i>9. Τα μεταπολεμικά χρόνια</i>
			<i>10. Η στρατιωτική δικτατορία</i>
			<i>11. Το κυπριακό ζήτημα</i>
			<i>13. Η καθημερινή ζωή</i>
			<i>14. Ο αθλητισμός</i>
			<i>15. Ο πολιτισμός</i>
<i>Μουσική</i>			<i>Η μουσική και...εμείς</i>
			<i>Φωνή, η δική σου ταυτότητα</i>
			<i>Μουσικολογία</i>
			<i>Ο γύρος του κόσμου σε...8'</i>
			<i>Η μουσική μας ενώνει</i>
			<i>Μουσική...χωρίς σύνορα</i>
			<i>Χορέψτε, χορέψτε και τους ρυθμούς... «παντρέψτε»</i>
			<i>Ανεβοκατεβαίνοντας σε σκάλες...μουσικές</i>
			<i>Ακούμε, αναλύουμε και κωδικοποιούμε τους ήχους</i>
			<i>Μεγάλες ορχήστρες σε</i>

			ήχους... κλασικούς
Θρησκευτικά Αναζητώντας την αλήθεια στη ζωή μας		<i>Κεφάλαιο Α΄ Η αναζήτηση και η φανέρωση της αλήθειας</i>	1. Πάντα οι άνθρωποι αναζητούν την αλήθεια
			2. Η προσέγγιση της αλήθειας: Μια βασανιστική αλλά και συναρπαστική περιπλάνηση.
		<i>Κεφάλαιο Στ΄ Ετερόδοξοι και αλλόθρησκοι</i>	30. Μια πρώτη γνωριμία με τους Ρωμαιοκαθολικούς χριστιανούς
			31. Μια πρώτη γνωριμία με τους Ευαγγελικούς χριστιανούς (Προτεστάντες)
			32. Η λατρεία των Εβραίων στη συναγωγή το Σάββατο
			33. Η προσευχή των μουσουλμάνων στο τζαμί την Παρασκευή.

Εκπαιδευτικό υποστηρικτικό υλικό του ΚΕ.Δ.Α.

Γεια σας 3 Βιβλίο μαθητή	<i>Μάθημα 2^ο -3^ο</i>	«Τα γενέθλια του Αλέξη»
	<i>Μάθημα 4^ο -5^ο</i>	« Ένα ξεχωριστό βράδυ για την οικογένεια Γκωσέ»
	<i>Μάθημα 6^ο</i>	«Μια μέρα στην εξοχή»
	<i>Μάθημα 7^ο</i>	«Μαθαίνω για τα επαγγέλματα»
	<i>Μάθημα 10^ο</i>	«Το σπίτι μου»
	<i>Μάθημα 11^ο</i>	«Ψάχνοντας ένα βιβλίο»
	<i>Μάθημα 12^ο</i>	« Η συλλογή μου»
	<i>Μάθημα 13^ο</i>	«Καλή μας όρεξη»
	<i>Μάθημα 14^ο</i>	«Παρατηρώντας έναν πίνακα ζωγραφικής»
	<i>Μάθημα 15^ο</i>	«Η περιοχή μου»
Γεια σας 4 Βιβλίο μαθητή	<i>Μάθημα 1^ο</i>	« Τι κάνω κάθε μέρα»
	<i>Μάθημα 4^ο</i>	« Ο πυρετός υποχωρεί...»
	<i>Μάθημα 5^ο</i>	« Μια μέρα στη ζωή του Χασάν»
	<i>Μάθημα 6^ο</i>	« Μέρα-νύχτα»
	<i>Μάθημα 12^ο</i>	« Ο κύκλος με τους καινούργιους φίλους»
Το μικρό μου λεξικό 4		

<i>Η ιστορία των ανθρώπων/ Βιβλίο 1^ο</i>		
---	--	--

Μεθοδολογία-Παιδαγωγικά

Μεθοδολογικά θα τηρηθεί η εφαρμογή ενεργητικών, συμμετοχικών, συνεργατικών και διεπιστημονικών σχεδίων εργασίας.

Στα πλαίσια ενός πλουραλιστικού, δημοκρατικού, σύγχρονου σχολείου ο μαθητής καλείται να συμμετάσχει ενεργά στον αγώνα κατάκτησης της γνώσης. Καλείται να βιώσει μέσω των αισθήσεων, της αντίληψης αλλά και της πράξης όλα τα επίπεδα της μαθησιακής διαδικασίας κατακτώντας πέρα από ειδικές γνώσεις, στάσεις, συμπεριφορές και μια θέση στη σύγχρονη κοινωνία ως ενεργός πολίτης.

Από την άλλη μεριά ο δάσκαλος καλείται να αναλάβει το ρόλο του διαμεσολαβητή, του συμβούλου, του ανθρώπου που διευκολύνει τη διαδικασία μάθησης μέσα από ένα πλήθος εναλλακτικών δραστηριοτήτων που θα ανταποκρίνονται στις ανάγκες, τις ιδιαιτερότητες του μαθητικού του πληθυσμού, μετατρέποντας την τάξη του σε ένα εργαστήριο πειραματισμού, ανακάλυψης, αναζητήσεων και αμφιβολιών, μεταμορφώνοντας κάθε φορά τη διδακτική διαδικασία σε ένα ταξίδι γνώσης και ευχαρίστησης. Με αυτόν τον τρόπο ο σύγχρονος δάσκαλος μετουσιώνει την τάξη του σε έναν «μουσειακό χώρο», σε ένα χώρο σπουδής, ψυχαγωγίας και ευχαρίστησης με στόχο το κοινωνικό όφελος προκαλώντας αλλά και προσκαλώντας το κοινό του να ερμηνεύσουν τον περιβάλλοντα κόσμο.

Σύμφωνα με την ερμηνευτική θεωρία (Gadamer, Dilthey) η ερμηνεία είναι μια διαπλεκόμενη κυκλική διαδικασία ανάμεσα στο μέρος και το όλο, στο παρελθόν και το παρόν. Ο δάσκαλος, συνεπώς, καλείται να διευκολύνει το σχηματισμό ερμηνείας από τον εκάστοτε μαθητή βασιζόμενος στο εμπειρικό συνεχές του δέκτη και όχι μεταδίδοντας τη γνώση σαν ένα αντικειμενικό μήνυμα που δεν επιδέχεται πολλαπλές αναλύσεις και ερμηνείες.

Το συγκεκριμένο μουσειοπαιδαγωγικό πρόγραμμα βασίζεται στη μαθητοκεντρική διαδικασία εργασίας. Οι μαθητές με τον επικουρικό ρόλο του εμπνευστή δασκάλου τους και του μουσειοπαιδαγωγού καλούνται να συμμετάσχουν ενεργά εκφράζοντας τους προβληματισμούς, τις ανησυχίες και τα ενδιαφέροντά τους μέσα από τη μελέτη του υλικού πολιτισμού, στην περίπτωση μας μέσα από ζευγάρια παπουτσιών και άλλων αντικειμένων. Θα λάβουν ενεργό μέρος σε δραστηριότητες, αναπτύσσοντας δεξιότητες διαπροσωπικής επικοινωνίας, ενώ παράλληλα θα κληθούν να αναπτύξουν και να δημιουργήσουν θετικές στάσεις ως προς τη διαφορετικότητα.

Σχετικά με την οργάνωση και την υλοποίηση του Σχεδίου Εργασίας, οι μαθητές έχουν πρωταρχικό ρόλο ορίζοντας και καθορίζοντας τα όρια και τις διαδικασίες που θα τηρηθούν δίνοντάς τους τη δυνατότητα να οργανώσουν μόνοι τους τις εμπειρίες και τις γνώσεις τους. Κάθε μαθητής είναι και ένα διαφορετικό πρόσωπο με συγκεκριμένες νοητικές και

συναισθηματικές ανάγκες και ιδιαιτερότητες αλλά και με διαφορετική ταυτότητα. Συνεπώς, η κάθε ομάδα μελέτης ορίζει και καθορίζει την αποτύπωση της γνώσης που κατέκτησε. Ο Dewey, ο Piaget και ο Vygotsky συνηγορούν ότι η εμπειρία, αναπόσπαστο κομμάτι της γνώσης, καταχτιέται μέσα από την επαφή μας με τον κόσμο και τα πράγματα.

Στο πρόγραμμα «Διαδρομές παπουτσιών» αφορμή για την επανασύνθεση και την αναδόμηση των πρόσωπων που εμπλέκονται στην ιστορία αποτελούν διάφορα αντικείμενα, υλικές μαρτυρίες μέσα από την οποίες καλούμαστε να ανακαλύψουμε έννοιες όπως η διαφορετικότητα και ο πλουραλισμός.

Ο κόσμος των υλικών μαρτυριών είναι αυτός μέσα στο οποίο γεννιόμαστε, μεγαλώνουμε, αναπτυσσόμαστε και εξελισσόμαστε. Το πρόγραμμα επέλεξε τη χρήση «προσωπικών αντικειμένων» κάποιων παλιννοστούντων και αλλοδαπών μέσα από τη μελέτη των οποίων θα ανακαλύψουμε πλήθος πληροφοριών και μηνυμάτων ανασκευάζοντας το παρελθόν αλλά και προσδιορίζοντας το παρόν, επιχειρώντας την ανασύνθεση της ζωής των κατόχων τους καθώς και των προσωπικών τους διαδρομών. Η μελέτη ενός αντικειμένου προϋποθέτει ένα δυαδικό ζεύγος (αντί+κείμαι) μεταξύ αυτού και του θεατή, μια διαλογική αέναη σχέση μεταξύ τους, που ξεδιπλώνεται μέσα από έναν περίπλοκο μηχανισμό επικοινωνίας προσδιορισμένο από τον εκάστοτε χωροχρόνο. Ένα αντικείμενο αποτελεί εν δυνάμει πηγή μάθησης και επικοινωνίας, ενώ παράλληλα μπορεί να φέρει πολλαπλές πολιτισμικές αναγνώσεις.

Σύμφωνα με τις θεωρίες της επικοινωνίας, ένα αντικείμενο επιδέχεται πολλαπλές αναγνώσεις. Η σχέση μεταξύ πομπού μηνύματος και δέκτη δεν είναι γραμμική αλλά σχετίζεται άμεσα με τα πιστεύω, τις αξίες, το εμπειρικό συνεχές, το κοινωνικοπολιτικό περιβάλλον και κυρίως από το χωροχρόνο τόσο του πομπού όσο και του δέκτη. Η καλλιέργεια του σεβασμού στη διαφορετικότητα και την ετερότητα μπορεί να αναδυθεί μέσα από τη σχετικιστική θεώρηση της επικοινωνίας, όπως αυτή εκφράζεται και μέσα από τον κόσμο των Αντι-Κειμένων, όλων αυτών που βρίσκονται απέναντί μας, με τα οποία συνομιλούμε και επικοινωνούμε καταθέτοντας κάθε φορά την προσωπική μας σφραγίδα, τον προσωπικό μας πολιτισμικό πλούτο που ορίζεται από το συγκεκριμένο, κάθε φορά, χρόνο και τόπο. Το τι βλέπουμε και το τι ή το πώς το αντιλαμβανόμαστε εξαρτιέται από αυτό που ήδη γνωρίζουμε. Τα νοήματα δηλαδή, τα οικοδομούμε εμείς οι ίδιοι και τα ενσωματώνουμε στο γνωστικό μας σύστημα.

Τα διάφορα «απολεσθέντα» αντικείμενα θα μας βοηθήσουν να προσεγγίσουμε διαφορετικούς ανθρώπους, διαφορετικούς πολιτισμούς. Όπως είναι γνωστό, η κατανόηση ενός έργου συνολικά εξαρτάται από την κατανόηση των μερών του και των σχέσεων μεταξύ τους. Όπως και το αντίθετο, η κατανόηση των λεπτομερειών ενός έργου εξαρτάται και από

το βαθμό κατανόησης του όλου. Άραγε πόσο εύκολη είναι η διερεύνηση των λεπτομερειών των αντικειμένων και των σχέσεων μεταξύ τους;

Όπως υποστηρίζει η Eilean Hooper Greenhill (1998) η μελέτη των αντικειμένων επιτρέπει συσχετισμούς ανάμεσα στον πολιτισμό και την τεχνολογία, τους ανθρώπους και τις κοινωνικές δομές, το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον που προωθούν την ολιστική μάθηση αλλά και τη σκέψη αυτή καθαυτή, γιατί το παιδί υποχρεώνεται να συγκρίνει, να θυμηθεί, να συσχετίσει, να ταξινομήσει, να απορήσει, να κινηθεί από το συγκεκριμένο στο αφηρημένο, από το γνωστό στο άγνωστο, από το μερικό στο γενικό και από το εγώ στο εμείς.²

Στη σύγχρονη καπιταλιστική κοινωνία που χαρακτηρίζεται από μαζοποίηση και αφομοίωση των προσωπικών χαρακτηριστικών και των ιδιαιτεροτήτων του ατόμου, μέσα από αντικείμενα που βρέθηκαν μέσα στο Αττικό Μετρό μπορούμε μόνο να αναπλάσουμε μια «ιδεατή εικόνα» των κατόχων τους επιδιώκοντας κυρίως να εκφράσουμε συναισθήματα, επιθυμίες, προσδοκίες και όνειρα, να αναδύσουμε γνώσεις, να εργατούμε ομαδικά, να επικοινωνήσουμε με τους συμμαθητές και μέσα από τα αντικείμενα με τους κατόχους τους, να γίνουμε συμμετοχοί μιας ιστορίας που τελικά φαίνεται να μας αφορά άμεσα. Τα αντικείμενα δεν μπορούν να αποτελέσουν παρά εργαλεία, ώστε να μελετήσουμε την εικόνα μας και το καθρέπτισμά μας μέσα από τους άλλους. Πρόκειται για μια περιπέτεια χωρίς προκαθορισμένο τέλος, για ένα ταξίδι σε μια προσπάθεια ανάδειξης των διαφοροποιητικών αλλά και των ενοποιητικών δεσμών διαφορετικών πολιτισμών.

Το πρόγραμμα «Διαδρομές παπουτσιών» βασίζεται στη θεωρία των πολλαπλών τύπων νοημοσύνης του Η. Gardner σε μια προσπάθεια ολιστικής καλλιέργειας του ατόμου. Πέρα από τη γλωσσική και τη λογικομαθηματική νοημοσύνη που είθισται να καλλιεργείται στο σχολείο, μέσα από το πρόγραμμα θα επιχειρηθεί η παρουσίαση δραστηριοτήτων που σκοπό έχουν την ανάπτυξη και της μουσικής, κιναισθητικής, χωρικής, νατουραλιστικής αλλά και της ενδοπροσωπικής και διαπροσωπικής νοημοσύνης. Ο ένας τρόπος νοημοσύνης δεν εξαρτάται άμεσα από τον άλλο. Το πρόγραμμα «Διαδρομές παπουτσιών» δίνει τη δυνατότητα και τα κίνητρα να αναπτυχθούν όλοι οι τύποι νοημοσύνης με σεβασμό στην προσωπικότητα του καθενός και επικοινωνώντας κάθε φορά με το οικείο στοιχείο για τον ίδιο κοινωνικό, γνωστικό και συναισθηματικό χώρο.

Για τον ίδιο λόγο στο πρόγραμμα θα χρησιμοποιηθούν διάφορες τεχνικές μάθησης: από τη λεξικολογική και γλωσσική επεξεργασία, στην αφήγηση και τον περιγραφικό λόγο, από το ιχνογράφημα και τις εικαστικές δημιουργίες στα μουσικά παιχνίδια και τη σωματική έκφραση, από το θεατρικό παιχνίδι και τη δραματοποίηση στον αυτοσχεδιασμό.

² Κακούρου-Χρόνη Γ., Μουσείο-Σχολείο, Αντικριστές πόρτες στη γνώση, Πατάκης, Αθήνα 2006.

Το πρόγραμμα «Διαδρομές παπουτσιών» μπορεί να ενταχθεί στην «Ευέλικτη Ζώνη Διαθεματικών και Δημιουργικών Δραστηριοτήτων» με δύο συνεχείς σχολικές ώρες ενωμένες (συνολική διάρκεια 90΄). Βασίζεται στο αναλυτικό πρόγραμμα, ώστε οι συνεδρίες να συνδέονται με το γνωστικό υλικό του αναλυτικού προγράμματος έχοντας ως κοινό μαθητές της Ε΄ και Στ΄ Δημοτικού, ενώ λαμβάνοντας υπόψη την ηλικιακή και νοητική ανάπτυξη του κοινού καθώς και το γνωστικό του υπόβαθρο, με κάποιες μετατροπές και απλοποιήσεις μπορεί να εφαρμοστεί και σε μικρότερες τάξεις όπως στην Γ΄ και την Δ΄ δημοτικού (π.χ. Μελέτη Περιβάλλοντος με αναφορά στη γεωγραφία της Ελλάδας και όχι την παγκόσμια κλπ.).

Στάδια

Το μουσειοπαιδαγωγικό πρόγραμμα «Διαδρομές Παπουτσιών» διακρίνεται σε τέσσερα στάδια: Συγκεκριμένα:

1. Στην προετοιμασία της ομάδας
2. Στην κυρίως δράση
3. Στην επακόλουθη δράση / αξιολόγηση
4. Στη διάχυση

➤ Στάδιο 1^ο / Προετοιμασία ομάδας:

1^η συνεδρία: Συνάντηση με εκπαιδευτικό/ έρευνα κοινού (90΄)

- Ενημέρωση ως προς το πρόγραμμα.
- Προβληματισμός ως προς τις θεματικές που θα τύχουν επεξεργασίας από τις ομάδες.
- Επιλογή και καθορισμός της χώρας καταγωγής και του προφίλ του 7^{ου} προσώπου μελέτης της ιστορίας. Επιλογή απολεσθέντων αντικειμένων του 7^{ου} προσώπου μελέτης.
- Συζήτηση για τη διεξαγωγή της έρευνας κοινού που θα πραγματοποιήσει στην τάξη.

2^η συνεδρία: Συνάντηση με γονείς μαθητών / έρευνα κοινού (90΄)

- Ενημέρωση των γονέων σχετικά με το μουσειοπαιδαγωγικό πρόγραμμα «Διαδρομές Παπουτσιών».
- Διερεύνηση και προβληματισμός για τις θεματικές που θα επιθυμούσαν οι ίδιοι να αναλυθούν.

3^η συνεδρία: Έρευνα κοινού/ Πρώτη συνάντηση με μαθητές-Παιχνίδια γνωριμίας (90΄)

- Διερεύνηση των ιδιαίτερων προσωπικών δεξιοτήτων των αποδεκτών μέσω έρευνας κοινού.
- Ασκήσεις υποδοχής/ γνωριμίας.
- Η υποδήλωση της διαφορετικότητας μεταξύ μας.

➤ Στάδιο 2^ο / Κυρίως δράση:

Κάθε ομάδα χωρίζεται σε υποομάδες των 3-4 ατόμων ανάλογα με τον αριθμό των μαθητών της τάξης. Στην κάθε υποομάδα εργασίας θα αντιστοιχεί και ένας χαρακτήρας της ιστορίας.

1^η συνεδρία: Σύσταση ομάδων μελέτης.

- Διερεύνηση της ιδέας της απώλειας
- Επίπεδα σωματικής έντασης.
- Καθορισμός αρχών που διέπουν τη λειτουργία των ομάδων

2^η συνεδρία: Γνωριμία με τα πρόσωπα μελέτης της ιστορίας μέσω των απολεσθέντων αντικειμένων.

- *Πρώτη επαφή με τα παπούτσια και τα λοιπά συνοδευτικά αντικείμενα. Περιγραφή και ανάλυσή τους μέσω των αισθήσεων.*
- *Άσκηση εμπιστοσύνης/ ομαδοποίηση*

3^η συνεδρία: Η ερμηνευτική θεώρηση των απολεσθέντων αντικειμένων.

- *Η έκφραση των επιθυμιών και της φαντασίας των συμμετεχόντων μέσα από την αφηγηματική και εικαστική δημιουργία.*
- *Εκφράσεις με τη λέξη «παπούτσια»*

4^η συνεδρία: Θεματική ενότητα / Η γεωγραφική προσέγγιση των χωρών καταγωγής των προσώπων μελέτης της ιστορίας μας.

- *Τι άλλο θα ήθελα να μάθω για τον ήρωά μου; Προβληματισμός και καθορισμός από την ομάδα των επόμενων θεματικών ενοτήτων που θα ήθελαν να επεξεργαστούν.*
- *Η δημιουργική αφομοίωση της έννοιας του χάρτη, των ειδών του και της χρήσης του.*
- *Συλλογή πληροφοριακού υλικού για την γεωγραφία και το περιβάλλον της χώρας καταγωγής των ηρώων.*

5^η συνεδρία: Θεματική ενότητα / Η μελέτη μέρους της χλωρίδας και της πανίδας των χωρών καταγωγής των προσώπων μελέτης της ιστορίας.

Η βιωματική διερεύνηση των προσώπων της ιστορίας μας.

- *Βιωματική διαπίστωση της ετερότητας*
- *Συλλογή πληροφοριακού υλικού για την ιστορία της χώρας καταγωγής κάθε ήρωα.*
- *Οικολογικός προβληματισμός*
- *Σχεδιασμός διαδρομής του κάθε προσώπου μελέτης της ιστορίας από την κάθε ομάδα.*

6^η συνεδρία: Θεματική ενότητα/ Η διερεύνηση της έννοιας της μετανάστευσης με αφορμή τη μετακίνηση των αποδημητικών πουλιών.

- *Μελέτη και αφομοίωση της έννοιας της μετανάστευσης και της διασποράς.*
- *Μελέτη του πελαργού και εν γένει του μεταναστευτικού ετήσιου ταξιδιού των αποδημητικών πουλιών.*

7^η συνεδρία: Θεματική ενότητα / Η μελέτη πολιτιστικών μνημείων των χωρών καταγωγής των προσώπων της ιστορίας και του χρόνου ως ενοποιητικού δεσμού αλλά και στοιχείου διαφοροποίησης μεταξύ των κρατών.

- *Επεξεργασία θεματικής ενότητας της πολιτισμικής κληρονομιάς κάθε χώρας μέσα από τη μελέτη ενός πολιτισμικού μνημείου από τον εκάστοτε τόπο καταγωγής των προσώπων της ιστορίας.*

- Η συνειδητοποίηση της διαφοράς στην ώρα μεταξύ των χωρών.
- Η διασύνδεση χρόνου- δράσης ανθρώπων.

8^η συνεδρία: Θεματική ενότητα / Η λογοτεχνική διάσταση, η διασκέδαση και τα παιχνίδια των χωρών καταγωγής των προσώπων της ιστορίας.

- Αποτύπωση της διαφορετικότητας μέσα από διαφορετικές τεχνικές εκφοράς λόγου.
- Κοινοί ή/ και διαφορετικοί τρόποι διασκέδασης.

9^η συνεδρία: Θεματική ενότητα / Η μελέτη στοιχείων της θρησκείας και της διατροφής των προσώπων μελέτης της ομάδας.

- Η ανάδειξη της διαφορετικότητας μέσα από το χώρο της θρησκείας και των ανάλογων διατροφικών ιδιαιτεροτήτων.
- Συνειδητοποίηση της διαφορετικότητας των αισθήσεων στον καθένα μας.

➤ Στάδιο 3^ο / Επακόλουθη δράση- Αξιολόγηση:

Παρουσίαση μιας ιστορίας, ή μιας μουσειογωνιάς, ή μιας έκθεσης εικαστικής, ή μιας γιορτής με γεύσεις, μυρωδιές, εικόνες και μουσικές από τις χώρες καταγωγής των προσώπων ή ακόμα και ενός δρώμενου με αφορμή το πρόγραμμα και τους κατόχους των «απολεσθέντων αντικειμένων».

1^η συνεδρία: Ο μουσικός πολιτισμός των χωρών καταγωγής των χαρακτήρων της ιστορίας. Κολλάζ, «Στη γειτονιά τους» (μοντελισμός)

Η ανάδειξη του μουσικού και χορευτικού πλουραλισμού και της έννοιας της διαφορετικότητας ως προς το άκουσμα και της κατανόηση ενός ξένου τραγουδιού ή ενός χορού.

- Διερεύνηση των οδών κατοικίας των προσώπων μελέτης της ιστορίας.
- Κατασκευές των σπιτιών τους, της «γειτονιάς» τους.

2^η συνεδρία: Τα μέσα ενημέρωσης ως μέσα έκθεσης / ενοποίησης διαφορετικών πολιτισμών.

- Η ανάδειξη της διαφορετικότητας και του διαπολιτισμού μέσα από τα μέσα ενημέρωσης.
- Οι ενοποιητικοί δεσμοί διαφορετικών πολιτισμών και η επικοινωνία μέσα από τη διαφήμιση, τον έντυπο τύπο, την τηλεόραση και το διαδίκτυο.

3^η συνεδρία: Η ανάδειξη των ενοποιητικών δεσμών των προσώπων μελέτης της ιστορίας καθώς και η βιωματική διερεύνηση των προσώπων μελέτης της κάθε ομάδας.

- Η σύνδεση των προσώπων μελέτης της ιστορίας με την τοπική ιστορία και η ανάπτυξη της συμπάθειας ως προς τους μετανάστες σε μια πολύ-πολιτισμική κοινωνία.
- Σχεδιασμός παρουσίασης σε μουσειογωνιές των προσωπικών διαδρομών των προσώπων μελέτης της ιστορίας με έκθεση των προσωπικών τους αντικειμένων.
- Δραματοποίηση σκηνών από τις ζωές των προσώπων μελέτης της ιστορίας με την άμεση παρέμβαση και εμπλοκή του κοινού. (Θέατρο του Καταπιεσμένου)

➤ Στάδιο 4^ο / Διάχυση:

Από άμεσους και έμμεσους εμπλεκόμενους και παρουσίαση της δράσης του προγράμματος στα πλαίσια ενδοσχολικών και εξωσχολικών εκδηλώσεων.

- Επεξεργασία θεματικής ενότητας για τη μουσική και τους χορούς των χωρών καταγωγής των προσώπων μελέτης της ιστορίας.
- Επεξεργασία θεματικής ενότητας που έχει επιλεγεί από τους μαθητές (π.χ. θρησκεία και διατροφικές συνήθειες, παραμύθια, παραδόσεις και έθιμα, προσωπικές διαδρομές /ιστορίες/ συνεντεύξεις από τους γονείς των μαθητών κλπ.).

Ανάλυση σταδίων

➤ Στάδιο 1^ο / Προετοιμασία ομάδας:

Κάθε ομάδα διακρίνεται από τη δική της δυναμική, τις δικές της ιδιαιτερότητες, όπως άλλωστε, και κάθε παιδί χαρακτηρίζεται από διαφορετικές δεξιότητες και ικανότητες οι οποίες θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στα πλαίσια ενός προγράμματος. Ένα μουσειοπαιδαγωγικό πρόγραμμα θα πρέπει να είναι ευέλικτο, αλλά συγχρόνως αυτοτελές και αυτοδύναμο και σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να εφαρμοστεί η «ανάγνωσή του» και η πραγματοποίησή του ως «συνταγή» δραστηριοτήτων από τον εκάστοτε εμπνευστή. Γι' αυτό επιβάλλεται να αξιολογείται κάθε φορά και να αναπροσαρμόζεται. Στην επίτευξη αυτού του στόχου συμβάλλει σημαντικά η έρευνα κοινού, η διαμορφωτική αξιολόγηση της ομάδας η οποία λαμβάνει χώρα πριν από την υλοποίηση του προγράμματος υποδεικνύοντας τις ιδιαιτερότητες αλλά και τις ανάγκες της συγκεκριμένης κάθε φορά ομάδας.

Κατά την έρευνα κοινού μπορούν να ζητηθούν κάποια γενικά στοιχεία από:

- τη διεύθυνση της σχολικής ομάδας, π.χ. αριθμός μαθητών με γλωσσικό και πολιτισμικό υπόβαθρο διαφορετικό από το ελληνικό ανά τάξη, χώρα προέλευσης κλπ.,
- τον εκπαιδευτικό της τάξης, κρίσεις και προβληματισμοί ως προς την τάξη του και τις ανάγκες της,
- τους ίδιους τους μαθητές με μορφή φυλλαδίου, π.χ. διερεύνηση αυτοαξιολόγησης, προτεραιοτήτων και δεξιοτήτων,
- αλλά και από τους ίδιους τους γονείς με τη μορφή ενημερωτικής συνάντησης και καταγραφής της προσωπικής τους γνώμης όσον αφορά τη χώρα προέλευσής τους αλλά και το πώς αισθάνονται τη χώρα «υποδοχής».

Κατά τη διάρκεια αυτού του σταδίου του προγράμματος καλείται ο εκπαιδευτικός να επιλέξει τη χώρα προέλευσης του 7^{ου} προσώπου μελέτης, προκαλώντας και προσκαλώντας τον για ενεργή εμπλοκή του στο πρόγραμμα. Το πρόγραμμα παρέχει τη δυνατότητα στον εκπαιδευτικό ελεύθερα να πάρει πρωτοβουλία ελεύθερα και να «χτίσει», να «δημιουργήσει» έναν «εικονικό-ιδεατό» χαρακτήρα επιλέγοντας τη χώρα προέλευσής του, αναδομώντας στοιχεία από την «προσωπική» του διαδρομή. Καλείται να επιλέξει και να συνθέσει τα προσωπικά απολεσθέντα αντικείμενα, με στόχο να προκαλέσει τους μαθητές του σε ένα ταξίδι αναζήτησης ενός ανθρώπου που πιθανόν να ζει ανάμεσά μας. Μπορεί, για παράδειγμα, να χρησιμοποιηθεί ως χώρα προέλευσης του 7^{ου} προσώπου, η χώρα προέλευσης ενός μαθητή, η οποία πιθανόν να μην προβλέπεται από τα σταθερά πρόσωπα μελέτης του προγράμματος ή να στηρίζεται σε ελεύθερη πρωτοβουλία του ίδιου του εκπαιδευτικού με αφορμή τη διασύνδεση του προγράμματος με κάποιο συγκεκριμένο κεφάλαιο π.χ. γεωγραφίας στο οποίο επιθυμεί να δώσει έμφαση κλπ..

Στην τελική φάση του πρώτου σταδίου θα πραγματοποιηθεί, με την ενεργή συμμετοχή του εκπαιδευτικού, η πρώτη γνωριμία με τον μουσειοπαιδαγωγό και την τάξη αλλά και μια πρώτη εισαγωγή στην ιστορία των επτά ηρώων μέσω της επίσημης επιστολής από την υπηρεσία απολεσθέντων αντικειμένων της υπηρεσίας «Αττικό Μετρό», η σύσταση υποομάδων εργασίας των συμμετεχόντων και η πρώτη διερεύνηση των ηρώων της ιστορίας μέσω των αντικειμένων που άφησαν πίσω τους.

Όσον αφορά την προετοιμασία της ομάδας, πρωταρχικό ρόλο θα έχουν ασκήσεις γνωριμίας μεταξύ των μελών της ομάδας και του μουσειοπαιδαγωγού. Τα παιδιά θα κληθούν να επεξεργαστούν τα απολεσθέντα αντικείμενα του προσώπου μελέτης της κάθε ομάδας, ώστε να διαπιστωθεί η συνδετική υλική μαρτυρία που θα είναι τα παπούτσια. Σε αυτό το στάδιο δεν ενδιαφέρει άμεσα η χώρα προέλευσης του ατόμου που τα έφερε όσο η διαπίστωση της διαφορετικότητας της σωματικότητας και της κίνησης που αυτά υποβάλλουν στον υποδύμενο μαθητή (μη λεκτική επικοινωνία). Η υπόδηση καθορίζει τον τρόπο κίνησης του σώματος, αλλά μπορεί να μας δώσει και άλλου είδους πληροφορίες όπως για παράδειγμα τις στυλιστικές προτιμήσεις ενός ατόμου, το φύλο, έμμεσα την ηλικία του ήρωα κλπ.

➤ Στάδιο 2^ο / Κυρίως δράση:

Στα πλαίσια της κυρίως δράσης θα επιχειρηθεί σε πρώτη φάση η ανάλυση των χαρακτήρων της ιστορίας από την κάθε υποομάδα με αφορμή τα υποδήματα και σε δεύτερη με τη συνδρομή του πληροφοριακού υλικού που μπορούν να μας παρέχουν τα συνοδευτικά απολεσθέντα αντικείμενα. Αφού αναλυθούν τα υποδήματα ως μαρτυρίες υλικού πολιτισμού, η κάθε υποομάδα θα κληθεί να εξετάσει τα λοιπά αντικείμενα που συνοδεύουν το κάθε ζευγάρι παπουτσιών μεταπλάθοντας και αναζητώντας το συνεκτικό δεσμό που τα χαρακτηρίζει, «δημιουργώντας» μια υποθετική ιστορία για τον κάθε χαρακτήρα της ιστορίας μας.

Σε μια επόμενη συνάντηση της ομάδας μπορεί να ζητηθεί η οργάνωση μιας σύντομης παρουσίασης του κάθε ήρωα από την υποομάδα επεξεργασίας του. Η παρουσίαση μπορεί να πραγματοποιηθεί με τις αρχές της αλληλοδιδασκτικής μάθησης εσωτερικά στην τάξη ή σε κάποιο διάλειμμα της τάξης παρουσιάζοντας στα παιδιά των άλλων τάξεων (εξωστρεφής δράση) τις σύντομες «αφηγήσεις» των αντικειμένων των ηρώων ώστε να προκληθεί το έμμεσο ενδιαφέρον και ο προβληματισμός των παιδιών που δεν συμμετέχουν ενεργά στο πρόγραμμα. Μια τέτοια δράση μπορεί να λειτουργήσει ως έμμεση διαρθρωτική αξιολόγηση της ομάδας.

Ακολούθως θα ζητηθεί από την κάθε υποομάδα να διερευνήσει σταδιακά μέσα από διάφορες πηγές (βιβλιογραφία, διαδίκτυο, μαρτυρίες συγγενών, προβολή αποσπασμάτων οδοιπορικών στις αντίστοιχες χώρες κλπ.) τις θεματικές της γεωγραφίας και της περιβαλλοντικής της χώρας προέλευσης του εκάστοτε ήρωα, την ιστορία, ήθη, έθιμα, παραδόσεις, διατροφικές συνήθειες, τη μουσική και τους χορούς.

Επειδή στόχος του προγράμματος είναι και η **διάδραση** των υποομάδων μπορούμε να παροτρύνουμε τα παιδιά μέσα από διάφορα παιχνίδια να αναγάγουν τη δημιουργική αφομοίωση του πληροφοριακού υλικού που έχουν συλλέξει σε δημιουργικές, ευφάνταστες κοινές δράσεις όπως για παράδειγμα τη δημιουργία ενός παραμυθιού με στοιχεία από όλες τις εμπλεκόμενες χώρες-τόπους καταγωγής των ηρώων, τη δημιουργία ενός κοινού χορού ή ακόμα την πραγματοποίηση μιας σκηνής όπου θα συμμετέχουν όλοι οι ήρωες της ιστορίας (κοινωνικό θέατρο), κλπ.

➤ **Στάδιο 3^ο / Επακόλουθη δράση-Αξιολόγηση**

Κατά το τρίτο στάδιο θα επιχειρηθεί η δημιουργία μιας μουσειογωνιάς στην οποία θα παρουσιάζεται πληροφοριακό υλικό και των 7 χαρακτήρων, καθώς και των χωρών προέλευσής τους. Θα ζητηθεί από τα παιδιά η κατασκευή ιδεατών αγαπημένων αντικειμένων των χαρακτήρων της ιστορίας με φθαρτά υλικά (μοντελισμός) καθώς και η κατασκευή κολλάζ με εικόνες και φωτογραφίες από τους αντίστοιχους πολιτισμούς.

Τέλος μπορεί να πραγματοποιηθεί μια παρουσίαση σκηνών από τις ζωές των επτά χαρακτήρων με βάση το κοινωνικό θέατρο και τη διάδραση των υποκριτών με το κοινό.

➤ **Στάδιο 4^ο / Διάχυση:**

Η τελική αξιολόγηση των άμεσα και των έμμεσα εμπλεκόμενων μπορεί να πραγματοποιηθεί με τη μορφή συνέντευξης ή ερωτηματολογίου ενώ θα ζητηθεί από τα παιδιά της ομάδας να αυτοαξιολογήσουν την προσπάθειά τους. Παράλληλα, μπορεί να επιχειρηθεί η διάχυση του προγράμματος με ενδοσχολικές αλλά και εξωσχολικές εκδηλώσεις.

Διάχυση προγράμματος

Α. Πρωτογενής διάχυση του προγράμματος:

Στο 4^ο και τελευταίο στάδιο δίνεται η δυνατότητα από το πρόγραμμα να οργανωθεί στη σχολική μονάδα μια γιορτή που στόχο θα έχει τη διάδοση και μετάδοση των κατακτημένων εμπειριών, βιωμάτων και γνώσεων των μαθητών.

Μπορεί να οργανωθεί από την κάθε ομάδα εργασίας έκθεση μουσειακών περιπτέρων για κάθε έναν από τους χαρακτήρες της ιστορίας, όπου θα παρουσιάζονται πληροφοριακό υλικό, φωτογραφίες και χάρτες στα πλαίσια προβολής της χώρας προέλευσης του κάθε προσώπου μελέτης της ιστορίας, έτσι όπως τα παιδιά της εκάστοτε ομάδας το συγκέντρωσαν, το φαντάστηκαν, το βίωσαν και το αποτύπωσαν.

Η έκθεση, άλλωστε, προϋποθέτει και υποδηλώνει διαδικασία αποστασιοποίησης και σπουδής, συναισθήματα σιγουριάς ως προς την κατάκτημένη γνώση, διαμόρφωση ταυτότητας αλλά και ενεργή εμπλοκή στην επικοινωνιακή σχέση μεταξύ των «δημιουργών των προσώπων μελέτης της ιστορίας», δηλ. των παιδιών, των «εκθεμάτων» δηλ. των αντικειμένων αλλά και των «επικοινωνιών», των θεατών, ανεξάρτητα ηλικίας, φύλου ή κοινωνικής τάξης, οι οποίοι θα επιδώσουν τη δική τους προσωπική ανάγνωση και θα πλουτίσουν την έκθεση των μουσειογωνιών. Όλα, εν τέλει, ανάγνωση επιδέχονται, όπως αναφέρει και ο Ελύτης. Ανάγνωση όχι μόνο με τη σκέψη αλλά και με την καρδιά και την ψυχή.

Τα μουσειακά περίπτερα μπορούν να αποτελέσουν χώρους ψυχαγωγίας αλλά και μελέτης, με εκθέματα χαρακτηριστικά αντικείμενα από κάθε χώρα ως εκθέματα, (π.χ. παιχνίδια, φορεσιά κλπ.) στα οποία το ρόλο του ξεναγού θα αναλαμβάνουν τα παιδιά της ομάδας που εργάστηκε για τη συλλογή και μελέτη του εκτιθέμενου υλικού. Οι γωνιές αυτές θα προσκαλούν τον επισκέπτη να παρατηρήσει, να θαυμάσει, να αναρωτηθεί, να διασκεδάσει. Μπορούν σε κάποιες από αυτές να δίνεται η δυνατότητα στο θεατή να δει μαγνητοσκοπημένα στιγμιότυπα από τη χώρα που παρουσιάζεται, να ακούσει κάποιο μουσικό απόσπασμα σε φορητό μαγνητόφωνο, να διαβάσει κάποιο λογοτεχνικό απόσπασμα ή κάποιο έθιμο ή μύθο, να περιηγηθεί ηλεκτρονικά σε πρόγραμμα πλοήγησης που αφορά τη συγκεκριμένη χώρα, να δοκιμάσει κάποιο έδεσμα ή να παρακολουθήσει δραματοποιημένα στιγμιότυπα των χαρακτήρων της ιστορίας του προγράμματος με τη μέθοδο του κοινωνιοδράματος.

Σημαντικό σημείο είναι η διάδραση, η επικοινωνιακή διαδικασία μεταξύ επισκεπτών και των «μουσείων» των μικρών ερευνητών. Ο επισκέπτης μπορεί να καλείται να συμμετέχει σε κάποια δραστηριότητα (π.χ. να γράψει μια καλημέρα ή το όνομά του σε μια άλλη

γλώσσα), σε κάποιο παιχνίδι ή ακόμα να αποτυπώσει σε χαρτί τα αισθήματα που του προκάλεσε η συγκεκριμένη έκθεση (μορφή αξιολόγησης).

Ως κοινή δράση προτείνεται σε ένα μεγάλων διαστάσεων πανό ο εκάστοτε επισκέπτης ανεξάρτητα της ηλικίας ή του φύλου του να καλείται να αφήσει την προσωπική του διαδρομή με τα χνάρια των παπουτσιών του βουτώντας τα σε μπογιά και προχωρώντας πάνω σε ένα μεγάλων διαστάσεων πανό.

Κατά την πρωτογενή διάχυση του προγράμματος η «γιορτή» με την έκθεση των «μικρών μουσείων» θα πραγματοποιηθεί στη σχολική μονάδα με καλεσμένα όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας, συμπεριλαμβανομένων και των μαθητών του σχολείου που δεν συμμετείχαν στο πρόγραμμα και των γονέων. Στην περίπτωση διεύρυνσης της «γιορτής» μπορεί να κληθούν και οι δημοτικές αρχές, δημότες ή ακόμα και επαγγελματίες αλλοδαποί που διαμένουν και εργάζονται στη συνοικία στην οποία βρίσκεται η σχολική μονάδα. Με αυτόν τον τρόπο το σχολείο ανοίγει τις πόρτες του στη «γειτονιά», στο πλησιέστερο κοινωνικό περιβάλλον του οποίου άλλωστε αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι του.

B. Δευτερογενής διάχυση του προγράμματος:

Σε ένα δεύτερο επίπεδο διάχυσης του προγράμματος το σχολείο «σπάει» τα όρια του και έρχεται σε επικοινωνία με την κοινωνία. Η «γιορτή» αυτή μεταφέρεται, ταξιδεύει σε ανοιχτούς, δημόσιους χώρους παρακινώντας τον τυχαίο περαστικό ανεξάρτητα από την καταγωγή του, το φύλο, την ηλικία ή την κοινωνική του τάξη, να κοντοσταθεί, να συμμετάσχει, να επικοινωνήσει, να φανταστεί, να μάθει μέσα από την παιδική ματιά για άλλους ανθρώπους, για άλλα κράτη, να προβληματιστεί για τη δυναμική της διαφορετικότητας και να διαπιστώσει ενοποιητικούς δεσμούς μεταξύ των λαών και των ανθρώπων. Τέλος, να κατανοήσει την ομορφιά του πλουραλισμού και του να ζει κανείς σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία.

Ως προτεινόμενος χώρος πραγματοποίησης της περιοδείας της έκθεσης των μουσειακών περιπτέρων προτείνεται ο εκθεσιακός χώρος του Αττικού Μετρό του Συντάγματος, εκεί από όπου, σύμφωνα με το σενάριο της ιστορίας, ξεκίνησαν όλα, εκεί από όπου χιλιάδες συνάνθρωποί μας περνούν καθημερινά, που συνυπάρχουν για λίγα λεπτά της ημέρας τους, εκεί που οι ματιές τους μπορεί και να συναντήθηκαν κάποια στιγμή φευγαλέα.

Παράλληλα μπορεί να επιδιωχθεί η εμπλοκή των συλλόγων των διαπραγματευόμενων κρατών, των μορφωτικών τμημάτων των αντίστοιχων πρεσβειών καθώς και διαφόρων οργανώσεων όπως της unisef, actionaid, των γιατρών χωρίς σύνορα, κλπ.

Χρονοδιάγραμμα

Διάρκεια κάθε συνάντησης:

Δυο συνεχόμενες διδακτικές ώρες ανά εβδομάδα =90 λεπτά

	Συναντήσεις	Σύνολο ωρών ανά στάδιο δράσης
Στάδιο 1 ^ο	3	6
Στάδιο 2 ^ο	9	18
Στάδιο 3 ^ο	3	6
Στάδιο 4 ^ο	2	4

Συνολικός αριθμός συναντήσεων με μαθητές: 13

Συνολικός αριθμός συναντήσεων με λοιπούς εμπλεκόμενους: 4

Σύνολο ωρών του προγράμματος: 34 ώρες

Συνολική διάρκεια μουσειοπαιδαγωγικού προγράμματος: 4 μήνες

Συνθήκη/ σύμβαση ιστορίας

16 Φεβρουαρίου 2006, ώρα 16.30'

σταθμός Συντάγματος του Αττικό Μετρό. Οι χαρακτήρες της ιστορίας μας, χωρίς να γνωρίζονται, τυχαίνει να περιμένουν την ίδια στιγμή το Μετρό στην ίδια αποβάθρα.

Τα πρόσωπα μελέτης για κάποιο άγνωστο σε εμάς λόγο επιλέγουν μάλλον να «διαφύγουν» από κάποιον «κίνδυνο» με διαφορετικό μέσο, άλλος με μετρό, άλλος με λεωφορείο κλπ. Όμως όλοι τους ξεχνούν πίσω τους και κάτι. Μια τσάντα, ένα πορτοφόλι, ένα σακίδιο, μια τσάντα από φώνια, μια βαλίτσα... Όλα αυτά τα αντικείμενα βρίσκονται στην «Αποθήκη Απολεσθέντων Αντικειμένων» του Αττικού Μετρό.

Η Γενική Υπηρεσία Απολεσθέντων Αντικειμένων ζητά από τα παιδιά με «επίσημη επιστολή» να συνδράμουν στην αναζήτηση των κατόχων τους.

Ανασύνθεση των προσώπων μελέτης της ιστορίας:

Οι χαρακτήρες προκαθορίζονται σε συνεργασία με τον εκπαιδευτικό και το μουσειοπαιδαγωγό και σχετίζονται με τόπους καταγωγής των παιδιών της τάξης στην οποία γίνεται η παρέμβαση με την πραγματοποίηση της δράσης.

Αναζήτηση πληροφοριακού υλικού από τα αντικείμενα.

Πιθανά αντικείμενα: Παλτό, γράμματα, πορτοφόλι, τσάντα γυναικεία, σχολική τσάντα, βαλίτσα, κουτί, φωτογραφίες, κλπ.

Για τη συγκέντρωση αντικειμένων ως «απολεσθέντων» για τον κάθε χαρακτήρα της ιστορίας μας λειτουργούμε συνθετικά προσπαθώντας αρχικά να έχουμε στο μυαλό μας βασικές πληροφορίες όπως η ηλικία, το φύλο και ο τόπος καταγωγής.

- Ως προς τον τόπο καταγωγής προσπαθούμε να φανταστούμε αρχικά με γνώμονα τις προσωπικές εμπειρίες και επιλογές ποια αντικείμενα ίσως θα είχαμε μαζί μας αν ζούσαμε σε μια άλλη χώρα, που θα μπορούσαν ίσως να υποδηλώναν άμεσα ή έμμεσα τη χώρα καταγωγής μας. Θα μπορούσε να είναι ένα γράμμα, μια κάρτα, μια φωτογραφία μπροστά σε κάποιο σημαντικό πολιτιστικό μνημείο, νομίσματα, γραμματόσημα, κλπ.. Η επιλογή του κάθε αντικειμένου θα πρέπει να γίνει με σαφή και καθορισμένα κριτήρια που θα εξυπηρετούν το γενικό στόχο δράσης του προγράμματος. Για παράδειγμα μια φωτογραφία μπροστά σε ένα πολιτιστικό μνημείο μιας αλλοδαπής χώρας από μόνο του δεν θα μπορούσε να αποτελέσει

σαφές στοιχείο αλλοδαπού κατόχου του μιας και θα μπορούσε να αποτελεί κάποιο ενθύμιο μετά από μια ταξιδιωτική και όχι μεταναστευτική εμπειρία. Γίνεται αντιληπτό ότι η φωτογραφία αυτή σε συνδυασμό με κάποια νομίσματα από άλλες χώρες ή ένα γράμμα στο οποίο θα εκφράζεται η μεταναστευτική κατάσταση μπορούν εύκολα να οδηγήσουν συνειρμικά τους μαθητές σε κάποια συγκεκριμένη αλλοδαπή χώρα. Ο συνδυασμός των αντικειμένων δεν προϋποθέτει σε καμία περίπτωση την αναδιήγηση της υποθετικής δράσης του χαρακτήρα αλλά η κάθε ομάδα, όπως έχει άλλωστε υπογραμμιστεί, θα έχει την ευκαιρία να ανασυνθέσει με το δικό της τρόπο το εκάστοτε πρόσωπο μέσω των αντικειμένων.

- Ως προς το φύλο μπορεί να δηλώνεται με την αναγραφή του ονόματος στο γράμμα ή στην κάρτα, μέσα από ρουχισμό, ή ακόμα από αντικείμενα όπως τα παπούτσια, τη τσάντα, καλλυντικά, αποσμητικό κλπ..
- Ως προς την ηλικία είναι δυνατόν διάφορα αντικείμενα να την υποδηλώνουν όπως για παράδειγμα, ένα ζευγάρι γυαλιών πρεσβυωπίας, μια παιδική ζωγραφιά, παιδικά παιχνίδια ή κοσμήματα κλπ..

Αναμφισβήτητα, ένα ζευγάρι παπουτσιών από μόνο του δεν μπορεί να μας δώσει αρκετές πληροφορίες ως προς την καταγωγή των προσώπων μελέτης της ιστορίας μας. Παρόλα αυτά, η μελέτη του υλικού πολιτισμού θα ξεκινήσει από τα υποδήματα, ως συνδετικό κρίκο των κατόχων των απολεσθέντων αντικειμένων. Πέρα από το φύλο του κατόχου, ένα ζευγάρι παπουτσιών θα εξεταστεί αρχικά μέσω των αισθήσεων και ακολούθως μέσα από συνειρμικούς και ερμηνευτικούς μηχανισμούς.

Υλικά που θα χρησιμοποιηθούν:

1. Χαρτιά A4
2. Ψαλιδάκια
3. Μαρκαδόροι
4. Κανσόν
5. Χρωματιστά χαρτόνια
6. Κόλλα
7. Χάρτινα κουτιά (ανά ομάδα)
8. Μπλου τακ
9. Σελοτειπ
- 10.Χαρτί του μέτρου
- 11.Νερομπογιές
- 12.Πλαστελίνη
- 13.Χαρτόκουτα
- 14.Φωτογραφικές μηχανές μιας χρήσης (ανά ομάδα)
- 15.Κορνίζες
- 16.Υφάσματα/ τούλια

Μέσα

1. Ηλεκτρονικός υπολογιστής
2. Διαφανοσκόπειο
3. Κασετόφωνο
4. Flipchart (Χάρτινος πίνακας)
5. Video/data projector
6. Stand (τουλάχιστον 7)
7. Walkman

Τα πρόσωπα μελέτης της ιστορίας

1. Αλβανός
2. Ελληνίδα, εσωτερική μετανάστρια από επαρχιακή πόλη.
3. Ρωσίδα,
4. Αιγύπτια
5. Κινέζα
6. Ινδός
7. Πρόσωπο μελέτης της επιλογής του εκπαιδευτικού

Χαρακτηριστικά των προσώπων μελέτης της ιστορίας:

Μεγάλη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στο εσωτερικό και το εξωτερικό προφίλ (status -κατάσταση) των προσώπων μελέτης της ιστορίας μας. Όλοι οι χαρακτήρες της ιστορίας ξεκινούν με την ίδια εσωτερική συναισθηματική κατάσταση: με άγχος και αγωνία για το «άγνωστο πρόσωπο» που φαίνεται να τους «καταδιώκει», για τη νέα χώρα, ουσιαστικά, στην οποία βρίσκονται. Όμως η εξωτερική τους κατάσταση είναι διαφορετική. Έτσι για παράδειγμα μπορεί κάποιος ήρωας να έχει έρθει στην Ελλάδα για επαγγελματικούς λόγους, π.χ. να είναι ποδοσφαιριστής που ήρθε στην Ελλάδα με κάποια μεταγραφή, ή δασκάλα, γιατρός, έμπορος κλπ.. Μπορεί, επίσης, να είναι πρόσφυγας. Στην ιστορία μας μπορεί να υπάρχει και ένας μαθητής από αλλοδαπή χώρα, πρόσωπο το οποίο μπορεί να υποδηλώνεται από μια σχολική τσάντα ή προσωπικά είδη ενός παιδιού, π.χ. παιχνίδια, ζωγραφιές, ημερολόγιο κλπ.. Οι χαρακτήρες της ιστορίας μας έχουν όχι μόνο διαφορετική προέλευση αλλά και διαφορετική ηλικία, ώστε να δοθεί η ευκαιρία μέσα από το πρόγραμμα να θιγούν θέματα προσωπικών ιδιαιτεροτήτων, χάσματος γενεών κλπ, όπως για παράδειγμα η ηλικία, το φύλο, συνήθειες κλπ.. Επίσης, τα πρόσωπα της ιστορίας ανήκουν σε διαφορετικά κοινωνικά στρώματα έτσι ώστε να αποφευχθεί η ταύτιση της έννοιας του μετανάστη αποκλειστικά με τα κατώτερα κοινωνικά στρώματα ή με τον κοινωνικό αποκλεισμό, με επαγγέλματα χαμηλού κοινωνικού κύρους.

Προτεινόμενο προφίλ χαρακτήρων της ιστορίας και απολεσθέντων αντικειμένων:

1. Παιδί: Αγόρι από την Αλβανία
Αντικείμενα: Μαθητική τσάντα, Βήματα στον Κόσμο, μολύβια και γόμες, φωτογραφίες, κάρτες από την Ακρόπολη, γράμμα του παιδιού προς τη γιαγιά του στα Τίρανα αρκετά ανορθόγραφο, αθλητικά παπούτσια.

2. Ενήλικας: Άντρας από την Ινδία που δουλεύει σε μονάδα θερμοκηπίων. Εργάζεται με ηλεκτρονικούς υπολογιστές σε πρόγραμμα για ελεγχόμενη θερμοκρασία και κλίμα μέσα σε θερμοκήπια.
Αντικείμενα: Τσάντα εμπορίου με παπούτσια της γυναίκας του και δικά του, cd Rom, επίσημη επιστολή πρόσληψής του σε Θερμοκήπιο του Μαραθώνα ως ελεγκτή της θερμοκρασίας και των συνθηκών καλλιέργειας μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή, σημείωμα υπενθύμισης των αγορών και των εργασιών που πρέπει να κάνει εκείνη τη μέρα (π.χ. τσαγκάρης, λεμόνια κλπ.) , άλμπουμ με φωτογραφίες από την Ινδία, γραμματόσημο με πελαργό, φουλάρι από κασμίρ, εισιτήρια του Μετρό.
3. Ενήλικας: Γυναίκα από την Ελλάδα, κατάγεται από τη Λάρισα Μεγάλωσε στη Γερμανία, στην Κολωνία, όπου οι γονείς της ζουν εκεί ως μετανάστες. Είναι ξεναγός και για λόγους επαγγελματικούς αναγκάστηκε να εγκαταλείψει τη Λάρισα και να εγκατασταθεί στην Αθήνα. Πρόκειται για ένα άνθρωπο που έχει βιώσει την εξωτερική και την εσωτερική μετανάστευση.
Αντικείμενα: Βαλίτσα, σημειωματάριο, ρούχα, αρχαιολογικούς οδηγός, γράμμα από τους γονείς της στη Γερμανία, εισιτήριο αεροπορικό και του Μετρό, καλλυντικά, καπέλο, χάρτης γεωγραφικός, γυναικεία παπούτσια.
4. Ενήλικας: Γυναίκα από την Κίνα που έχει μαγαζί με ρουχισμό κινέζικης προέλευσης.
Αντικείμενα: Κινέζικη ομπρέλα, μουσικοί βόλοι, ρύζι, μαύρο τσάι, δελτίο παραγγελίας προϊόντων που εμπορεύεται, γυναικεία παπούτσια, πορτοφόλι με φωτογραφία της ηρωίδας και με κινέζικα και ευρωπαϊκά χρήματα.
5. Παιδί: Κοριτσάκι από την Αφρική.
Αντικείμενα: Από την Αίγυπτο, παιδική κοριτσίστικη τσάντα , παιδική ζωγραφιά, πορτοφόλι με την Αφρική, βραχιόλια, μπανάνα, ξύλινο κρουστό, σαγιονάρες, μαγιό, φωτογραφίες άγριων ζώων Αφρικής, προσωπικό ημερολόγιο που κλειδώνει με αρκετά ανορθόγραφα κείμενα.
6. Ενήλικας: Γυναίκα από τη Ρωσία. Θα μπορούσε να είναι δασκάλα μουσικής που αγαπά τα παιδιά αλλά και το διάβασμα ή απλά κάποια κυρία που της αρέσει η μουσική. Την ιδιότητα του κάθε προσώπου την ορίζει η ομάδα.
Αντικείμενα: Μπαμπούσκα, ζευγάρι γυναικεία παπούτσια, γυαλιά ηλίου, κάρτα γιορτής, ρώσικη εφημερίδα, βιβλίο μουσικής, εισιτήριο Μετρό.
7. Ενήλικας ή παιδί: Επιλογή του εκπαιδευτικού.

(Π. χ. Βραζιλιάνος αθλητής που μόλις μεταγράφηκε σε ομάδα ελληνική./ Αντικείμενα: σάκος με αποσμητικό, ρούχα αθλητικά παπούτσια κλπ..)

1^ο Μαγικό στοιχείο: Ο κ. Κοσμάς Πολίτης (=Πολίτης του Κόσμου)

2^ο Μαγικό στοιχείο: Μυστηριώδη σημειώματα/ γράμματα

Αντήρως: Το Μυστηριώδες Πρόσωπο, ο κ. Πουθενάχ

Ενωτικοί δεσμοί των προσώπων μελέτης της ιστορίας:

Όλα τα πρόσωπα μελέτης της ιστορίας μας είναι μετανάστες που για λόγους επαγγελματικών-οικονομικών, με το όνειρο μιας «καλύτερης ζωής» έχουν εγκαταλείψει τη χώρα καταγωγής τους και ζουν στην Αθήνα. Ο καθένας τους έχει βιώσει μια διαφορετική πορεία, ένα άλλο ταξίδι προς έναν άγνωστο γι' αυτούς τόπο νιώθοντας νοσταλγία για την πατρίδα τους αλλά και αγωνία για το μέλλον τους μέσα σε ένα νέο περιβάλλον. Όλοι τους οι χαρακτήρες της ιστορίας «φαίνεται ότι βρέθηκαν τυχαία» την ίδια στιγμή στον ίδιο τόπο, σε αποβάθρα του σταθμού Συντάγματος του «Αττικό Μετρό» και ότι, για άγνωστο σε εμάς λόγο, φαίνεται ότι έφυγαν βιαστικά ξεχνώντας κάποια από τα αντικείμενα που έφεραν μαζί τους. Επίσης, συνδετικό στοιχείο αποτελούν τα ζευγάρια παπουτσιών που φαίνεται ότι συμπεριλαμβάνονταν στα απολεσθέντα αντικείμενα του κάθε χαρακτήρα, όπως άλλωστε και τα πιθανά συναισθήματα «απώλειας» που μπορεί να τους συνδέει μετά από ένα τέτοιο γεγονός σε έναν υπόγειο χώρο από αυτό του Μετρό.

Περιπέτεια:

Μέσω των κωδικοποιημένων μηνυμάτων τα παιδιά καλούνται να βοηθήσουν τους χαρακτήρες της ιστορίας να ανακαλύψουν τι είναι εκείνο που τα συνδέει μεταξύ τους. Αυτό θα συμβεί με τη βοήθεια του κ. Κοσμά Πολίτη, ενώ παράλληλα θα κληθούν να ανταποκριθούν στις προκλήσεις που θα τους θέτει κάθε φορά το Μυστηριώδες Πρόσωπο, ο κ. Πουθενάχ, στα πλαίσια εμπλοκής των μαθητών σε ένα παιχνίδι κατά αναλογία εκείνου του «χαμένου θησαυρού». Το Μυστηριώδες Πρόσωπο αποτελεί την προσωποποίηση του φόβου για το άγνωστο που νιώθουν οι χαρακτήρες της ιστορίας.

Το Μυστηριώδες Πρόσωπο, ο κ. Πουθενάχ, στην ιστορία φαίνεται ότι αρχικά προκαλεί τον κ. Κοσμά Πολίτη αλλά αργότερα και τα παιδιά στέλνοντάς τους σημειώματα με ερωτήματα και προβληματισμούς.

Μέσα από τα σημειώματα- προκλήσεις του κ. Πουθενάχ που θα λαμβάνουν τα παιδιά, αλλά και τις εργασίες που θα τους θέτει ο κ. Πολίτης, θα καλούνται να εμπλακούν σε διαφορετικές θεματικές που σχετίζονται με την πολυπολιτισμική κοινωνία στην προσπάθειά τους να

βοηθήσουν τον κ. Πολίτη να φέρει εις πέρας την αποστολή αναζήτησης των κατόχων των απολεσθέντων αντικειμένων.

Στο τέλος τα παιδιά θα μελετήσουν σταδιακά το παρελθόν αυτών των προσώπων, θα «ταξιδέψουν» με αυτούς στους τόπους καταγωγής τους, θα ανακαλύψουν νέους τόπους, συνήθειες και πολιτισμούς με απώτερο στόχο την προβολή και ταύτισή τους με τα πρόσωπα αυτά αλλά κυρίως με την ενσυναίσθηση της προσωπικής τους ταυτότητας μέσω των ενοποιητικών αλλά και των διαφορετικών δεσμών που χαρακτηρίζουν τους χαρακτήρες της ιστορίας.

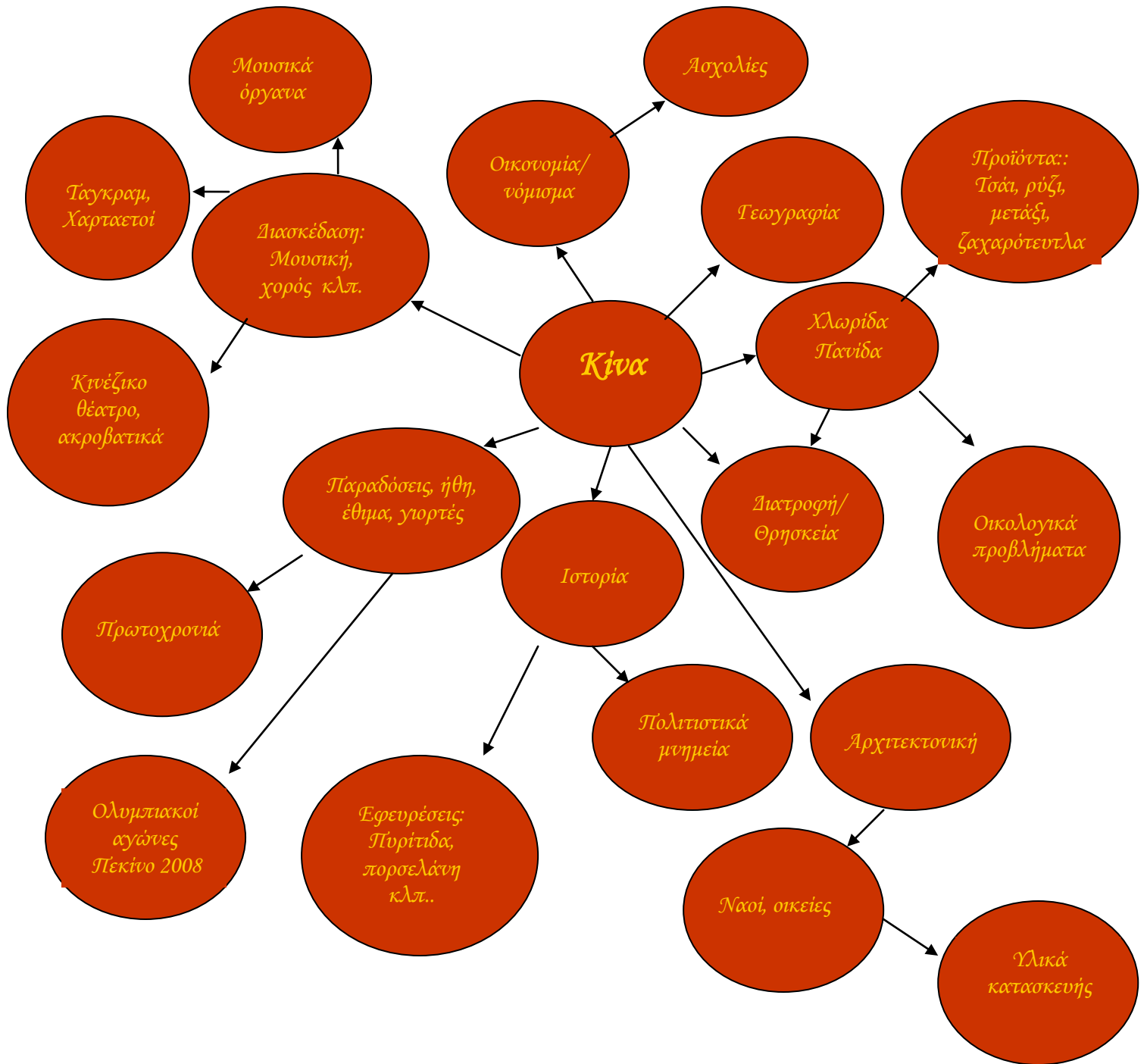
Στο τέλος του προγράμματος τα πρόσωπα μελέτης θα γίνουν φίλοι και θα αποδειχθεί ότι το μυστηριώδες πρόσωπο, ο κ. Πουθενάχ, ουσιαστικά δεν υπήρξε ποτέ! Η ιστορία τελειώνει με την αποκάλυψη ότι όλα αυτά τα πρόσωπα ζουν στην ίδια συνοικία (επιλεγμένη σε σχέση με το σχολείο). Είναι πλέον μια παρέα που ζει και χαίρεται κάθε στιγμή...κάθε διαδρομή....

Σημειώματα:

Τα σημειώματα που θα λαμβάνουν τα παιδιά από τον κ. Πουθενάχ θα αποτελούν εργασίες που θα θίγουν διαθεματικά διάφορες ενότητες. Με την επιτυχία της κάθε εργασίας η κάθε ομάδα, στην αμέσως επόμενη συνάντηση θα λαμβάνει ένα σημείωμα προερχόμενο από το κ. Πουθενάχ που θα τους παροτρύνει να συνεχίσουν την προσπάθεια και κάποιο γράμμα της αλφαβήτας. Σε περίπτωση που η ομάδα δεν έχει εργαστεί με επιτυχία μπορεί μέσα στο φάκελο να μην υπάρχει τίποτα ή να υπάρχει ένα σημείωμα από τον κ. Πουθενάχ στο οποίο να εκδηλώνει την ικανοποίησή του για τις δυσκολίες που προκαλεί στην έρευνα των παιδιών ενώ δεν υπάρχει μέσα στο φάκελο κανένα γράμμα της αλφαβήτας. Οι φάκελοι με τα σημειώματα αλλά και τα γράμματα της αλφαβήτας που κάθε φορά η ομάδα λαμβάνει φυλάσσονται στο φάκελο εργασιών της ομάδας (portofoglio). Στο τέλος με τα γράμματα της αλφαβήτας θα σχηματίζονται ονόματα από δρόμους της ίδιας συνοικίας στην οποία θα αποδεικνύεται από την ιστορία ότι διαμένουν υποθετικά οι χαρακτήρες της ιστορίας μας. Πρόκειται για ανθρώπους της «διπλανής πόρτας», που ζουν ανάμεσά μας, που «χάνονται» στον αχό μιας μεγαλούπολης όπως της Αθήνας, αλλά και που, αν και δεν γνωρίζονται, τελικά, υπάρχουν πολλά στοιχεία που τους ενώνουν ή τους διαφοροποιούν.

Η επιλογή των οδών της συνοικίας στην οποία διαμένουν τα πρόσωπα μελέτης σχετίζονται με την περιοχή του σχολείου έτσι ώστε έμμεσα να επιτελεστεί εμπλοκή της θεματικής ενότητας της τοπικής ιστορίας όπως επίσης και να διερευνηθεί η έννοια της «γειτονιά μου».

Σχεδιασμός της «αράχνης» - Το παράδειγμα της Κίνας

Συνεδρίες

Οι Συνεδρίες

Η φιλοσοφία τους:

Πρόκειται για τις συναντήσεις των ομάδων εργασίας στα πλαίσια της Ευέλικτης ζώνης, διάρκειας 90' η καθεμία. Η κάθε συνεδρία έχει καθορισμένους σκοπούς και στόχους, αρχή, μέση και τέλος και πραγματεύεται μια θεματική ενότητα. Αρχικά οι ομάδες εισάγονται σταδιακά στο θέμα, αργότερα ακολουθούν δραστηριότητες κορύφωσης ενώ στο τέλος προτείνονται δραστηριότητες χαλάρωσης ή ανασκόπησης των πεπραγμένων. Σε κάθε δραστηριότητα επιδιώκονται να αναπτυχθούν συγκεκριμένες μαθησιακές δεξιότητες και έχουν συγκεκριμένη προτεινόμενη διάρκεια, η οποία εξαρτάται από τη δυναμική των ομάδων, ενώ σε κάποιες αναφέρεται η χρήση μουσικής υπόκρουσης, υλικών ή μέσων που θα χρειαστούν για την πραγματοποίησή τους.

Ακολουθεί η ενδεικτική ανάλυση θεματικών εννοιών με ανάλυση των προτεινόμενων δραστηριοτήτων καθώς και παραλλαγές αυτών μεταβάλλοντας το βαθμό δυσκολίας. Η σειρά των δραστηριοτήτων ακολουθεί τα προαναφερθέντα στάδια (εισαγωγής, κορύφωσης, χαλάρωσης), σειρά η οποία θα εξαρτηθεί από τις ανάγκες και επιθυμίες του εμπλεκόμενου στο πρόγραμμα κοινού.

Υπόμνημα

Βλ. Φ.Ε.Ε.= βλέπε φάκελο εργασίας εκπαιδευτικού

Βλ. Φ.Ε.Μ.= βλέπε φάκελο εργασίας μαθητή

1^η Συνεδρία

Σκοπός: Η υποδήλωση της διαφορετικότητας της ομάδας

Στόχοι:

- Γνωριμία της ομάδας
- Αποτύπωση της διαφορετικότητας μέσα από τη μη λεκτική αλλά και τη λεκτική επικοινωνία
- Σχέση της επικοινωνίας και του χώρου δράσης

Διάρκεια: 90'/δύο διδακτικές ώρες

Δραστηριότητες:

➤ **«Ας γνωριστούμε-Ταυτότητα»**

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Γνωριμία-Επικοινωνία
- ✓ Άσκηση συγκέντρωσης

Υλικά: Χαρτιά Α4 και χρωματιστοί μαρκαδόροι

Διάρκεια: 30'

Περιγραφή δράσης:

Καθόμαστε όλοι σε κύκλο και σε ένα χαρτί Α4 με έναν χρωματιστό μαρκαδόρο κάνουμε το περίγραμμα του χεριού μας. Αφού τελειώσουν όλοι, δείχνουμε τα αποτυπώματά μας στους υπολοίπους. Διαπιστώνουμε πόσο ωραία αλλά και διαφορετικά είναι τα αποτυπώματά των χεριών μας.

Ποιες πρώτες πληροφορίες μπορούμε να αντλήσουμε από αυτά τα σχέδια; (αριστερόχειρας ή δεξιόχειρας) Ποιες είναι οι διαφορές και ποιες οι ομοιότητες των χεριών μας; Πόσο διαφορετικά είναι τα αποτυπώματα των χεριών μας;

Έπειτα ο καθένας σημειώνει στο κέντρο της ζωγραφισμένης παλάμης το όνομά του. Τώρα τα αποτυπώματα των χεριών μας απέκτησαν όνομα. Δείχνουμε όλοι μαζί την προσωπική μας ζωγραφιά.

Τα παιδιά κάθε ζευγαριού ανταλλάσσουν τα χαρτιά μεταξύ τους. Κάθε παιδί κρατά τώρα ένα χαρτί με το αποτύπωμα της παλάμης του άλλου συμμαθητή του. Σε διάρκεια 5'καλείται ο καθένας να συναντήσει τον κάτοχο της ζωγραφισμένης παλάμης που κρατά και να του κάνει από 5 ερωτήσεις της προτίμησής του, σημειώνοντας κάθε φορά

μονολεκτικά την απάντηση σε κάθε ένα από τα δάκτυλα της ζωγραφισμένης παλάμης.

Όταν όλοι τελειώσουν ζητείται να «παρουσιάσουν» τον συμπαίκτη τους προσθέτοντας στη διήγησή τους και ένα ψέμα. Όλοι οι υπόλοιποι καλούνται να ανακαλύψουν ποιο είναι το ψέμα. Όταν αυτό αποκαλυφθεί, επιδεικνύεται σε όλους η παλάμη με τις απαντήσεις, η οποία αποτελεί πειστήριο για την ορθότητα της ταυτότητας.

1^η Παραλλαγή:

Το παιχνίδι μπορεί να γίνει πιο σύνθετο. Αφού ο καθένας ζωγραφίσει την παλάμη του και γράψει το όνομά του, αναποδογυρίζουμε τα χαρτιά και τα ανακατεύουμε έτσι ώστε να μην φαίνεται ποιος είναι ο κάτοχος του κάθε χαρτιού. Ο καθένας διαλέγει από ένα χαρτί στην τύχη και κάνει τις πέντε ερωτήσεις στο άτομο που αντιστοιχεί η παλάμη που έτυχε να επιλέξει, σημειώνοντας σε κάθε δάχτυλο και την αντίστοιχη απάντηση. Στη διήγηση/ παρουσίαση του συμπαίκτη του προσθέτει ένα ψέμα που οι υπόλοιποι καλούνται να το εντοπίσουν.

2^η Παραλλαγή:

Πόσο καλά γνωριζόμαστε;

Χωρίς να πούμε κάποιο ψέμα στη διήγηση αναφέρουμε μόνο απαντήσεις που δόθηκαν και καλούμαστε να καταλάβουμε σε ποιο άτομο ανήκουν αυτά τα χαρακτηριστικά.

Σημείωση για τον εκπαιδευτικό: Με αυτή τη δράση επισημαίνουμε την έννοια της διαφορετικότητας αλλά και της ταυτότητας. Μπορεί να ακολουθήσει η ανάρτηση των χαρτιών με τα αποτυπώματά μας σε κάποιο σημείο της αίθουσας.

➤ **«Ξυπνώντας το σώμα μας/ Κάνε ό,τι κάνω»**

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Συντονισμός ομάδας-Επικοινωνία
- ✓ Άσκηση κίνησης

Μέσο: Υποστήριξη από κάποιο μουσικό όργανο

Διάρκεια: 5΄

Περιγραφή δράσης:

Ακούγεται μουσική υπόκρουση και η ομάδα καλείται να επαναλάβει τις κινήσεις του εμψυχωτή. Οι κινήσεις είναι απλές και σύντομες ώστε να μπορούν όλοι να τις ακολουθήσουν. Αρχικά ξεκινάμε με κινήσεις καθισμένοι. «Ξυπνάμε» τα πόδια μας, τα χέρια μας, το κεφάλι μας και

στο τέλος τον κορμό μας. Σηκωνόμαστε όρθιοι και ακολουθούμε την κίνηση του πρώτου με το ρυθμό. Έπειτα από δυο κινήσεις αλλάζει ο αρχηγός της ομάδας και ο πρώτος γίνεται τελευταίος.

➤ «Κινούμαι στο χώρο»

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Συντονισμός ομάδας- Αυτοέλεγχος
- ✓ Άσκηση κίνησης
- ✓ Επαφή με το χώρο
- ✓ Μη λεκτική επικοινωνία

Μέσο: Τυμπανάκι, ή τριγωνάκι ή ζίλια κλπ.

Διάρκεια: 5΄

Περιγραφή δράσης:

Κινούμαστε στο χώρο ελεύθερα, ο καθένας με το δικό του ρυθμό και με τη δική του κατεύθυνση. Με παράγγελμα του εμψυχωτή ή με κάποιο ήχο που θα ακουστεί από κάποιο κρουστό όλοι σταματούν να κινούνται και γίνονται «αγάλματα».

1^η Παραλλαγή:

Ας κάνουμε το ίδιο αλλά τώρα θα κοιταζόμαστε στα μάτια. Προσοχή δεν πρέπει ο ένας να ακουμπήσει με το σώμα του τον άλλο. Όποιος κατά λάθος ακουμπήσει βγαίνει από τον κύκλο.

Σημείωση για τον εκπαιδευτικό: Μέσα από αυτό το παιχνίδι εύκολα μπορεί να διαπιστωθεί σε κάποια άτομα η έλλειψη αυτοπειθαρχίας και αυτοελέγχου.

➤ «Στεναχώρια»

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Συντονισμός ομάδας- Αυτοέλεγχος
- ✓ Άσκηση κίνησης
- ✓ Επαφή με το χώρο
- ✓ Μη λεκτική επικοινωνία
- ✓ Ανάδυση συναισθημάτων (στεναχώρια)

Διάρκεια: 10΄

Περιγραφή δράσης:

Με ένα σκοινί περιορίζουμε το χώρο δράσης της ομάδας η οποία συνεχίζει να κινείται. Το σκοινί είναι ένα ποτάμι που σταδιακά φουσκώνει και που περιορίζει το χώρο δράσης. Και πάλι κανένας δεν πρέπει να ακουμπήσει τον άλλο. Όποιος ακουμπήσει χάνει και βγαίνει από το παιχνίδι. Όλοι κινούνται και κοιτάζονται στα μάτια.

Σημείωση για τον εκπαιδευτικό: Η μείωση χώρου δράσης οξύνει τις εντάσεις. Πιθανότατα να αυξηθεί ο ρυθμός βηματισμού ή μετά τη δράση να ειπωθεί ότι τα βλέμματα στον περιορισμένο χώρο φαινόταν πιο απειλητικά, πιο τρομακτικά. Όλοι για να δράσουν έχουν ανάγκη από την οριοθέτηση του προσωπικού χώρου δράσης. Έπειτα από αυτό το παιχνίδι ακολουθούν ερωτήσεις για το πώς αισθάνθηκαν τα παιδιά και τότε θεώρησαν ότι το παιχνίδι έγινε πιο δύσκολο. Για ποιο λόγο πιστεύουν ότι ήταν πιο δύσκολο, όταν μειώθηκε ο χώρος δράσης; Ακολουθεί επεξήγηση της λέξης στεναχώρια και του αντίστοιχου συναισθήματος. Πότε ήμασταν για τελευταία φορά στεναχωρημένοι, για ποιο λόγο;

➤ «Καλημέρα σε όλες τις γλώσσες» / «Στο πόργο της Βαβέλ»

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Δεκτική και μη επικοινωνία
- ✓ Άσκηση κίνησης
- ✓ Επαφή με το χώρο
- ✓ Ενεργοποίηση

Διάρκεια: 15΄

Περιγραφή δράσης:

Ας κινηθούμε ελεύθερα στο χώρο. Φανταζόμαστε ότι προερχόμαστε από έναν άλλο πλανήτη. Με όποιον συναντάται το βλέμμα μας του λέμε «καλημέρα ή χαιρετε» στη δική μας γλώσσα. Τη γλώσσα αυτή που θα μιλήσουμε μόνο εμείς τη γνωρίζουμε. Όταν συναντιόμαστε με κάποιον του λέμε καλημέρα στην προσωπική μας γλώσσα και επαναλαμβάνουμε τη δική του λέξη στη δική του γλώσσα.

1^η Παραλλαγή:

Ας επαναλάβουμε το χαιρετισμό μας προσθέτοντας και μια κίνηση. Όταν συναντιόμαστε με κάποιον για να χαιρετηθούμε λέμε το χαιρετισμό μας στη γλώσσα μας και ακολούθως κάνουμε την κίνηση που τον συνοδεύει. Αφού ακούσουμε το χαιρετισμό και παρατηρήσουμε την κίνηση του συνομιλητή μας επαναλαμβάνουμε και προχωρούμε να συναντήσουμε κάποιον άλλο.

➤ «Ας γίνουμε ομάδες»

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Λεκτική επικοινωνία
- ✓ Ενεργοποίηση
- ✓ Ανάδυση επιθυμιών
- ✓ Αποσαφήνιση στόχων
- ✓ Καθορισμός κανονισμού λειτουργίας ομάδας/ οριοθέτηση

Υλικά: Χαρτιά και μολύβια

Διάρκεια: 20΄

Περιγραφή δράσης:

Αφού τσακίσουμε ένα φύλλο χαρτί στα δυο, ας γράψουμε στη μια πλευρά τι θα ήθελα από την ομάδα μου και στην άλλη πλευρά τι δεν θα ήθελα. Στο κέντρο ας γράψουμε το όνομα που προτείνουμε να έχει η ομάδα μας. Μετά από 10΄ λεπτά αφού ο καθένας έχει κρατήσει τις αντίστοιχες σημειώσεις, καθόμαστε και πάλι σε κύκλο και παρουσιάζουμε τις επιθυμίες μας. Χωριζόμαστε σε ομάδα 4 ατόμων ανάλογα με το αν συγκλίνουν κάποιες από τις απόψεις μας. Τέλος, αφού χωριστούμε σε ομάδες των 4 ατόμων επιλέγουμε ένα κοινό όνομα για την ομάδα μας και καταγράφουμε τα «θέλω» της κάθε ομάδας σε ένα κοινό χαρτί.

1^η Παραλλαγή:

Το ποια παιδιά θα αποτελέσουν την ομάδα μπορεί να γίνει με διάφορους τρόπους, όπως για παράδειγμα με τυχαίο τρόπο τραβώντας κάποιο κλήρο με κάποιο διαφορετικό χρώμα για κάθε ομάδα, με κλήρους που θα απεικονίζουν ένα τμήμα μιας εικόνας, ώστε κατά τη σύνθεσή της τα κομμάτια της να ορίζουν και την ομάδα, με αντικείμενα που τυχαία θα επιλέξει κάθε παιδί από ένα καλάθι και που θα πρέπει να συνταιριάζουν θεματικά ορίζοντας τα μέλη της ομάδας κλπ..

2^η Παραλλαγή:

Σε κάθε μας ταξίδι έχουμε ανάγκη από παρέα από συνταξιδιώτες που θα μας βοηθήσουν σε κάθε δυσκολία. Επίλεξε από την τάξη σου τρεις ³ συνταξιδιώτες με τους οποίους θα αποτελέσεις μια ομάδα. Ας σημειώσουμε σε ένα χαρτί τα ονόματα τους και τις ικανότητες που πιστεύουμε ότι διαθέτουν. Ας γράψουμε τι θέλουμε και τι δεν θέλουμε από την ομάδα μας. Τέλος, ο καθένας ας προτείνει ένα όνομα για την ομάδα του.

³ Ο αριθμός των συμμετεχόντων σε κάθε ομάδα προκύπτει από το συνολικό μαθητικό πληθυσμό του τμήματος δια των επτά χαρακτήρων της ιστορίας μας, όπου σε κάθε ομάδα αντιστοιχεί και ένας ήρωας.

(βλ. Φ.Ε.Μ.)

3^η Παραλλαγή:

Προς αποφυγή κοινότυπων ονομάτων των ομάδων μπορεί να γίνει το παρακάτω παιχνίδι: Σε κάθε ομάδα μοιράζεται από ένα φύλλο χαρτί Α4 και ο εμπνευστής αναγράφει πάνω στο χαρτί της κάθε ομάδας δυο ίδια γράμματα της αλφαβήτας, π.χ. Π.Π. ή Κ.Κ. κλπ.. Έπειτα καλείται η κάθε ομάδα σε διάρκεια 5 λεπτών να αναγράψει όσο περισσότερα επίθετα και ουσιαστικά μπορεί που να ξεκινούν από τα δοθέντα γράμματα. Π.χ. Πικραμένη πινακίδα, Κόκκινος κροκόδειλος, Τεμπέλικο ταβάνι κλπ.. Επιλέγεται ως όνομα ομάδας ο πιο αστείος και παράδοξος συνδυασμός.

Σημείωση για τον εκπαιδευτικό: Αφού αφήσουμε 10' για να σκεφτεί ο καθένας και να σημειώσει στο χαρτί του ποιους επιθυμεί για συνταξιδιώτες και τι επιθυμεί από την ομάδα του. Δίνουμε άλλα 10' χρόνο για να συζητήσουμε τι γράψαμε και για να γίνουν οι ομάδες. Ζητάμε να ανταλλάξουν απόψεις ως προς τη λειτουργία της ομάδας και να καταλήξουν σε ένα όνομα για αυτή.

➤ *«Ας χαιρετηθούμε με μια ματιά, ας χαιρετηθούμε με τις παλάμες μας»*

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Λεκτική και μη επικοινωνία
- ✓ Χαλάρωση

Διάρκεια: 5'

Περιγραφή δράσης:

Καθόμαστε σε κύκλο και κοιταζόμαστε στα μάτια έτσι ώστε η ματιά μας να συναντηθεί με τον καθένα στον κύκλο. Έπειτα ένας από την ομάδα μας λέει το όνομά του, σηκώνει στο ύψος των ματιών το χαρτί με τη ζωγραφισμένη του παλάμη και, όταν το κατεβάσει, κλείνει το μάτι σε όποιον θέλει στον κύκλο. Ακολούθως κάνει το ίδιο εκείνος ο οποίος πήρε το μήνυμα με το κλείσιμο του ματιού του προηγούμενου. Σημαντικό είναι να περάσουν όλοι από αυτή τη διαδικασία.

Φύλλο εργασίας για το μαθητή

Συνταξιδιώτες μου ελάτε...

Θυμήσου ότι οι συνταξιδιώτες που θα επιλέξεις θα πρέπει να έχουν και κάποιες ικανότητες. Σημείωσε στην πρώτη σειρά τα ονόματά της σε κάθε κουτάκι και με ένα **X** την αντίστοιχη ικανότητα που πιστεύεις ότι έχουν. Το ίδιο να κάνεις, αφού γράψεις το όνομά σου, και για το εαυτό σου.

	Ικανότητες			
Ταξιδιώτες (Όνοματα)	Μπορεί να φαντάζεται και να φτιάχνει καινούργια πράγματα	Μπορεί να φτιάξει κάτι που χάλασε.	Μπορεί να συζητάει και να βρίσκει λύσεις σε δύσκολα προβλήματα.	Μπορεί να αναλύει γεγονότα και να καταλήγει σε συμπεράσματα
1				
2				
3				
4				
5				
Εγώ (όνομα)	Μπορώ να φαντάζομαι και να φτιάχνω καινούργια πράγματα	Μπορώ να φτιάξω κάτι που χάλασε.	Μπορώ να συζητώ και να βρίσκω λύσεις σε δύσκολα προβλήματα.	Μπορώ να αναλύω γεγονότα και να καταλήγω σε συμπεράσματα
1				

Από την ομάδα μου **ΘΕΛΩ**:

.....
.....
.....
.....

Από την ομάδα μου **ΔΕΝ ΘΕΛΩ**:

.....
.....
.....
.....

Προτείνω η ομάδα μου να λέγεται:

.....
.....

2^η Συνεδρία

Σκοπός: Διερεύνηση της ιδέας της διαφορετικότητας και ομαδοποίηση.

Στόχος:

- Διερεύνηση της ιδέας της απώλειας.
- Η υποδήλωση της διαφορετικότητας της ομάδας μέσα από τη σωματική έκφραση καθώς και της σωματικής έντασης.
- Καθορισμός των αρχών που διέπουν τη λειτουργία των ομάδων.

Διάρκεια: 90'/δύο διδακτικές ώρες

Δραστηριότητες:

➤ **«Χίλιες διαφορετικές καλημέρες»**

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ *Επικοινωνία*
- ✓ *Άσκηση κίνησης*
- ✓ *Άσκηση ύφους*
- ✓ *Ενεργοποίηση*

Διάρκεια: 5'

Περιγραφή δράσης:

Ας κάνουμε ένα κύκλο και ας πούμε *καλημέρα* με μια κίνηση. Επαναλαμβάνουμε μετά από τον καθένα την κίνησή του λέγοντας *καλημέρα* με το ύφος και στη γλώσσα, υπαρκτή ή μη, που ειπώθηκε. Προσπαθούμε να πούμε την καλημέρα με όσο το δυνατόν περισσότερους διαφορετικούς τρόπους.

➤ **«Δώσε μου το χέρι σου να κρατηθώ»**

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ *Μη λεκτική επικοινωνία*
- ✓ *Άσκηση κίνησης*
- ✓ *Ενεργοποίηση*

Διάρκεια: 5'

Περιγραφή δράσης:

Ας προχωρήσουμε ελεύθερα στο χώρο. Και ξαφνικά αρχίζουμε να κινούμαστε στο χώρο κρατώντας το χέρι κάποιου άλλου. Δεν μπορούμε

να αφήσουμε το χέρι του μέχρι να βρούμε το χέρι του επόμενου για να πιαστούμε.

➤ **«Μπερδεμένος χορός»**

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Μη λεκτική επικοινωνία
- ✓ Άσκηση κίνησης και αντίληψης του χώρου
- ✓ Ενεργοποίηση
- ✓ Συγκέντρωση

Διάρκεια: 10΄

Μέσα: Μουσική υπόκρουση

Περιγραφή δράσης:

Είμαστε σε κύκλο και κινούμαστε με τη μουσική κυκλικά. Προσέχουμε ποιον έχουμε στη δεξιά και ποιον στην αριστερή πλευρά μας. Η μουσική σταματά όπως και ο χορός. Όταν η μουσική αρχίζει και πάλι, ο καθένας κινείται ελεύθερα στο χώρο. Όταν σταματήσει και πάλι καλούμαστε να με μικρές κινήσεις να πιαστούμε ξανά όπως ήμασταν αρχικά, έχοντας στα αριστερά και στα δεξιά μας τα ίδια άτομα με την πρώτη φορά. Ο μπερδεμένος κύκλος θα πρέπει να ξελυθεί αργά και σταθερά χωρίς να αφήσουμε τα χέρια μας.

➤ **«Περπατώ με διαφορετικούς τρόπους»**

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Ενεργοποίηση
- ✓ Επαφή με το χώρο
- ✓ Άσκηση κίνησης
- ✓ Άσκηση φαντασίας
- ✓ Ανάκληση εμπειριών

Διάρκεια: 15΄

Περιγραφή δράσης:

Κινούμαστε στο χώρο ελεύθερα, αλλάζοντας κατευθύνσεις. Και ξαφνικά περπατάμε σε μια αμμουδιά...ξυπόλυτοι,σε ένα όμορφο λιβάδι,σε ένα βουνό, σε ένα δάσος... Περπατάμε σαν να γλιστράμε στο χιόνι,... σαν να έχουμε μόλις ξυπνήσει και σέρνουμε της παντόφλες μας,... σαν να φοράμε ψηλά τακούνια, σαν να μας χτυπάνε τα παπούτσια μας, ...σαν να κουβαλάμε βαριές τσάντες και δεν μας βαστούν τα πόδια μας,.....περπατάμε σαν μωρά που δεν μπορούν να προχωρήσουν ακόμα

καλά,... σαν να είμαστε μέσα στη θάλασσα, ...σαν έναν μάγκα, ...σαν έναν ενήλικα που βιάζεται,... σαν κάποιος να μας ακολουθεί,...σαν έναν/ μια πολύ όμορφη,...περπατάμε σαν γέροι... Και τώρα ας περπατήσουμε φυσικά, ξανά με το δικό μας φυσικό τρόπο.

➤ **«Ο καμηλιέρης και η καμήλα του»**

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Άσκηση εμπιστοσύνης
- ✓ Μη λεκτική επικοινωνία
- ✓ Άσκηση χωρικής αντίληψης και προσανατολισμού
- ✓ Ενεργοποίηση

Διάρκεια: 25΄

Υλικά: μαντήλι

Μέσα: μουσική υπόκρουση

Περιγραφή δράσης:

Χωριζόμαστε σε ζευγάρια. Ο ένας παίρνει το ρόλο του καμηλιέρη και ο άλλος της καμήλας. Όσοι αναλαμβάνουν το ρόλο της καμήλας κλείνουν τα μάτια. Ο καμηλιέρης αγαπά πολύ την καμήλα του... Την ποτίζει, την ταΐζει, την χαϊδεύει στην καμπούρα της. (Ακολουθεί μιμική αντίστοιχη με της ενέργειες που κάνει ο καμηλιέρης.)

Ο καμηλιέρης φορτώνει την καμήλα του με τα εμπορεύματά του, την τραβά από το χαλινάρι της μύτης της και ... (Ο κάθε καμηλιέρης τοποθετεί τον δείκτη του χεριού του κάτω από το σαγόνι του συμπαίκτη του που υποδύεται την καμήλα) Και σιγά σιγά ξεκινά το ταξίδι... (Η κάθε ομάδα προχωρά στο χώρο) Θυμηθείτε ο καμηλιέρης αγαπά πολύ την καμήλα του γι' αυτό και την προστατεύει και δεν θα ήθελε να χτυπήσει. (Υπενθύμιση της υπευθυνότητας που καλείται να επιδείξει ο οδηγός στον τυφλό συμπαίκτη του ώστε ο «τυφλός» σύντροφος του να μην πάθει τίποτα κακό, να μη χτυπήσει σε αντικείμενα ή να «πέσει» πάνω σε κάποιον άλλο.)

Ακολουθεί ανταλλαγή ρόλων μεταξύ μελών των ζευγαριών.

1^η Παραλλαγή:

Ακολουθούνται τα ίδια στάδια παιχνιδιού αλλά στο τέλος όταν οι ομάδες προχωρούν στο χώρο αλλάζουν σε τακτά διαστήματα καμηλιέρηδες. Στο τέλος του ταξιδιού όσοι υποδύθηκαν τις καμήλες καλούνται να θυμηθούν πόσες φορές άλλαξαν καμηλιέρη. Ακολουθεί η αποκάλυψη όσων οδηγών- καμηλιέρηδων αντιστοιχούσαν στον κάθε τυφλό-καμήλα.

2^η Παραλλαγή:

Ενώ εξελίσσεται το παιχνίδι με το ταξίδι στην έρημο του καμηλιέρη και της καμήλας, ο εμπυχωτής με ήχο τύμπανου ή από ζήλεια κλπ., σταματά το ταξίδι και μόλις ακουμπήσει στην πλάτη την καμήλα, «εκείνη» καλείται να του απαντήσει σε ερωτήσεις προσανατολισμού μέσα στο χώρο. Για παράδειγμα, δείξε μου που είναι πόρτα, ο πίνακας, τα παράθυρα κλπ..

Σημείωση για τον εκπαιδευτικό: Στόχος της παραλλαγής αυτής δεν είναι απαραίτητα η επιτυχής δήλωση του προσανατολισμού μέσω των απαντήσεων αλλά η ενεργοποίηση της ικανότητας αντίληψης του χώρου και του προσανατολισμού, γι' αυτό και ο συμμετέχων επιβραβεύεται από τον εμπυχωτή ακόμα κι όταν δεν απαντά ορθά. Στο παιχνίδι αυτό απαιτείται απόλυτη ησυχία από τους θεατές. Σε περίπτωση που με το τέλος του παιχνιδιού αυτός που είχε κλειστά τα μάτια νιώσει ελαφρά ζαλάδα, καλό είναι να κοιτάξει για λίγη ώρα το δείκτη του χεριού του.

- **«Ανακοίνωση επίσημης επιστολής από το Γραφείο Απολεσθέντων Αντικειμένων του «Αττικού Μετρό»».**

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Άσκηση προσοχής και υπευθυνότητας
- ✓ Ενεργοποίηση ερευνητικής διάθεσης
- ✓ Εξωτερίκευση συναισθήματος απώλειας
- ✓ Ενσυναίσθηση

Διάρκεια: 10΄

Περιγραφή δράσης:

Ας συζητήσουμε όλοι μαζί και ας μοιραστούμε πότε χάσαμε την τελευταία φορά κάποιο αγαπημένο μας αντικείμενο. Πώς νιώσαμε; Τι κάναμε; Ας υποθέσουμε ότι βρίσκουμε κάποιο αντικείμενο στο δρόμο ή στο προαύλιο του σχολείου μας. Τι κάνουμε;

Σημείωση για τον εκπαιδευτικό: Επιχειρούμε να διερευνήσουμε το συναίσθημα της απώλειας. Παράλληλα, θέτουμε θέμα κανόνων ηθικής τάξης και συμπεριφοράς ως προς την εύρεση κάποιου χαμένου αντικειμένου, ενώ ενθαρρύνουμε την εξωτερίκευση συναισθημάτων και σκέψεων μέσα από την εναλλαγή του ρόλου του κατόχου κάποιου χαμένου αντικειμένου αλλά και εκείνου που το βρίσκει.

- **«Κανόνες λειτουργίας μιας ομάδας»**

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Άσκηση προσοχής και υπευθυνότητας
- ✓ Ενεργοποίηση ερευνητικής διάθεσης

Διάρκεια: 15΄

Υλικά: Χαρτιά Α4, μολύβι, γόμα

Περιγραφή δράσης:

Ζητάμε από τις ομάδες αφού διπλώσουν στα δυο ένα χαρτί Α4 να γράψουν έπειτα από ολιγόλεπτη συζήτηση μεταξύ των μελών τους, τι θα πρέπει να κάνει κανείς ως μέλος μιας ομάδας και τι θα πρέπει να αποφεύγει.

➤ **«Όρκος ερευνητών χαμένων αντικειμένων στο Αττικό Μετρό»**

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Άσκηση προσοχής και υπευθυνότητας
- ✓ Ομαδικό πνεύμα/ κανονισμός ομάδων
- ✓ Καθορισμός ορίων δράσης ομάδας

Διάρκεια: 5΄

Περιγραφή δράσης:

Αφού έχει προηγηθεί συζήτηση όσων πρέπει να εφαρμόζει ή να αποφεύγει μια ομάδα ώστε να λειτουργήσει ομαλά, καταλήγουμε στον όρκο που θα πρέπει να δώσουμε όλοι μαζί ως ερευνητές των χαμένων θησαυρών της εταιρίας «Αττικό Μετρό». Αφού επιλέξουν μια κοινή χαρακτηριστική κίνηση, όπως, για παράδειγμα ακούω τους χτύπους της καρδιάς μου κλπ., επαναλαμβάνουμε όλοι μαζί τα λόγια του όρκου που βασίζονται στους κανόνες στους οποίους έχουν καταλήξει τα παιδιά μετά από συζήτηση τα παιδιά για τη σωστή λειτουργία των ομάδων τους.

Σημείωση για τον εκπαιδευτικό: Με τον όρκο επιδιώκεται να καλλιεργηθεί κλίμα συνενοχής, συμμετοχής και σύμπραξης στην τάξη. Με τον όρκο όλοι αναλαμβάνουμε το ρόλο του συνένοχου-συμμέτοχου σε μια αποστολή, ενώ παράλληλα αποτελεί και μια ασφαλιστική δικλίδα αυτοελέγχου των ομάδων. Ο εκπαιδευτικός καλείται να συγκεντρώσει σε έναν κοινό πίνακα τι πρέπει και τι δεν πρέπει να κάνουμε σε μια ομάδα. Ακολουθεί ανάρτηση αυτού του πίνακα στην αίθουσα ώστε το κάθε μέλος μιας ομάδας να μπορεί οποιαδήποτε στιγμή εκεί να ανατρέξει και να αυτοαξιολογηθεί.

Ενδεικτική λίστα κανόνων καταγεγραμμένων από μαθητές του
πilotικού προγράμματος «Διαδρομές παπουτσιών»

Μια ομάδα λειτουργεί όταν:

- ✓ Συνεργαζόμαστε
- ✓ Ακολουθούμε όλοι τους κανόνες
- ✓ Βοηθάμε ο ένας τον άλλον
- ✓ Ακούμε τις απόψεις των άλλων με προσοχή
- ✓ Εμπιστευόμαστε τα υπόλοιπα μέλη της
- ✓ Συζητάμε όλοι μαζί τα θέματα που μας απασχολούν
- ✓ Αποφασίζουμε όλοι μαζί και δημοκρατικά

Μια ομάδα ΔΕΝ λειτουργεί όταν:

- ✓ Δεν θέλουμε να συνεργαστούμε με κανέναν
- ✓ Δεν αποφασίζουμε όλοι μαζί αλλά ένας
- ✓ Φωνάζουμε και δεν ακούμε τις απόψεις των άλλων
- ✓ Διακόπτουμε τους άλλους για να μιλήσουμε εμείς
- ✓ Μαλώνουμε μεταξύ μας με το παραμικρό
- ✓ Ένας «κάνει» τον «έξυπνο» στους άλλους και κοροϊδεύει τις απόψεις τους

3^η Συνεδρία

Σκοπός: Η μελέτη των κοινών, στις ομάδες, απολεσθέντων αντικειμένων μέσω των αισθήσεων.

Στόχος:

- Η συμβολή των αισθήσεων ως πρώτο πληροφοριακό υλικό.
- Η ανάπτυξη της λογικο-μαθηματικής και λεκτικής νοημοσύνης με αφορμή ζευγάρια παπουτσιών.

Διάρκεια: 90' / δυο διδακτικές ώρες

Δραστηριότητες:

➤ *«Όταν είμαι στο Μετρό»*

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Συγκέντρωση
- ✓ Άσκηση φαντασίας
- ✓ Ανάκληση εμπειρικού συνεχές
- ✓ Ανάδειξη των κανόνων συμπεριφοράς
- ✓ Λεκτική επικοινωνία

Διάρκεια: 15'

Περιγραφή δράσης:

Ας προσπαθήσουμε, έχοντας κλειστά τα μάτια να φανταστούμε το Μετρό. Αν κάποιος δεν έχει ποτέ χρησιμοποιήσει το Μετρό μπορεί να χρησιμοποιήσει τη φαντασία του και να το φανταστεί. Φανταστείτε πώς είναι μέσα. Τι χρώμα είχαν οι τοίχοι; Πώς ήταν η είσοδος και τα εκδοτήρια εισιτηρίων; Πώς φτάσατε στην αποβάθρα;... Τι είδατε εκεί; Είχε φως του ήλιου; ... Είχε κόσμος;...Και φτάνει το τρένο... Τι χρώμα έχει;...Τι γίνεται τότε;...

Ανοίγουν οι πόρτες... Τι κάνετε εσείς; Αν μπήκατε μέσα πώς ήταν εσωτερικά το τρένο;... Εσείς πού βρίσκεστε, τι κάνετε; (Μετά από ένα λεπτό) Και τώρα φτάσατε στον προορισμό σας... Ας κατεβούμε από το τρένο... Τι κάνετε; Θυμηθείτε τη διαδρομή που ακολουθήσατε μέχρι να βγείτε έξω... Πώς σας φάνηκε το φως της μέρας;... Και τώρα με το 1,2,3... θα πάρουμε μια βαθιά αναπνοή και θα ανοίξουμε σιγά-σιγά τα μάτια μας.

Ακολουθεί συζήτηση των εικόνων που φανταστήκαμε καθώς και των κανόνων συμπεριφοράς σε ένα ιδιαίτερο χώρο όπως αυτός του Μετρό.

➤ *«Και το ταξίδι ξεκινά...»*

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Άσκηση προσοχής, παρατηρητικότητας και υπευθυνότητας
- ✓ Ενεργοποίηση ερευνητικής διάθεσης
- ✓ Άσκηση συγκριτικής ικανότητας και λογικού συλλογισμού

Διάρκεια: 25΄

Περιγραφή δράσης:

Παραδίδεται σε κάθε ομάδα μια τσάντα με αντικείμενα που υποτίθεται ότι μας τα εμπιστεύτηκε το Γραφείο Απολεσθέντων Αντικειμένων του Αττικό Μετρό.

Κάθε ομάδα θα αναλάβει να ερευνήσει και έναν διαφορετικό άνθρωπο μέσα από τα αντικείμενα που ξέχασε στο Μετρό. Μέσα από τα αντικείμενα υποδηλώνεται και η χώρα καταγωγής κάθε χαρακτήρα της ιστορίας. Τα παρατηρούμε, τα επεξεργαζόμαστε... για δέκα λεπτά. Ακολουθεί η παρουσίαση των αντικειμένων στους υπόλοιπους από τον εκπρόσωπο της κάθε ομάδας.

Πώς γίνεται η καταγραφή των απολεσθέντων αντικειμένων; Πού και πότε χάθηκαν αυτά τα αντικείμενα; Τι κοινό έχουν χάσει όλοι αυτοί οι άνθρωποι;

Ας περιγράψουμε τα παπούτσια με οδηγό τις αισθήσεις μας.
(β.λ. Φ.Ε.Ε.)

Σημείωση για τον εκπαιδευτικό: Αφού παραδοθούν τα αντικείμενα στην κάθε ομάδα και παρατηρηθούν από τα παιδιά, τα ενθαρρύνουμε να διαπιστώσουν τα κοινά στοιχεία που χαρακτηρίζουν τους κατόχους τους.

(Ο τόπος και ο χρόνος απώλειάς τους, τα κοινά συναισθήματα που προκάλεσε η απώλεια στους κατόχους τους, τα παπούτσια.)

Έπειτα προτρέπουμε τα παιδιά να ανακαλέσουν τις πληροφορίες που μας παρέχει το εξεταζόμενο από την κάθε ομάδα ζευγάρι παπουτσιών αποκλειστικά μέσω των αισθήσεων⁴.

Προσοχή: Σε αυτό το στάδιο δεν περνάμε στο ερμηνευτικό πεδίο ή σε αναγωγή συνειρμών.

➤ **«Ας βάλουμε τα... παπούτσια σε σειρά»**

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Ενεργοποίηση
- ✓ Άσκηση ταξινόμησης
- ✓ Συγκέντρωση, παρατηρητικότητα

⁴ Βλ. διάγραμμα 1 στο φάκελο του εκπαιδευτικού.

- ✓ Άσκηση λογικο /μαθηματικής νοημοσύνης

Διάρκεια: 10΄

Περιγραφή δράσης:

Σχηματίζουμε μια σειρά με τα παπούτσια. Ανά ομάδα παροτρύνουμε τα παιδιά να βάλουν τα παπούτσια σε σειρά κατά...ύψος, είδος, μέγεθος, χρώμα, υλικά, ηλικία, βάρος, διακόσμηση. (Αντιστοιχούν 20 δευτερόλεπτα για κάθε ομάδα. Η μέτρηση του χρόνου μπορεί να γίνει με τη χρήση μιας κλεψύδρας ώστε οι ομάδες να συναγωνιστούν κατά τον ίδιο χρόνο.)

➤ **«Το παιχνίδι του τυφλού και του τσαγκάρη»**

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Άσκηση εμπιστοσύνης
- ✓ Μη λεκτική επικοινωνία
- ✓ Ενεργοποίηση

Διάρκεια: 30΄

Υλικά: Χαρτί, μολύβια, μαντήλι, κάλτσες.

Περιγραφή δράσης:

Σε κάθε ομάδα θα διανεμηθούν ρόλοι και θα αποφασιστεί από την κάθε ομάδα ποιο από τα μέλη της θα αναλάβει τον κάθε ρόλο. Διαφορετικά, η ανάθεση ρόλων θα γίνει έπειτα από κλήρωση. Ας οριστεί ποιος θα ήθελε να κλείσει τα μάτια του. Η κάθε ομάδα διαθέτει ένα «τυφλό» ο οποίος κλείνει τα μάτια του με μαντήλι για να μη βλέπει, έναν «μουγκό οδηγό» για να καθοδηγεί τον τυφλό, ένα «γραμματέα» για να σημειώνει τις απαντήσεις του τυφλού και έναν «τσαγκάρη». Τοποθετούμε μια σειρά από τα απολεσθέντα ζευγάρια παπουτσιών στη μέση της αίθουσας. Οι «τυφλοί» της κάθε ομάδας κάθονται και πριν κλείσουν τα μάτια τους βγάζουν τα παπούτσια τους και φορούν ένα ζευγάρι καθαρές κάλτσες που έχουν φέρει από το σπίτι τους. Ο τσαγκάρης της κάθε ομάδας με τη σειρά, αφού επιλέξει από ένα ζευγάρι παπουτσιών, τα φορά στον τυφλό λέγοντας του τη φράση: «Τώρα θα αισθανθείς άλλος άνθρωπος!»

Ο τυφλός καλείται να νιώσει τα παπούτσια, ενώ του γίνονται οι πρώτες ερωτήσεις ως προς το βάρος τους, αν είναι άνετα κλπ.. Αναζητούμε πληροφορίες ως προς το φύλο, την ηλικία, κλπ. Τις ερωτήσεις τις υποβάλλει ο τσαγκάρης, ενώ ο γραμματέας σημειώνει σε ένα χαρτί τις απαντήσεις που δίνει ο τυφλός.

Ο χαρακτήρας του ήρωα που επεξεργάζεται η κάθε ομάδα «χτίζεται» με βάση τις εμπειρίες και τη φαντασία των παιδιών που συμμετέχουν.

Στο τέλος μπορεί η κάθε ομάδα τις πληροφορίες που συνέλεξε μέσα από αυτή τη βιωματική δράση με το μέλος της στο ρόλο του «τυφλού», να τις προσφέρει στην ομάδα που αντίστοιχα κλήθηκε να μελετήσει τα αντικείμενα που συνοδεύουν το συγκεκριμένο ζευγάρι παπουτσιών.

Σημείωση για τον εκπαιδευτικό: Στόχος της δράσης είναι η διαπίστωση της διαφορετικότητας της σωματικότητας του καθενός και η βίωση της αλλαγής που προκαλείται στην κίνηση μέσα από ένα ζευγάρι κοινών, καθημερινών υποδημάτων υποδηλώνοντας ηλικία, αισθητικές προτιμήσεις, επάγγελμα κλπ..

➤ **«Συνομιλώντας με το πρόσωπο μελέτης της ομάδας μου»**

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Μη λεκτική επικοινωνία
- ✓ Χαλάρωση

Διάρκεια: 10΄

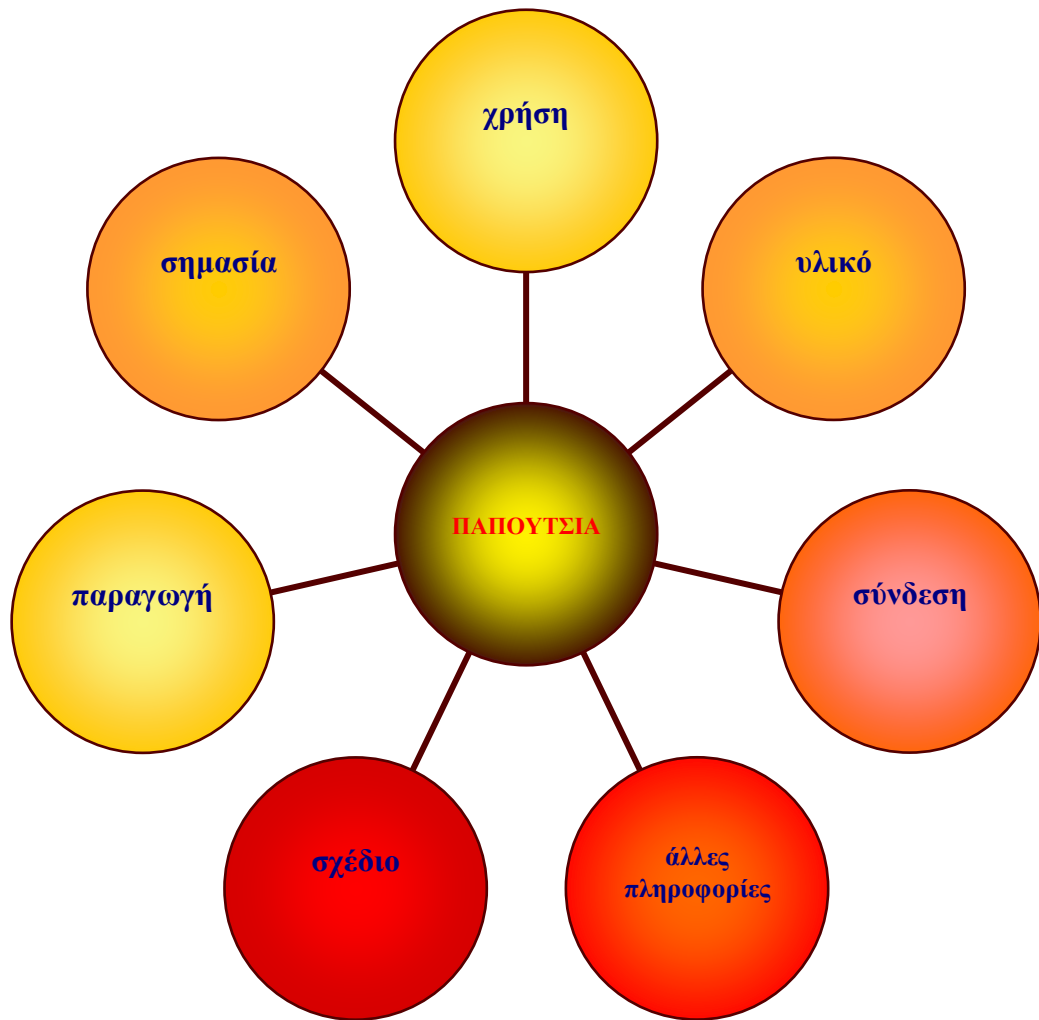
Περιγραφή δράσης:

Ας σχηματίσουμε ένα κύκλο όλοι μαζί και με το 1,2,3 θα κλείσουμε τα μάτια και θα πάρουμε μια αναπνοή. Θα μεταφερθούμε σε ένα μέρος αγαπημένο μας που θα θέλαμε πολύ να βρισκόμασταν εκεί αυτή τη στιγμή. 1,2,3. Ας παρατηρήσουμε τα χρώματα, το μέρος, τα σχήματα, τα πρόσωπα, αν υπάρχουν, γύρω...Ας σκεφτώ εγώ τι κάνω... Και με το 1,2,3 θα έρθει να μας βρει το πρόσωπο μελέτης της ομάδας μας. 1,2,3. Καλωσορίστε τον. Πώς είναι; Τι σας κάνει περισσότερη εντύπωση; Μιλήστε του. Με το 1,2,3 θα συνομιλήσετε και έχετε την ευκαιρία να τον ρωτήσετε ό,τι θέλετε. 1,2,3..... Και τώρα θα τον αποχαιρετήσετε και θα φύγετε. 1,2,3....

Φύλλο εργασίας για τον εκπαιδευτικό

Ανάλυση αντικειμένων: Ας προσπαθήσουμε να αναλύσουμε τα «παπούτσια» με τις αισθήσεις μας. Ποιες πληροφορίες μπορούμε να έχουμε με τις αισθήσεις μας;

Χρήση:

- Πότε χρησιμοποιήθηκε
- Γιατί
- Για ποιόν λόγο
- Από ποιόν
- Για ποια χρήση
- Πώς άλλαξε

Σημασία:

- Πότε πρωτοκατασκευάστηκε
- Για μένα
- Για τον ιδιοκτήτη
- Για τον κατασκευαστή
- Σήμερα
- Για τους πολιτισμούς
- Εθνικά

Παραγωγή:

- Πώς
- Πού
- Πότε
- Γιατί
- Από ποιόν
- Για ποιον

Υλικά:

- Φυσικά/ χειροποίητα
- Ποια
- Γιατί
- Γιατί όχι
- Από πού

Σχέδιο:

- Διακόσμηση
- Υλικά
- Στυλ
- Κόστος
- Συνειρμός
- Λειτουργία

Συνειρμοί:

- Προσωπικοί
- Δημόσιοι
- Για τους πολιτισμούς
- Για τους καιρούς

Άλλες πληροφορίες:

- Βιβλία
- Άνθρωποι
- Χώροι/ κτήρια
- Μουσειακές πηγές
- Άλλες πηγές / έρευνα
- Βίντεο
- Άλλα αντικείμενα
- Φωτογραφίες
- Σχέδια /ιχνογραφήματα

4^η Συνεδρία

Στόχος: Η ερμηνευτική θεώρηση των απολεσθέντων αντικειμένων.

Σκοπός:

- Η έκφραση των επιθυμιών και της φαντασίας μέσα από την αφηγηματική και εικαστική δημιουργία.

Δραστηριότητες:

➤ *«Χορεύοντας στους ρυθμούς του Μετρό»*

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Μη λεκτική επικοινωνία
- ✓ Συγκέντρωση
- ✓ Συγχρονισμός, συντονισμός, αυτοέλεγχος
- ✓ Ανάπτυξη μουσικής νοημοσύνης

Διάρκεια: 10΄

Υλικά: Σκοινί, φουλάρια, μουσική υπόκρουση

Περιγραφή δράσης:

Ας σχηματίσουμε τα βαγόνια κρατώντας το σκοινί. Ο καθένας θα μπαίνει στο τέλος και θα δένεται με το μαντήλι του στο σκοινί σε κάθε στάση του μετρό. Η κάθε στάση δηλώνεται με σταμάτημα της μουσικής. Όλοι ακολουθούν τις κινήσεις του πρώτου. Στο τέλος, όταν φτάνουμε όλοι μαζί στον προορισμό μας, λυνόμαστε από το σκοινί και χαιρετιόμαστε με τα μαντήλια μας.

➤ *«Εκφράσεις με τα παπούτσια»*

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Άσκηση λεκτική
- ✓ Ανάκληση εμπειριών
- ✓ Ανάπτυξη λογικού συλλογισμού/ κριτικής σκέψης

Διάρκεια: 15΄

Υλικά: Χαρτί, μολύβια

Περιγραφή δράσης:

Ο κ. Πολίτης έστειλε έναν φάκελο για κάθε ομάδα. Έχουμε στη διάθεσή μας 10' για τις δραστηριότητες. (βλ. Φ.Ε.Μ.)

Σημείωση για τον εκπαιδευτικό: Αφού συμπληρωθεί το φυλλάδιο από την κάθε ομάδα μπορεί να ακολουθήσει συζήτηση για τις παροιμίες και για το νόημά τους. Ιδιαίτερη έμφαση μπορεί να δοθεί στη ξενοφοβική σημασία της παροιμίας «Παπούτσι από τον τόπο σου κι ας είναι μπαλωμένο» και να προκληθούν τα παιδιά να αναρωτηθούν τι μπορεί να πιστεύει ή να φοβάται κάποιος που χρησιμοποιεί και πιστεύει το νόημα αυτής της παροιμίας. Η διόρθωση του κάθε φύλλου εργασίας γίνεται από την ίδια την ομάδα. Στο τέλος μπορούμε να ρωτήσουμε ποια ομάδα είχε πάνω από 7 λάθη, μέχρι 5, μέχρι 3 ή κανένα λάθος. Κάθε φορά μπορούμε να προσκαλέσουμε τα παιδιά να χειροκροτούν με την ανάλογη ένταση όσο υποδηλώνουν και τα λάθη, πολύ δυνατά, δυνατά, πιο σιγά, πάρα πολύ σιγά. Τα φύλλα εργασίας της κάθε ομάδας φυλάσσονται στο προσωπικό της portfolio.

➤ «Οι διαδρομές των παπουτσιών μας»/ «Παπουτσοχώρα»

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Εικαστική έκφραση
- ✓ Ενεργοποίηση
- ✓ Άσκηση φαντασίας
- ✓ Ανάδυση επιθυμιών
- ✓ Ένωση ομάδων μέσω κοινής εικαστικής δημιουργίας

Διάρκεια: 30'

Υλικά: Χαρτί μέτρου, χαρτόνια, κόλλα, μαρκαδόρους, δαχτυλομπογιές κλπ.

Περιγραφή δράσης:

Πάνω σε χαρτόνια λευκά ζωγραφίζουμε ένα παπούτσι της αρεσκείας μας, το χρωματίζουμε και το κόβουμε προσεκτικά. Μπορούμε να του προσθέσουμε κορδόνια ή όποιο άλλο στολίδι.

Έπειτα σε χαρτί του μέτρου σημειώνουμε με διαφορετικά χρώματα διαδρομές. Μπορούμε το «χάρτη» μας να τον φιλοτεχνήσουμε με πόλεις χωριά, βουνά, ποτάμια, θάλασσες κλπ..

Αφού ζωγραφιστούν τα παπούτσια από τα παιδιά, ζητάμε από το κάθε παιδί χωριστά να γράψει σε ένα σημείωμα μια επιθυμία του και να το

τοποθετήσει μέσα στο παπούτσι του. Τέλος το κάθε παιδί επιλέγει και το μέρος πάνω στο «χάρτη», στο οποίο θα κολληθεί το παπούτσι του.

➤ **«Στα παλιά μου τα παπούτσια...»**

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Ανάδυση/ έκφραση επιθυμιών
- ✓ Ανάπτυξη γραπτού λόγου

Διάρκεια: 10΄

Υλικά: Χαρτί και μολύβι

Περιγραφή δράσης:

Αφού γράψουμε ένα σημείωμα με ό,τι μας προβληματίζει, το τοποθετούμε μέσα στο παπούτσι που φτιάξαμε. Συζητάμε για τις αλλαγές που μπορεί τώρα να έχει η «Παπουτσοχώρα» αλλά και τη διαφορετική αξία που μπορεί τώρα ο χάρτης να έχει πάρει.

➤ **«Η ορχήστρα των παπουτσιών και των κάλτσών»**

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Άσκηση ρυθμική
- ✓ Συντονισμός
- ✓ Συγκέντρωση
- ✓ Ενεργοποίηση

Διάρκεια: 15΄

Υλικά: κάλτσες, παπούτσια

Περιγραφή δράσης:

Χωρίζουμε τα παιδιά της τάξης σε εκείνα που θα κρατούν τα παπούτσια από τα απολεσθέντα αντικείμενα και σε αυτά που θα φορούν στα χέρια τους ένα ζευγάρι κάλτσες. Ο εμπνευστής αρχικά μπορεί να αναλάβει το ρόλο του μαέστρου δίνοντας εναλλάξ ρυθμό στο ημιχόριο με τις κάλτσες και σε αυτό με τα παπούτσια. Η εναλλαγή του ρυθμού μπορεί να επιτευχθεί με το σήκωμα του αντίστοιχου με την ομάδα, χεριού του μαέστρου. Στο ρόλο του μαέστρου εναλλάσσονται διάφοροι μαθητές.

➤ **«Στο Μετρό του μυαλού μου»**

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Ανάκληση αναμνήσεων και δράσεων ημέρας

- ✓ Χαλάρωση
- ✓ Συγκέντρωση

Διάρκεια: 10΄

Περιγραφή δράσης:

Ας πάρουμε όλοι μαζί βαθιές αναπνοές και ας χαλαρώσουμε. Προτείνω να χαλαρώσουμε, τα πόδια μας, τα γόνατά μας, τον κορμό μας, τα χέρια μας, τους ώμους μας, το λαιμό μας, το κεφάλι μας, τα μάτια μας, το στόμα μας, το πηγούνι μας, τα αυτιά μας.

Και τώρα με μια αναπνοή θα σκεφτώ στιγμές από τη σημερινή μου μέρα. Πώς ξύπνησα...,τι έκανα...πώς ήταν το φως της μέρας όταν βγήκα από το σπίτι μου, πώς ήρθα στο σχολείο, ποιόν πρωτοείδα, με ποιόν πρωτομίλησα.

Και τώρα με μια αναπνοή θα βρεθώ μέσα στην τάξη μου. Με το 1,2,3 σε κάθε αναπνοή μου θα σκεφτώ και μια από τις στιγμές που έζησα σε αυτήν τη συνάντηση. 1,2,3. Αναπνοή. Και τώρα θα μετρήσω αντίστροφα και όταν φτάσω στο 1 θα ανοίξουμε όλοι τα μάτια μας. 3,2,1.

Φύλλο εργασίας της ομάδας.....

- Αφού συζητήσετε στην ομάδα σας τις παρακάτω εκφράσεις/ παροιμίες, σημειώστε με ένα **X** τη σημασία που πιστεύετε ότι έχουν.

1. Του έδωσα τα παπούτσια στο χέρι:

Τον έδιωξα.

Του έβγαλα τα παπούτσια και του τα έδωσα στο χέρι.

Του έκανα δώρο ένα καινούργιο ζευγάρι παπούτσια και του τα έδωσα.

2. Παπούτσι από τον τόπο σου κι ας είναι μπαλωμένο:

Μην πετάς κανένα ζευγάρι παπουτσιών αν είναι από τον τόπο σου, κι ας είναι παλιό και μπαλωμένο.

Καλύτερα να φυλάς τα παλιά σου παπούτσια που έχεις αγοράσει από τον τόπο σου, ώστε να σου τον θυμίζουν.

Καλύτερα να παντρευτείς κάποιον ή κάποια από τον τόπο σου κι ας έχει και ελαττώματα.

3. Μη με γράφεις στα παλιά σου τα παπούτσια.

Στα παλιά μας τα παπούτσια μπορούμε να γράψουμε πάνω ό,τι θέλουμε.

Στα παπούτσια μας πάνω δεν κάνει να γράφουμε ακόμα κι αν είναι παλιά.

Γιατί δεν προσέχεις αυτά που σου λέω;

- Διαβάστε τις παρακάτω λέξεις και κάντε τις ανάλογες αντιστοιχίες με μια γραμμή σύμφωνα με τη σημασία τους.

1. Υπόδηση

A. Κατάστημα στο οποίο πωλούνται παπούτσια

2. Υποδηματοδιορθωτής

B. Το να φορέσει κάποιος παπούτσια

3. Υποδηματοβιομηχανία

Γ. Αυτός που επιδιορθώνει ή κατασκευάζει παπούτσια/ ο τσαγκάρης

4. Παπουτσώνω

Δ. Αυτός που κατασκευάζει ή πουλάει παπούτσια

5. Παπουτσής

E. Κατασκευάζω ή αγοράζω για κάποιον παπούτσια

6. Υποδηματοποιείο

Z. Βιομηχανία παπουτσιών

7. Υποδηματοπωλείο

H. Εργαστήριο όπου επιδιορθώνονται παπούτσια

5^η Συνεδρία

Στόχος: Η γεωγραφική προσέγγιση των χωρών καταγωγής των προσώπων μελέτης της ιστορίας μας.

Σκοπός:

- Η δημιουργική αφομοίωση της έννοιας του χάρτη και των ειδών του και της χρήσης του.

Δραστηριότητες:

➤ «Είδη χαρτών»

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Ανάπτυξη παρατηρητικότητας
- ✓ Ανάπτυξη κριτικής ικανότητας

Διάρκεια: 15΄

Περιγραφή δράσης:

Μοιάζουμε σε κάθε ομάδα από ένα διαφορετικού είδους χάρτη και τους ζητούμε να τον παρατηρήσουν και να μας τον περιγράψουν ως προς τις πληροφορίες που μας παρέχει. Οι χάρτες που μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε είναι ένας οδικός, ένας χάρτης του Μετρό, ένας γεωφυσικός, ένας πολιτικός, ένας αρχαιολογικός, ένας ιστορικός κλπ.. Συζητάμε τη χρήση ενός χάρτη, τα είδη του και τις περιπτώσεις στις οποίες μπορεί να χρησιμοποιηθεί.

➤ «Στα βήματα ενός χάρτη»

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Ενεργοποίηση
- ✓ Άσκηση φαντασίας
- ✓ Άσκηση κίνησης και αντίληψης χώρου
- ✓ Άσκηση εμπιστοσύνης και αυτοελέγχου
- ✓ Συνδυασμός κινητικής δράσης ή ακουστικής πληροφορίας και εικαστικής δημιουργίας
- ✓ Μη λεκτική επικοινωνία

Διάρκεια: 30΄

Υλικά: Χαρτιά A4 και μαρκαδόροι, μαντήλια

Περιγραφή δράσης:

Σε μια κόλλα άσπρο χαρτί ας ζωγραφίσουμε τον προσωπικό χάρτη της ομάδας μας. Κάθε παύλα θα αντιστοιχεί και με ένα βήμα, η καμπύλη (δεξιόστροφη ή αριστερόστροφη, μικρή ή μεγάλη) ή η ευθεία με συνεχή βηματισμό σέροντας τα πόδια μας και οι τελείες με ένα βήμα κουτσό. Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε το κάθε σχήμα μέχρι τέσσερις φορές ή και καμία.

Η κάθε ομάδα αποφασίζει και ζωγραφίζει τον χάρτη της. Ακολουθεί κλήρωση για την κάθε ομάδα ώστε να κριθεί με ποια ομάδα το χάρτη θα παίζει.

Η κάθε ομάδα έχει και από έναν εκπρόσωπο επιλέξει ο οποίος με κλειστά μάτια καλείται να διανύσει με ακρίβεια τη διαδρομή του χάρτη έχοντας κλειστά τα μάτια του με ένα μαντήλι. Παράλληλα, ένας άλλος συμπαίκτης του από την ομάδα του θα του διαβάζει το χάρτη δηλώνοντάς του τα σχέδια ενώ όταν πρόκειται για καμπύλη ή ευθεία, την κατεύθυνση και το μέγεθος. Ένας ακόμα συμπαίκτης του αναλαμβάνει τη φύλαξη του «τυφλού» εκπροσώπου ώστε να μην χτυπήσει κατά λάθος, χωρίς όμως να τον ακουμπά ή να του μιλήσει. Σε περίπτωση που φαίνεται ότι θα υπάρξει «πρόσκρουση» τον στρέφει σε άλλη κατεύθυνση και ο «τυφλός» εκπρόσωπος συνεχίζει τη διαδρομή του. Τον χάρτη τον αναλαμβάνει αποκλειστικά ο επιλεγμένος από την ομάδα αναγνώστης, ο οποίος είναι ο μοναδικός που έχει δικαίωμα να δει και να διαβάσει το χάρτη. Κατά την εκτέλεση σε συνεργασία με τον «τυφλό» πριν να ξεκινήσει τη διαδρομή έχει δικαίωμα να αναφέρει λεκτικά για μια και μόνο φορά όλα τα βήματα και έπειτα να ξεκινήσει ο βηματισμός από τον «τυφλό». Σε περίπτωση κάποιας παραβίασης των κανόνων η ομάδα που προέβη σε αυτή, ακυρώνεται. Οι υπόλοιποι της ομάδας έχοντας κλειστά τα μάτια με μαντήλια, προσπαθούν, ακολουθώντας ακουστικά και μόνο τις οδηγίες του αναγνώστη του χάρτη, να απεικονίσουν ζωγραφικά τον χάρτη.

Ακολουθεί σύγκριση του αυθεντικού χάρτη με τους ζωγραφισμένους υπό τις ακουστικές οδηγίες. Τελικά ακούσαμε όλοι το ίδιο; Το αποτυπώσαμε όλοι με τον ίδιο τρόπο; Ακολουθεί συζήτηση.

Πρόσωπα δραστηριότητας:

1. Τυφλός
2. Φύλακας τυφλού
3. Αναγνώστης
4. Χαρτογράφοι

1^η Παραλλαγή:

Το ρόλο του χαρτογράφου μπορεί να το αναλάβει όλη η τάξη δίνοντας οδηγίες σε αυτόν που θα ζωγραφίζει και που θα δημιουργεί το χάρτη.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- = 3 συρόμενα βήματα με δεξιά κάτω φορά
- = 3 βήματα προς τα δεξιά κάτω
- = 3 βήματα προς τα αριστερά πάνω
- = 3 συρόμενα βήματα με αριστερή πάνω φορά
- = 1 βήμα κουτσό
- = 1 διασκελισμός ανά παύλα

➤ «Οι κρυφές ιστορίες»

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ *Ενεργοποίηση*
- ✓ *Άσκηση φαντασίας*
- ✓ *Ανάδυση επιθυμιών*

Διάρκεια: 15'

Περιγραφή δράσης:

Αφού εξετάσουμε με την ομάδα μας και βρούμε τη σχέση που συνδέει μεταξύ τους τα απολεσθέντα αντικείμενα, καλούμαστε να διηγηθούμε σύντομα τις πληροφορίες που προκύπτουν από αυτά. Οι πληροφορίες αυτές πιθανότατα να αφορούν άμεσα τον κάτοχό τους ή την χώρα καταγωγής του.

Αφού υποθέσουμε την χώρα καταγωγής του κατόχου των αντικειμένων της κάθε ομάδας, αναζητούμε το κράτος αυτό σε έναν παγκόσμιο χάρτη ή στην υδρόγειο σφαίρα. Σε ποια ήπειρο βρίσκεται το κράτος αυτό; Γνωρίζω κάτι για αυτό το κράτος; Τι μου έρχεται στο μυαλό όταν ακούω π.χ. Κίνα; Η κάθε ομάδα καταγράφει σε χαρτί τον **καταιγισμό ιδεών** της. (διάρκεια 5 λεπτών) Στο τέλος, ανακοινώνει η κάθε ομάδα τι έχει γράψει στις υπόλοιπες.

- «Συμπληρώνοντας την ταυτότητα της χώρας καταγωγής του χαρακτήρα της ομάδας μου»

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Ανάπτυξη κριτικής ικανότητας και παρατηρητικότητας
- ✓ Ανάκληση εννοιών από Μελέτη Περιβάλλοντος

Διάρκεια: 20΄

Περιγραφή δράσης:

Κάθε ομάδα λαμβάνει από έναν φάκελο από τον κ. Κοσμά Πολίτη με το παρακάτω σημείωμα, με παγκόσμιους πολιτικούς και γεωφυσικούς χάρτες και με τα φυλλάδια εργασίας.

Αγαπημένοι μου εξερευνητές,

Σας ευχαριστώ για την προσφορά σας να με βοηθήσετε. Νομίζω ότι θα μας βοηθήσει στις έρευνές μας αν παρατηρήσετε τον πολιτικό και τον γεωφυσικό χάρτη της χώρας από όπου κατάγεται το πρόσωπο που μελετά η ομάδα σας και έπειτα συμπληρώστε την ταυτότητα της χώρας του. Με αυτόν τον τρόπο θα γνωρίζουμε κάτι περισσότερο για τον ίδιο.

Καλή επιτυχία!

Κοσμάς Πολίτης

Σημείωση για τον εκπαιδευτικό: Μοιράζουμε σε κάθε ομάδα από έναν παγκόσμιο χάρτη που από τη μια μεριά είναι πολιτικός και από την άλλη γεωφυσικός. Αρχικά παροτρύνουμε τα παιδιά να ανακαλύψουν στον παγκόσμιο χάρτη πού βρίσκεται η χώρα καταγωγής τους και πού εκείνες των συμμαθητών τους.

- «Ο κοινός μας χάρτης»

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ *Ανάπτυξη φαντασίας*
- ✓ *Ανάκληση εννοιών που σχετίζονται με τη χαρτογράφηση*
- ✓ *Ανάπτυξη συνεργατικού, ομαδικού πνεύματος*

Διάρκεια: 10΄

Υλικά: Δυο κολλημένες κόλλες χαρτιού Α4, μαρκαδόροι, κρουστό όργανο.

Περιγραφή δράσης:

Ας ζωγραφίσουμε το χάρτη της τάξης μας. Είμαστε όλοι σε κύκλο και ο καθένας μας κρατά και από ένα διαφορετικό χρώμα μαρκαδόρου. Τραγουδάμε όλοι ένα κοινό γνωστό μας τραγούδι και με το χτύπο από το κρουστό του εμψυχωτή ένας την κάθε φορά με σειρά κινείται προς το χαρτί που βρίσκεται σε κάποιο σημείο κολλημένο στον τοίχο, προσθέτοντας και μια διαδρομή (καμπύλη, τελεία, παύλα) σε συνέχεια με το σημείο που ζωγράφισε ο προηγούμενος. Στο τέλος της διαδρομής βρίσκεται ο «θησαυρός», μια φωτογραφία όλης της τάξης.

Φύλλο εργασίας της ομάδας.....

- Αφού μελετήσετε τον πολιτικό και γεωφυσικό χάρτη της χώρας καταγωγής του προσώπου μελέτης της ομάδας σας, απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις:

Σε ποια ήπειρο βρίσκεται η χώρα καταγωγής του προσώπου μελέτης της ομάδας σου;

.....
.....

Ποια είναι η πρωτεύουσα της χώρας;

.....
.....

Με ποιες χώρες συνορεύει;

.....
.....

Πού βρίσκονται τα περισσότερα βουνά;

.....

Γράψε δυο ονόματα βουνών.

.....

Πού βρίσκονται οι πεδιάδες;

.....

Έχει θάλασσες και ποιες;

.....

Έχει ποτάμια; Γράψε τουλάχιστον δυο.

.....

Έχει λίμνες; Γράψε τουλάχιστον μια.

.....

6^η Συνεδρία

Στόχος: Η βιωματική διερεύνηση των προσώπων της ιστορίας μας. Η μελέτη μέρους της χλωρίδας και της πανίδας των χωρών καταγωγής των χαρακτήρων της ιστορίας.

Σκοπός:

- Παιχνίδι ρόλων με αφορμή την πανίδα διαφορετικών χωρών αλλά και τα πρόσωπα μελέτης της ιστορίας.
- Βιωματική διαπίστωση της ετερότητας
- Άσκηση ύφους και συντονισμού κίνησης

Δραστηριότητες:

➤ **« Ο καθρέφτης του άλλου »**

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Ανάπτυξη παρατηρητικότητας
- ✓ Αυτοέλεγχος
- ✓ Ενεργοποίηση
- ✓ Μη λεκτική επικοινωνία

Διάρκεια: 10΄

Περιγραφή δράσης:

Ας χωριστούμε σε δυάδες. Σταθείτε όρθιοι ο ένας απέναντι στον άλλο. Ο ένας κάνει ό,τι κινήσεις και εκφράσεις θέλει και ο άλλος, ο καθρέφτης του προσπαθεί να τον μιμηθεί όσο καλύτερα μπορεί. Δεν μιλάμε αλλά μιμούμαστε την εικόνα του άλλου. Οι κινήσεις θα πρέπει να είναι αργές και σίγουρες ώστε να έχει και ο «καθρέφτης μας» την ευκαιρία να τις ακολουθήσει με όσο το δυνατόν μεγαλύτερη πιστότητα. Η απόσταση μεταξύ καθρέφτη και καθρεπτιζόμενου θα πρέπει να είναι πάντα η ίδια.(Διάρκεια 5΄)

Και τώρα αλλάξτε ρόλους. (Διάρκεια 5΄)

Τι νιώσατε με αυτό το παιχνίδι; Πότε σας φάνηκε δύσκολο και γιατί;

➤ **«Μελετώντας τα ζώα και τα φυτά των χωρών καταγωγής των προσώπων μελέτης της ομάδας μου.»**

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Μη λεκτική επικοινωνία
- ✓ Ενεργοποίηση

Διάρκεια: 15΄

Περιγραφή δράσης:

Η κάθε ομάδα χωριστά αναλαμβάνει να μελετήσει το πληροφοριακό υλικό που έχει συλλέξει από διάφορες πηγές (βιβλία, υπολογιστή, περιοδικά κλπ.) για κάποια από τα χαρακτηριστικά ζώα και τα φυτά της χώρας καταγωγής των προσώπων μελέτης της ομάδας τους.

Για παράδειγμα:

Ελλάδα: γλάρος, αλεπού, ελιά, βαμβάκι

Κίνα: κοάλα, μπαμπού, ρύζι

Ινδία: ελέφαντας, μαϊμού, τίγρης, αγελάδα, ρύζι, μετάξι

Ρωσία: αρκούδα, λεοπάρδαλη του Καυκάσου, ευρωπαϊκός βίσονας, έλατο, λίκας, λύκος

Αίγυπτος/ Αιθιοπία: καμήλα, ζέβρα, λιοντάρι, πατάτα

Αλβανία: αετός, αλεπούδες, πρόβατα

Ακολουθεί η παρουσίαση στις άλλες ομάδες του πληροφοριακού υλικού, που η κάθε ομάδα έχει ερευνήσει και συγκεντρώσει.

➤ **«Τα ζώα»**

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Μη λεκτική επικοινωνία
- ✓ Ανάπτυξη φαντασίας
- ✓ Παραστατική αναπαράσταση εμπνευσμένη από το ζωικό βασίλειο

Διάρκεια: 10΄

Περιγραφή δράσης:

Αφού μάθαμε κάποιες πληροφορίες για τα ζώα που ζουν στις χώρες από όπου κατάγονται οι χαρακτήρες της ιστορίας μας και για το περιβάλλον στο οποίο ζουν με το 1,2,3 θα προσπαθήσουμε να μεταμορφωθούμε σε αυτά. Θα προσπαθήσουμε να κινηθούμε σαν αυτά...1,2,3. Μπορούμε αν θέλουμε να μιμηθούμε και τις φωνές που φανταζόμαστε ότι έχουν.

➤ **«Γράμμα από τον κ. Πουθενάχ»**

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Μη λεκτική επικοινωνία
- ✓ Ανάπτυξη φαντασίας
- ✓ Παραστατική αναπαράσταση εμπνευσμένη από το ζωικό βασίλειο

Διάρκεια: 20΄

Περιγραφή δράσης:

Κάθε ομάδα λαμβάνει από ένα φάκελο με ένα σημείωμα από τον κ. Πουθενάχ και το φύλλο εργασίας για την ομάδα.

Και πάλι εγώ. Προσπαθείτε, το ξέρω, αλλά δεν φτάνει. Νομίζετε ότι θα τα καταφέρετε; Έχετε δρόμο ακόμα μπροστά σας. Να δούμε πώς θα τα πάτε και τούτη τη φορά...

*Δεν θα αργήσουμε να τα ξαναπούμε,
Πουθενάχ*

➤ **«Καυτή καρέκλα»**

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Ανάπτυξη επικοινωνίας και φαντασίας
- ✓ Σύνθεση χαρακτηριστικών του προσώπου μελέτης της κάθε ομάδας με αφετηρία το εμπειρικό συνεχές του υποδυόμενου.
- ✓ Ανάκληση εμπειριών

Διάρκεια: 20΄

Περιγραφή δράσης:

Στο κέντρο της αίθουσας τοποθετείτε μια καρέκλα, η οποία βαφτίζεται από τον εμπνευστή ως «ανακριτική ή καυτή καρέκλα».

Έχετε 10΄ λεπτά για να συνεργαστείτε στην ομάδα σας και αφού ξαναμελετήσετε τα απολεσθέντα αντικείμενα να επιλέξετε δημοκρατικά ή με κλήρωση εκείνον που θα εκπροσωπήσει κάθε ομάδα.

Ας ξεκινήσουμε από την πρώτη ομάδα. Από τη στιγμή που ο/ η... καθίσει στη «ανακριτική καρέκλα» παύει να είναι αυτός που γνωρίζαμε αλλά θα «μεταμορφωθεί» σε κάποιον άλλο, στον χαρακτήρα μελέτης της ομάδας του. Όλοι οι υπόλοιποι μπορούν να του θέσουν όποια ερώτηση επιθυμούν ώστε να μάθουν όσο το δυνατόν περισσότερες πληροφορίες για τη ζωή του. Θα ξεσπάσει μια «θύελλα ανακριτικών» ερωτήσεων έτσι ώστε να δυσκολέψουμε τον ανακρινόμενο.

1^η Παραλλαγή:

Όσο ο εκπρόσωπος της κάθε ομάδας «ανακρίνεται» η υπόλοιπη ομάδα του δεν έχει δικαίωμα να συμμετέχει στην ανάκριση αλλά αν θεωρήσει ότι ο εκπρόσωπός της δεν διαχειρίζεται ορθά τις ερωτήσεις στις οποίες υποβάλλεται μπορεί να προτείνει αλλαγή εκπροσώπου που θα δηλωθεί με την ανάταση χεριού του κάθε μέλους της ομάδας του. Όταν η πλειοψηφία της ομάδας έχει ανατείνει τα χέρια δηλώνεται αυτόματα και η αλλαγή ανακρινόμενου προσώπου.

2^η Παραλλαγή:

Αφού μελετηθούν όλα τα απολεσθέντα αντικείμενα και τα πρόσωπα που φαίνεται από αυτά ότι σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τον χαρακτήρα μελέτης της ομάδας, γίνεται διανομή ρόλων και «ταυτοτήτων» στα μέλη της ομάδας. Οι ρόλοι αυτοί και τα πρόσωπα αναγράφονται σε κλήρους. Η κάθε αντίπαλη ομάδα κληρώνει το πρόσωπο το οποίο επιθυμεί να υποβάλει σε ανάκριση.

(Π. χ. 1. Ελληνίδα ξεναγός, 2. Μητέρα της, 3. Πατέρας της, 4. Αδελφή της, 5. Θεία της, 6. Τουρίστας κλπ..)

Σημείωση για τον εκπαιδευτικό: Τα πρόσωπα ορίζονται κυρίως από τα αντικείμενα, όπως από τα γράμματα κλπ. αλλά και από την ίδια την ομάδα. Για παράδειγμα θα μπορούσε στην παραπάνω περίπτωση ένας ρόλος να είναι μια παιδική φίλη της ηρωίδας από τα μαθητικά της χρόνια στη Γερμανία.

➤ *«Κάνε ό,τι κάνει ο χαρακτήρας μελέτης της ομάδας σου»*

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Ανάπτυξη παρατηρητικότητας και συντονισμού ομάδας
- ✓ Συντονισμός/ Συγχρονισμός
- ✓ Μη λεκτική επικοινωνία

Διάρκεια: 15΄

Περιγραφή δράσης:

Αυτός που υποδύεται τον χαρακτήρα μελέτης της κάθε ομάδας στέκεται μπροστά και τα υπόλοιπα μέλη από πίσω του παραταγμένα έτσι ώστε να έχουν άμεση οπτική με αυτόν. Ο εμπυχωτής χτυπά σε κρουστό όργανο έξι φορές. Στον πρώτο ήχο ο υποδουόμενος «οδηγός» κάνει μια κίνηση και οι υπόλοιποι την ακολουθούν με δυνατή πιστότητα. Ο δεύτερος ήχος είναι παύση, ο τρίτος κίνηση, ο τέταρτος παύση, ο πέμπτος κίνηση και ο έκτος παύση. Σε κάθε θέση του χρόνου ακολουθεί κίνηση του υποδουόμενου και της ομάδας του και σε κάθε άρση γίνεται παύση. Η ροή του

ρυθμικού παιχνιδιού γίνεται σε κυκλική διάταξη έτσι ώστε ο εμπνευστής να βρίσκεται στη μέση, γύρω του οι υποδυόμενοι ήρωες των ομάδων και πίσω τους τα μέλη της κάθε ομάδας. Όταν τελειώσει ο χρόνος των έξι δευτερολέπτων η ομάδα «παγώνει» στην τελευταία της κίνηση και ο εμπνευστής περνά τον ήχο για τη δεύτερη ομάδα, την τρίτη, κλπ..

Σημείωση για τον εκπαιδευτικό: Σε αυτήν την άσκηση γίνεται προσπάθεια να ακολουθηθεί πιστά μόνο η κίνηση και όχι η έκφραση του προσώπου του υποδυόμενου χαρακτήρα μελέτης μιας και τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας μπορούν μόνο να εικάσουν την έκφραση εφόσον δεν έχουν άμεση οπτική επαφή.

**Θέση
Κίνηση**

**Άρση
Παύση κίνησης**

Φύλλο εργασίας για την ομάδα

Ημερομηνία.....

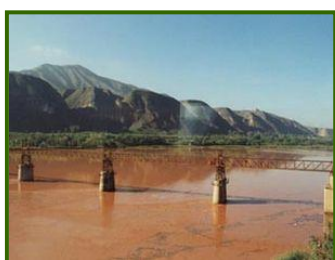
Όνομα ομάδας:.....

- I. Αφού διαβάσετε μια φορά το παρακάτω άρθρο, προσπαθήστε να απαντήσετε στις παρακάτω εργασίες:

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

"Εγκαταλείπεται" ο Κίτρινος Ποταμός

18/01/2007

Ο Κίτρινος Ποταμός, μήκους 5.464 χλμ.

Το ένα τρίτο των ειδών της ποτάμιας πανίδας στον Κίτρινο Ποταμό, τον δεύτερο μεγαλύτερο της Κίνας, εξαφανίστηκε λόγω των φραγμάτων, των μειούμενων επιπέδων του νερού, της ανεξέλεγκτης αλιείας και της μόλυνσης, αποκαλύπτει μια κινεζική εφημερίδα την Πέμπτη.

Ο Κίτρινος Ποταμός, μήκους 5.464 χλμ., από τον οποίο αντλείται πόσιμο νερό για πάνω από 150 εκατ. ανθρώπων και από τον οποίο αρδεύεται το 15% της καλλιεργήσιμης γης της Κίνας, ήταν παλαιότερα γνωστός ως "η θλίψη της Κίνας" λόγω των πλημμυρών που σημειώνονταν στις όχθες του, τα τελευταία χρόνια όμως η ροή του εξασθενίζει και στεγνώνει πριν φθάσει στη θάλασσα.

"Ο Κίτρινος Ποταμός αποτελούσε ξενιστή για τουλάχιστον 150 είδη ψαριών, αλλά το εν τρίτο εξ αυτών έχει εξαφανισθεί, περιλαμβανομένων αρκετών σπάνιων ειδών", δηλώνει στέλεχος του υπουργείου Γεωργίας, που δεν κατονομάζεται, στην εφημερίδα People's Daily.

Το προϊόν της αλιείας έχει επίσης μειωθεί, σημειώνοντας πτώση 40% από τον μέσο όρο των 700.000 κιλών στο παρελθόν, σημείωσε η Λαϊκή Ημερησία.

Το οξύ περιβαλλοντικό πρόβλημα αποδίδεται "κυρίως στα υδροηλεκτρικά έργα που αποκλείουν τις ποτάμιες οδούς από τις οποίες μετανάστευαν τα ψάρια, το μειωμένο επίπεδο του νερού λόγω των σπάνιων βροχοπτώσεων, την ανεξέλεγκτη αλιεία και την σοβαρότατη μόλυνση", είπε ο ίδιος αξιωματούχος.

Το επίπεδο των υδάτων του ποταμού, ο οποίος διαπερνά τη βόρεια Κίνα, έπεσε στα χαμηλότερα επίπεδα της ιστορίας της χώρας τους πρώτους 10 μήνες του 2006.

Η Κίνα αποδύθηκε σε μια φρενιτιώδη εκστρατεία ανέγερσης φραγμάτων τις προηγούμενες δεκαετίες, καθώς το σκεπτικό διαδοχικών κινεζικών κυβερνήσεων ήταν ότι τα ενεργειακά και οικονομικά ωφέλη των φραγμάτων είχαν μεγαλύτερη σημασία από τις δυνητικές αρνητικές συνέπειες για το περιβάλλον.

Η ραγδαία οικονομική ανάπτυξη της Κίνας, επίσης, σήμανε ότι στις όχθες των περισσότερων ποταμών ανεγέρθηκαν εργοστάσια, που συχνά δεν λάμβαναν επαρκή -ή δεν λάμβαναν καθόλου- μέτρα για την επεξεργασία των υγρών αποβλήτων, μολύνοντας τα ποτάμια, συχνά με "καρκινογόνες" ουσίες.

ΣΚΑΪ

Αριθμήσετε τις παραγράφους του άρθρου. Σημειώστε δίπλα στην ερώτηση, μέσα στο κουτάκι, τον αριθμό της παραγράφου στην οποία βρίσκετε η απάντηση και υπογραμμίστε την στο κείμενο.

1. Σε ποιους λόγους οφείλεται η μείωση κατά το ένα τρίτο της χλωρίδας του Κίτρινου ποταμού;
2. Τραγική κατάληξη μπορούμε να χαρακτηρίσουμε το γεγονός ότι κάποτε ο Κίτρινος ποταμός πλημμύριζε προκαλώντας καταστροφές ενώ στις μέρες μας μένει χωρίς νερό πριν καλά-καλά ενωθεί με άλλους υδροφόρους ορίζοντες.
3. Ποιες ενέργειες έκαναν οι κυβερνήσεις της Κίνας με στόχο κυρίως οικονομικά οφέλη;

II. Πολλά κράτη στον πλανήτη μας αποσκοπώντας σε οικονομικά και ενεργειακά οφέλη ακολουθούν πολιτικές με αρνητικές συνέπειες για το περιβάλλον. Σκεφτείτε και καταγράψτε με ποιους τρόπους επιβαρύνουμε καθημερινά το περιβάλλον .

.....
.....
.....
.....
.....
.....

III. Τον τελευταίο καιρό όλο και περισσότερα εργοστάσια ανεγείρονται στην περιοχή στην οποία μένετε, τα οποία μολύνουν το περιβάλλον με τα απόβλητα τους. Παίρνετε, λοιπόν, την πρωτοβουλία να γράψετε μια επίσημη επιστολή προς τον πρόεδρο των εργοστασίων αυτών επισημαίνοντάς του τους κινδύνους που κρύβονται με τη ρίψη αποβλήτων στους υδάτινους ορίζοντες αλλά και με τους ατμοσφαιρικούς ρίπους. Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να συμβουλευτείτε και το βιβλίο Μελέτη Περιβάλλοντος.

Γράψτε την επιστολή ακολουθώντας τα παρακάτω βήματα:

- A. Προσφώνηση (Αξιότιμε κύριε X.,)
- B. Γράψτε τους λόγους που σας οδήγησαν να κάνετε αυτή την ενέργεια.
- Γ. Περιγράψτε την κατάσταση που επικρατεί σήμερα στον τόπο σας και συγκρίνετέ την με κάποιες άλλες εποχές.

Δ. Χρησιμοποιήστε επιχειρήματα με σαφήνεια διατυπωμένα για τις αρνητικές συνέπειες που προκαλεί η ρίψη αποβλήτων στο περιβάλλον. Κάντε σύγκριση με άλλα κράτη που αντιμετωπίζουν το ίδιο πρόβλημα και που τα αρνητικά αποτελέσματα της μόλυνσης του περιβάλλοντος έχουν ήδη προκαλέσει αρνητικές συνέπειες, που πολλές φορές μπορεί να μην είναι και αναστρέψιμες.

Ε. Προτείνετε κάποιες λύσεις και προλήψεις που, κατά τη γνώμη σας, θα πρέπει να γίνουν το συντομότερο δυνατό. (εναλλακτικές μορφές ενέργειας)

ΣΤ. Κλείνετε την επιστολή εκφράζοντας την ελπίδα για τη σύμπραξη και τη συνεργασία όλων μας, των κυβερνήσεων και των πολιτών, ώστε να σωθεί το περιβάλλον και ο πλανήτης μας.

IV. Φωτογραφήστε με την ομάδα σας εστίες μόλυνσης στο σχολικό σας χώρο αλλά και στη γειτονιά σας. Έπειτα κολλήστε τις φωτογραφίες αυτές σε χαρτόνι και συνοδέψτε τες με σχολιασμούς σε λεζάντες κάτω από αυτές.

7^η Συνεδρία

Στόχος: Η διερεύνηση της έννοιας της μετανάστευσης με αφορμή τη μετακίνηση των αποδημητικών πουλιών.

Σκοπός:

- Μελέτη και αφομοίωση της έννοιας της μετανάστευσης και της διασποράς.
- Μελέτη του πελαργού και εν γένει του μεταναστευτικού ετήσιου ταξιδιού των αποδημητικών πουλιών.

Δραστηριότητες:

- *«Βοηθώντας τους χαρακτήρες της ιστορίας μας να βελτιώσουν την ορθογραφία τους στην ελληνική γλώσσα»*

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ *Λεκτική επικοινωνία*
- ✓ *Ανάκληση γραμματικών κανόνων και φαινομένων καθώς και τρόπου συγγραφής γράμματος και ημερολογίου.*

Διάρκεια: 15΄

Περιγραφή δράσης:

Ένα μέσο για να επικοινωνήσουμε εμείς οι άνθρωποι είναι η γλώσσα. Κάποιοι από τα πρόσωπα μελέτης της ιστορίας μας έχουν γραπτά κείμενα στην ελληνική γλώσσα, αρκετά ανορθόγραφα. Ας τους βοηθήσουμε να τα διορθώσουν.

Μοιράζουμε σε όλες τις ομάδες φωτοτυπημένες από μια σελίδα είτε από το γράμμα του μικρού Αλβανού, είτε από το ημερολόγιο της μικρής Αιγύπτιας/ Αιθιοπίας. Διαθέτουμε στα παιδιά όλων των ομάδων 10΄, ώστε να εντοπίσουν τα λάθη στα κείμενα. Ακολουθεί συζήτηση και ανάκληση γραμματικών κανόνων ενώ η κάθε ομάδα αξιολογεί την προσπάθεια της με το μαθηματικό λόγο των λαθών που εντόπισε σε σχέση με το σύνολο των λαθών του κειμένου, π.χ. 7/13.

Σημείωση για τον εκπαιδευτικό: Μπορεί να ακολουθήσει σύντομη συζήτηση για τις μορφές επικοινωνίες μεταξύ των ανθρώπων, των ζώων και των φυτών. Άραγε επικοινωνούμε μόνο με τον γραπτό ή τον προφορικό λόγο; Μπορούμε να επικοινωνήσουμε με ένα βλέμμα, με μια χειρονομία, με μια κίνηση στάση του σώματός μας; κλπ..

➤ **«Τα αποδημητικά πουλιά»**

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Λεκτική επικοινωνία
- ✓ Ανάκληση πληροφοριών/ εμπειριών που σχετίζονται με το ζωικό βασίλειο.
- ✓ Ανάπτυξη κριτικής σκέψης

Διάρκεια: 20΄

Περιγραφή δράσης:

Τι είναι τα αποδημητικά πουλιά; Ας μελετήσουμε τις κινήσεις τους και το μακρινό ταξίδι τους. Για ποιους λόγους μεταναστεύουν; Ο άνθρωπος για ποιους λόγους μπορεί να μεταναστεύσει; Ποια η ρίζα της λέξης; Ποια είναι τα είδη της μετανάστευσης; Τι σημαίνει ελληνισμός της διασποράς; Ποια η διαφορά μετανάστη και πρόσφυγα; Ακολουθεί συζήτηση έπειτα από μελέτη του χάρτη κινήσεων των αποδημητικών πουλιών και ειδικά του πελαργού, με αφορμή τα γραμματόσημα με απεικόνιση του πελαργού που είχαν οι περισσότεροι ήρωες στα γράμματά τους. Έπειτα αναγράφουμε σε ένα χαρτόνι που έχει τη φωτογραφία ενός πελαργού τις λέξεις που μας έρχονται στο μυαλό με τη λέξη μετανάστευση καθώς και τη λέξη πελαργός σε άλλες γλώσσες.

Σημείωση για τον εκπαιδευτικό: Βλ. Φύλλο για τον εκπαιδευτικό, περισσότερες πληροφορίες για τον πελαργό ως αποδημητικό πουλί και για λαογραφικά στοιχεία πολυεθνικά που σχετίζονται με αυτό στον δικτυακό τόπο www.ornithologiki.gr

➤ **«Λέξεις, έννοιες, συναισθήματα με μεταναστευτικό χρώμα»**

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Λεκτική επικοινωνία
- ✓ Ανάκληση πληροφοριών/ εμπειριών
- ✓ Ανάπτυξη κριτικής σκέψης και λεκτικής νοημοσύνης
- ✓ Εξάσκηση παρατηρητικότητας
- ✓ Έκφραση συναισθημάτων

Διάρκεια: 25΄

Περιγραφή δράσης:

Μοιράζουμε στις ομάδες από έναν φάκελο που περιέχει το φύλλο εργασίας της ομάδας. Ανακοινώνουμε ότι ο φάκελος προέρχεται από τον κ. Παντούμ, ο οποίος μας προκαλεί να εμπλακούμε σε διάφορες «περιπέτειες». Όλες οι ομάδες έχουν κοινό χρόνο ώστε να επεξεργαστούν τις

δραστηριότητες που τους τίθενται. Με το πέρας του χρόνου ακολουθεί συζήτηση ως προς τα θέματα που θίχτηκαν προκαλώντας τα παιδιά να εκφράσουν προσωπικές σκέψεις, εμπειρίες ή προβληματισμούς.

➤ «Στις διαδρομές των πουλιών»

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Μη λεκτική επικοινωνία
- ✓ Ενεργοποίηση
- ✓ Συγχρονισμός
- ✓ Ενεργοποίηση της ακουστικής ικανότητας

Διάρκεια: 10΄

Υλικά: Μαντήλια

Περιγραφή δράσης:

Ας χωριστούμε σε ζευγάρια. Ο ένας από τα δυο παιδιά κλείνει με μαντήλι τα μάτια του ενώ ο άλλος του σιγοτραγουδά στο αυτί του έναν σκοπό, μια μελωδία αυτοσχεδιαστική ή υπαρκτή από κάποιο τραγούδι. Ο «τυφλός» τοποθετεί τα χέρια του χιαστί στους ώμους ώστε να προστατεύεται από τυχόν ατύχημα και κινείται στο χώρο ακολουθώντας τη μελωδία του συμπαίκτη του. Αυτός που του τραγουδά την μελωδία καλείται να ελέγχει έμμεσα την κίνηση του τυφλού έτσι ώστε ο τελευταίος να μην χτυπήσει. Σε περίπτωση που η μελωδία σταματήσει να ακούγεται ο «τυφλός» παραμένει ακούνητος ώστε να επαναπροσδιορίσει την κίνηση του με το άκουσμα, για άλλη μια φορά, της μελωδίας.

Σημείωση για τον εκπαιδευτικό: Σε περίπτωση έλλειψης κατάλληλου χώρου πραγματοποιείται η άσκηση με λιγότερα ζευγάρια και περισσότερες φορές. Δεν παραλείπουμε, κάθε φορά και σε κάθε ζευγάρι, να γίνεται ανταλλαγή ρόλων.

1^η Παραλλαγή:

Όλοι έχουν κλειστά τα μάτια τους με μαντήλια και ένας αναλαμβάνει τον ρόλο του οδηγού σιγοτραγουδώντας κάποια μελωδία. Κινείται στο χώρο τραγουδώντας και οι υπόλοιποι έχοντας κλειστά τα μάτια τον ακολουθούν. Στο ρόλο του «οδηγού» εναλλάσσονται διάφορα άτομα.

Σημείωση για τον εκπαιδευτικό: Αφού μοιραστούμε διάφορες απόψεις για το πώς νιώσαμε έπειτα από αυτό το παιχνίδι, μπορούμε να συζητήσουμε με τα παιδιά για τους διαφορετικούς τρόπους επικοινωνίας που μπορούν να υπάρξουν καθώς και για την επικοινωνία των ζώων ή ακόμα και των

φυτών. Η παραπάνω άσκηση μπορεί να θυμίσει σμήνος πουλιών ή ακόμα κοπάδι ψαριών που μεταβάλλουν όλα μαζί την κίνησή τους.

➤ **«Κάθε σημείο του κύκλου και μια φωνή και ένα τραγούδι»**

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Μη λεκτική επικοινωνία
- ✓ Συγχρονισμός, συγκέντρωση
- ✓ Άσκηση μνήμης
- ✓ Ενεργοποίηση της ακουστικής ικανότητας

Διάρκεια: 10΄

Υλικά: Μαντήλια

Περιγραφή δράσης:

Είμαστε σε κύκλο έχοντας κλειστά τα μάτια όλοι με μαντήλια. Ο καθένας μας σιγοτραγουδά σε εκείνον που βρίσκεται στα δεξιά του μια μελωδία. Έπειτα έχοντας τα χέρια μας μπροστά δεμένα χιαστί (το δεξί χέρι στο αριστερό ώμο και αντίστοιχα το άλλο χέρι) κινούμαστε στο χώρο ελεύθερα σιγοτραγουδώντας όλοι, ο καθένας τη μελωδία του. Όταν ακούσουμε τη μελωδία του συμπαίκτη μας που βρισκόταν στα δεξιά μας, του πιάνουμε το χέρι και συνεχίζουμε μαζί να κινούμαστε στο χώρο αναζητώντας τη μελωδία του παίκτη που βρισκόταν στα δεξιά του. Όταν υπάρξει συνάντηση μελωδίας, αυτή παύει πλέον να ακούγεται. Στο τέλος θα πρέπει να σχηματιστεί ξανά όλος ο κύκλος όπως ήταν αρχικά.

Φύλλο για τον εκπαιδευτικό

Η λέξη πελαργός σε διάφορες γλώσσες.

Ζητήστε από τα παιδιά να κολλήσουν σε ένα χαρτόνι φωτογραφίες πελαργού και το χάρτη του ταξιδιού του γράφοντας σε διάφορες γλώσσες τη λέξη πελαργός.

Latin	ciconia	Albanian	lejlek
Italian	cigogna	Turkish	leylek
French	cigogne	Serb	roda
Catalonian (Spanish)	cigonya	Lithuanian	gandras
Castilian (Spanish)	cigüeña	Estonian	toonekurg
Portugese	cegonha	Slovakian	bocian
Danish	stork	Polish	bocian
Norwegian	stork	Scottish	corra
Swedish	stork	Irish	corr
Icelandic	storkur	Russian	аист
German	storch	Belorussian	бусел
Latvian	starks	Ukrainian	лелека
Slovenian	štorklja	Bulgarian	шъркел
Czech	čáp	Hebrew	הסידה (<i>hesidah</i>)
Finish	haikara	Greek	πελαργός (<i>pelargos</i>)
Hungarian	gólya	Chinese	鸛 (<i>guan</i>)
Dutch	ooievaar	Japanese	鶺鴒 (<i>koo-no-tori</i>)
Romanian	barză		

www.ornithologiki.gr

Φύλλο εργασίας για την ομάδα

Ημερομηνία.....

Όνομα ομάδας.....

- ο Φανταστείτε ότι εργάζεστε σε μια διαφημιστική εταιρία από την οποία καλείστε να διαφημίσετε ένα πολιτιστικό μνημείο, π.χ. πυραμίδες, για λογαριασμό ενός τουριστικού γραφείου. Αφού αναζητήσετε σε περιοδικά και εφημερίδες φωτογραφίες του μνημείου στο οποίο σας ταξίδεψαν τα παπούτσια του προσώπου μελέτης της ομάδας σας, φτιάξτε μια διαφήμιση με στόχο να προβάλετε το μνημείο με έναν τρόπο δελεαστικό δημιουργώντας στον αναγνώστη την επιθυμία να το επισκεφτεί.
- ο Οι περισσότεροι ζωγράφοι εμπνέονται από το περιβάλλον στο οποίο ζουν, από τη φύση, από τους ανθρώπους, από τον τόπο κατοικίας τους. Παρατηρήστε το πίνακα του ρώσου ζωγράφου Βασίλι Καντίνσκι (Vassily Kandinsky) *Τα πουλιά* (1916) και προσπαθήστε να φανταστείτε μια ιστορία. Προσέξτε τα χρώματα, τις γραμμές, τις μορφές, τα κτήρια. Καταγράψτε μια ιστορία και «μοιραστείτε την» με τις υπόλοιπες ομάδες. Είχαν κοινά στοιχεία οι ιστορίες σας; Στο τέλος μπορείτε να δραματοποιήσετε μια σκηνή από την ιστορία που επινοήσατε και να την παρουσιάσετε στην τάξη.

Ο ζωγράφος Βασίλι Καντίνσκι γεννήθηκε στη Μόσχα στις 4 Δεκεμβρίου του 1866. Ο πατέρας του ήταν έμπορος τσαγιού. Η μητέρα του ήταν πολύ όμορφη και της άρεσε να παίζει πιάνο όπως και στον Βασίλι. Όμως από μικρό του άρεσε να ζωγραφίζει. Όταν ήταν 5 χρονών μεταφέρθηκε με την οικογένεια του στην Οδησό. Σπούδασε στο πανεπιστήμιο της Μόσχας Δίκαιο και Οικονομία. Του άρεσε το σούρουπο να κάνει βόλτες στην εξοχή, να ακούει παραμύθια και να μαθαίνει παραδόσεις. Σύντομα τον κατέκτησε η ζωγραφική. Έτσι παράτησε την πανεπιστημιακή καριέρα και με τη γυναίκα του μεταφέρθηκε στο Μόναχο της Γερμανίας. Εκεί γράφτηκε στην Ακαδημία για να μάθει περισσότερα για τη ζωγραφική.

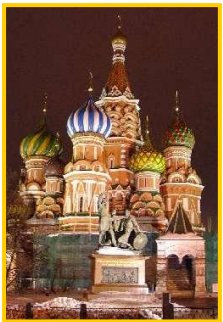
Ανήσυχο πνεύμα όπως ήταν αποφασίζει να ταξιδέψει αναζητώντας νέες τεχνικές ώστε να καταφέρει να μπορέσει να απεικονίσει αυτό που οι περισσότεροι δεν βλέπουν! Πήγε στο Παρίσι, στη Βενετία, στην Τυνησία. Ο πρώτος παγκόσμιος πόλεμος το 1914-1918 τον βρίσκει στην Ελβετία και έπειτα στη Ρωσία, όπου διδάσκει μέχρι το 1922. Τότε αποφασίζει να διδάξει στη Γερμανία όμως εκεί τα χρόνια του ναζισμού, οι ναζί ήταν αντίθετοι προς αυτή την τέχνη που «διαφθείρει το λαό». Το 1933 μεταφέρθηκε σε ένα προάστιο του Παρισιού όπου και πέθανε από αρρώστια στις 13 Δεκεμβρίου 1944.

Ο ζωγράφος Βασίλι Καντίνσκι με τη γάτα του.

A series of ten horizontal dotted lines for writing practice, arranged vertically across the page.

9^η Συνεδρία

Στόχος: Η επεξεργασία της ιδέας της γειτονιάς.

Σκοπός:

- Η διαφορετικότητα στην αντίληψη της ιδέας της γειτονιάς
- Η οικειοποίηση του χώρου και η οριοθέτησή του ως πεδίου δράσης και ψυχικής έκφρασης
- Ο πολυπολιτισμός ως κομμάτι του μικρόκοσμου και του περιβάλλοντος μας.

Δραστηριότητες:

➤ *«Κατασκευάζοντας την προσωπική μου γωνιά»*

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ *Εξωτερίκευση συναισθημάτων*
- ✓ *Εικαστική έκφραση*
- ✓ *Αποτύπωση της αίσθησης του προσωπικού χώρου*
- ✓ *Οικειοποίηση χώρου*

Διάρκεια: 40΄

Υλικά: Μικρές χαρτόκουτες, μαρκαδόροι, ψαλίδι, κόλλα, κρουστό

Περιγραφή δράσης:

Το κάθε παιδί φέρνει από μια μικρή χαρτόκουτα, την οποία την διαμορφώνει σε μια προσωπική γωνιά φιλοτεχνώντας την. Μέσα σε αυτή καλείται να τοποθετήσει μέχρι τρία αγαπημένα αντικείμενα από αυτά που πιστεύει ότι θα ήθελε να τα «εκθέσει». Τα αγαπημένα αντικείμενα μπορεί να οριστεί να είναι από αυτά που τα φέρει καθημερινά μαζί του και που τον αντιπροσωπεύουν ή ελεύθερα μπορεί να έχει από προηγούμενη μέρα ειπωθεί στα παιδιά ότι θα πρέπει να φέρουν μαζί τους τρία αγαπημένα και όχι ογκώδη αντικείμενα (π.χ. αγαπημένα σκουλαρίκια, μια οικογενειακή φωτογραφία, κλπ.). Αφού όλοι κατασκευάσουν τις «προσωπικές τους γωνιές» με τα χαρτόκουτα και τις φιλοτεχνήσουν στο χρονικό διάστημα των 20΄, ο εμπνευστής δίνει το σύνθημα ότι με αγάπη και στοργή, σαν να επρόκειτο για μωρά, ο καθένας θα πάρει στην αγκαλιά του τη «γωνιά» του και θα κινηθεί στο χώρο. Όταν ακουστεί ο ήχος από το κρουστό ο καθένας στη διάρκεια δέκα χτύπων θα πρέπει να κινηθεί αργά προς μια μεριά της επιλογής του στο χώρο τοποθετώντας την «προσωπική του γωνιά» και τα αγαπημένα του αντικείμενα. Το κάθε παιδί επίσης καλείται να επιλέξει αν επιθυμεί οι «επισκέπτες» της «προσω-

πικής τους γωνιάς» να αγγίξουν και να επεξεργαστούν τα προσωπικά του αντικείμενα ή όχι, τοποθετώντάς τα ακριβώς στην ίδια θέση που είχαν αρχικά. Σε περίπτωση που κάποιο παιδί δεν το επιθυμεί καλείται να τοποθετήσει μπροστά στην «προσωπική του γωνιά» ένα βιβλίο. Ο καθένας «χαιρετά» τη «γωνιά του» με μια κίνηση και στέκεται μπροστά της. Σε κάθε χτύπο από το κρουστό το κάθε παιδί μεταφέρεται μπροστά στην επόμενη «προσωπική γωνιά» που βρίσκεται στα δεξιά του ούτως ώστε να περάσουν όλοι από όλες τις «γωνιές». Με τη λήξη αυτής της δραστηριότητας τα παιδιά λαμβάνουν τις θέσεις και πάλι στις ομάδες εργασίας τους.

Σημείωση για τον εκπαιδευτικό: Είναι σημαντική η ενεργή εμπλοκή και του εκπαιδευτικού στη δραστηριότητα με την κατασκευή της «προσωπικής του γωνιάς».

➤ «Έλα να σε ξεναγήσω στη γειτονιά μου»

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Ανάπτυξη περιγραφικού λόγου
- ✓ Εικαστική έκφραση

Διάρκεια: 20΄

Περιγραφή δράσης:

Η κάθε ομάδα έχει στη διάθεσή της τον προβλεπόμενο χρόνο ώστε τα μέλη της να συζητήσουν μεταξύ τους περιγράφοντας το κάθε παιδί τη γειτονιά του τονίζοντας στο λόγο του τι υπάρχει στη γειτονιά του και τι δεν υπάρχει αλλά θα επιθυμούσε να διαθέτει η γειτονιά του.

1^η Παραλλαγή: Ζητάμε από τα παιδιά να κατασκευάσουν τον χάρτη της γειτονιάς τους, σημειώνοντας την πορεία που διανύουν καθημερινά για το σχολείο.

2^η Παραλλαγή: Αφού καταγράψετε την ονομασία των γειτονικών στο σπίτι σας δρόμων, αναζητήστε πληροφορίες για την ονομασία τους. Φτιάξτε καρτέλες με τα ονόματα των δρόμων εμπλουτισμένα με πληροφορίες ως προς τις ονομασίες αυτές.

➤ «Στη γειτονιά της ομάδας μου»

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Άσκηση αίσθησης χρόνου
- ✓ Εικαστική έκφραση

Διάρκεια: 20 ´

Περιγραφή δράσης:

Παρουσίαση της καταγραφής και των συνεντεύξεων των παιδιών από την κάθε ομάδα.

➤ **«Χαιρετώντας τις προσωπικές γωνιές των συμμαθητών μου»**

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Συντονισμός/ συγχρονισμός
- ✓ Άσκηση παρατηρητικότητας
- ✓ Γνωριμία μέσω της εικαστικής δημιουργίας

Διάρκεια: 10 ´

Μέσα: Άκουσμα χαλαρωτικής μουσικής υπόκρουσης

Περιγραφή δράσης:

Είμαστε σε κύκλο όλοι μαζί. Ας κλείσουμε τα μάτια μας και ας φανταστούμε το δωμάτιο μας....το φως... τα έπιπλα,...ας φανταστούμε το σπίτι μας...., τους άλλους χώρους,....., την κουζίνα,....., ας φανταστούμε τη γειτονιά μας..., το δρόμο...., τα κτίρια.... Και τώρα με το 1,2,3 θα ανοίξουμε τα μάτια μας και θα παρατηρήσουμε τους άλλους, τι φοράνε, την κίνησή τους..., και τώρα με το 1,2,3, θα κινηθούμε στο χώρο και ο καθένας με το άκουσμα του ήχου, θα σταθεί μπροστά στην πλησιέστερη «γωνιά». 1,2,3. Κάθε ήχος αντιστοιχεί και στη μετακίνησή μας προς μια άλλη «προσωπική γωνιά»... Σε κάθε γωνιά μπροστά κάντε μια κίνηση της επιλογής σας για χαιρετισμό.... Θαυμάστε τις «προσωπικές γωνιές» των συμμαθητών σας... Και τώρα με το 1,2,3 όπου κι αν βρίσκεστε σταθείτε και κοιτάξτε στα μάτια τους υπόλοιπους.1,2,3.

Φύλλο εργασίας της ομάδας

Ημερομηνία.....

Τίτλος της ομάδας.....

- Φτιάξτε χρησιμοποιώντας άχρηστα υλικά μια γειτονιά, τη γειτονιά της ομάδας σας. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε χαρτόκουτα, κονσερβοκούτια, καλαμάκια, μανταλάκια, πλαστικά ποτήρια κλπ..
- Γίνεσαι δημοσιογράφος. Το κάθε μέλος της ομάδας καλείται να πάρει μια μικρή συνέντευξη από τους γονείς του ή από γείτονες του αναζητώντας πληροφορίες για τον τόπο καταγωγής τους, για τους λόγους επιλογής αυτής της χώρας κλπ..
- Το κάθε παιδί της ομάδας καλείται να κάνει μια μικρή έρευνα καταγράφοντας μαγαζιά ή άλλους χώρους στους οποίους εργάζονται αλλοδαποί. Τα στοιχεία αυτά θα καταγραφούν σε πίνακα.

10^η Συνεδρία

Στόχος: Η λογοτεχνική παράδοση, η διασκέδαση και τα παιχνίδια των προσώπων της ιστορίας στις χώρες καταγωγής τους.

Σκοπός:

- Η αποτύπωση της διαφορετικότητας μέσα από διαφορετικές τεχνικές εκφοράς λόγου.
- Κοινοί ή και διαφορετικοί τρόποι διασκέδασης

Δραστηριότητες:

Ενδεικτικές παράλληλες δραστηριότητες

I. Δεκτικές ασκήσεις

- *«Ινδία: Μια εικόνα χίλιες λέξεις»*

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Άσκηση φαντασίας, παρατηρητικότητας και κριτικής σκέψης
- ✓ Άσκηση αφηγηματικού και γραπτού λόγου

Διάρκεια: 50 '

Υλικά: Φωτογραφίες

Περιγραφή δράσης:

Μια ομάδα αναλαμβάνει να παρατηρήσει κάποιες φωτογραφίες από αυτές που βρέθηκαν στα απολεσθέντα αντικείμενα. Αφού τις παρατηρήσουμε η ομάδα καλείται να φανταστεί και να συντάξει γραπτώς ένα παραμύθι εμπνευσμένο από το φωτογραφικό υλικό. Η ακολουθία και η διαχείριση των πληροφοριακού υλικού των φωτογραφιών άπτονται των επιλογών της ομάδας. Στο τέλος, η ομάδα καλείται να μας παρουσιάσει τη φανταστική ιστορία ή το παραμύθι που δημιούργησε.

1^η Παραλλαγή:

Στη φανταστική ιστορία, πέρα του φωτογραφικού υλικού, μπορεί να αναφέρεται ή να δηλώνεται η παρουσία ενός ή και περισσότερων από τα απολεσθέντα αντικείμενα του προσώπου που μελετά η ομάδα.

2^η Παραλλαγή:

Μπορεί να ζητηθεί από την ομάδα να δημιουργήσει έναν πίνακα ταυτότητα του παραμυθιού αναγράφοντας τον ήρωα, τον αντιήρωα, το μαγικό στοιχείο, τη δράση κλπ., σύμφωνα με τις κατηγορίες του Προπ.

Σημείωση για τον εκπαιδευτικό: Η 2^η παραλλαγή μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως επιστολή προς την ομάδα από το μυστηριώδες πρόσωπο, τον κ. Πουθενάξ.

➤ **«Αλβανία: Στιγμές κλεισμένες σε ένα κομμάτι χαρτί»**

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Άσκηση φαντασίας, παρατηρητικότητας και κριτικής σκέψης
- ✓ Άσκηση γραπτού δομημένου λόγου

Διάρκεια: 50 ´

Περιγραφή δράσης:

Αναλογικά με την ομάδα της Ινδίας, η ομάδα της Αλβανίας καλείται με αφορμή το φωτογραφικό υλικό ή/ και με κάποια από τα απολεσθέντα αντικείμενα να καταγράψουν μια φανταστική ιστορία χρησιμοποιώντας τουλάχιστον 7 λέξεις που είναι κοινές στην ελληνική και την αλβανική γλώσσα. Η επιλογή των λέξεων γίνεται με κλήρωση.

Vazo, feta, kazani, formi (=φόρεμα), zari, ora (=χώρα), fustan, taksi (=ταξί), Çanta (=τσάντα), vidha (=βίδα), ombrella, timoni, limone, pineli, kanata, Çokollata, ananas, pasta, stoli, karoto, qiri (=κερί), karamele, goma (=γόμα), tigani, papagali, stilo, kostumi

Σημείωση για τον εκπαιδευτικό: Σε περίπτωση που στην ομάδα υπάρχουν παιδιά αλβανικής καταγωγής τα ενθαρρύνουμε να συμπληρώσουν τον κατάλογο και με τουλάχιστον άλλες 3 λέξεις κοινές στις δυο γλώσσες. Κατά ανάλογο τρόπο θα μπορούσε να εφαρμοστεί η παραπάνω δραστηριότητα για οποιαδήποτε άλλη γλώσσα σε σχέση με την ελληνική.

II. Δραστηριότητες για τα παιχνίδια

➤ **«Κίνα: Τάγκραμ »**

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Άσκηση φαντασίας, συνθετικής σκέψης
- ✓ Άσκηση αφηγηματικού λόγου

Διάρκεια: 50 ´

Υλικά: Χαρτόνια πολύχρωμα, ψαλίδια και κόλλα

Περιγραφή δράσης:

Η ομάδα που είχε τα αντικείμενα από την Κίνα καλείται να παίξει τάγκραμ δημιουργώντας ένα παραμύθι. Το τάγκραμ θα κατασκευαστεί από την ομάδα και έπειτα με τους συνδυασμούς και τα σχήματα που θα δημιουργήσουν θα φανταστούν μια ιστορία την οποία στο τέλος καλούνται να παρουσιάσουν στις υπόλοιπες ομάδες.

➤ «Ρωσία: Η Μπάμπουσκα ζωντανεύει και μιλά »

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Άσκηση φαντασίας
- ✓ Άσκηση αφηγηματικού λόγου

Διάρκεια: 50 '

Περιγραφή δράσης:

Η ομάδα με τα αντικείμενα που υποδηλώνουν τη ρωσική καταγωγή του κατόχου τους καλείται να επινοήσει μια φανταστική ιστορία ή ένα παραμύθι με τη Μπάμπουσκα. Το αφηγηματικό έργο θα παρουσιαστεί στο τέλος στις υπόλοιπες ομάδες.

1^η Παραλλαγή: Προτρέπουμε τα παιδιά να επινοήσουν μια ιστορία συνάντησης της Μπάμπουσκας και της Μπεφάνα συγκρίνοντας τις δυο πραδόσεις.

«Κάποτε σε ένα ταξίδι μακρινό, η Μπαμπούσκα συνάντησε τη Μπεφάνα....»

2^η Παραλλαγή: Τι θα γινόταν αν η Μπάμπουσκα ήταν φτιαγμένη από γυαλί ή από πλαστικό ή από κερί κλπ. αντί από ξύλο; Προτρέπουμε τα παιδιά να επινοήσουν μια ιστορία μεταβάλλοντας το υλικό κατασκευής της Μπάμπουσκας με ό,τι αλλαγές αυτό συνεπάγεται.

«Η Μπάμπουσκα ήταν φτιαγμένη από γυαλί...»

Σημείωση για τον εκπαιδευτικό: Παρέχουμε στα παιδιά πληροφοριακό υλικό για την ιστορική εξέλιξη, τη χρήση και την εξέλιξη της Μπάμπουσκας ή στην 1^η παραλλαγή και για την Μπεφάνα (βλ. Φ.Ε.)

III. Ασκήσεις με μύθους

➤ «Ελλάδα: Παραμύθι, μύθι...μύθοι »

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Άσκηση φαντασίας

- ✓ Άσκηση αφηγηματικού λόγου

Διάρκεια: 50 ´

Περιγραφή δράσης:

Η ομάδα που μελετά τα απολεσθέντα αντικείμενα της Ελληνίδας καλείται να επεξεργαστεί έναν αρχαιοελληνικό μύθο, π.χ. την αρπαγή της Περσεφόνης μετατρέποντας τη σειρά των γεγονότων /ή τους ρόλους των προσώπων ή μεταβάλλοντας το χωροχρόνο δημιουργώντας μια φανταστική ιστορία.

Π.χ. Αθήνα 2079. «Όταν η φύση τρελάθηκε»: Ο Πλούτωνας αποφάσισε να ανακαινίσει το βασίλειό του με λίγο χρώμα, με λουλούδια και μυρωδιές. Αντίθετα η θεά Δήμητρα αποφάσισε να κλειστεί σε ένα γκριζό κόσμο, με γκρι δέντρα, με γκριζα λουλούδια, με γκρι κτίρια.....

➤ *«Αίγυπτος: Στα μυστικά ενός μύθου»*

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Άσκηση φαντασίας
- ✓ Άσκηση αφηγηματικού λόγου

Διάρκεια: 50 ´

Περιγραφή δράσης:

Η ομάδα που μελετά τα απολεσθέντα αντικείμενα της Αιγύπτιας καλείται να επεξεργαστεί έναν αιγυπτιακό μύθο μετατρέποντας τη σειρά των γεγονότων και δημιουργώντας μια φανταστική ιστορία.

Σημείωση για τον εκπαιδευτικό: Ζητείται από όλες τις ομάδες να τιτλοφορήσουν την φανταστική ιστορία τους.

Παραλλαγές για όλες τις παραπάνω παράλληλες δραστηριότητες:

1^η Παραλλαγή:

Κατά την αφήγηση της φανταστικής ιστορίας τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας καλούνται να επενδύσουν την διήγηση με διάφορους ήχους.

2^η Παραλλαγή:

Η κάθε ομάδα καλείται να δραματοποιήσει ένα στιγμιότυπο από τη φανταστική ιστορία που δημιούργησε και να το παρουσιάσει στους άλλους χρησιμοποιώντας λόγο ή μόνο αυτοσχεδιαστικές κινήσεις.

3^η Παραλλαγή:

Όταν ο εκπρόσωπος της κάθε ομάδας παρουσιάζει την επινοημένη ιστορία δίπλα του κάθονται δυο συμπαίκτες του από την ομάδα του, οι οποίοι, όση ώρα μιλάει, ανοιγοκλείνουν το στόμα τους ακολουθώντας με τις κινήσεις τους τη μη λεκτική έκφραση του ομιλητή.

4^η Παραλλαγή:

Κατά ανάλογο τρόπο με την 3^η παραλλαγή τα δυο παιδιά που ακολουθούν μιμούμενοι τις κινήσεις του ομιλούντα και, ανοιγοκλείνοντας το στόμα τους σαν να μιλούν και οι τρεις μαζί, καλούνται να επαναλαμβάνουν συγχρονισμένα και μαζί την τελευταία λέξη της κάθε φράσης του ομιλούντα.

5^η Παραλλαγή:

Τρία παιδιά, κοιτώντας το κοινό και έχοντας πλευρική και μόνο επικοινωνία, διηγούνται μια ιστορία εναλλάξ, φράση-φράση. Όταν ο εκάστοτε ομιλητής αφηγείται οι υπόλοιποι «ακολουθούν» το λόγο του λεκτικό και μη, ανοιγοκλείνοντας το στόμα και μιμούμενοι τις κινήσεις του. Η διαφορά με την παραπάνω δραστηριότητα έγκειται στο γεγονός ότι μόλις ο εκάστοτε ομιλητής κρίνει τη στιγμή κατά την οποία θέλει να σταματήσει, ακόμα κι αν δεν έχει τελειώσει τη φράση του ή τη λέξη του, κάποιος από τους άλλους δυο πρέπει άμεσα να αναλάβει το ρόλο του ομιλητή συνεχίζοντας την ιστορία από εκεί που είχε μείνει. Το παιχνίδι συνεχίζεται μέχρι να τελειώσει η ιστορία.

Ενδεικτικό φύλλο εργασίας για την ομάδα που μελετά το χαρακτήρα
από την Ρωσία

Ημερομηνία.....

Τίτλος ομάδας.....

Μπάμπουσκα σημαίνει στα ρώσικα γιαγιά. Στη Ρωσία και στα πρώην σοβιετικά κράτη η Μπάμπουσκα έφερνε τα δώρα στα παιδιά. Ο θρύλος αναφέρει ότι αρνήθηκε να προσφέρει φαγητό και καταφύγιο στους Τρεις Μάγους κατά τη διάρκεια του ταξιδιού τους προς τη Βηθλεέμ. Έτσι η παράδοση θέλει η Μπάμπουσκα μετανιωμένη για τη στάση της αυτή, να γυρίζει από σπίτι σε σπίτι προσφέροντας δώρα στα παιδιά, ιδιαίτερα στις 6 Ιανουαρίου, αντί του Αγ. Νικολάου. Η Μπάμπουσκα ποτέ δεν εξεφρανόστηκε εντελώς αλλά επέστρεψε στη μετακομμουνιστική Ρωσία. Οι περισσότεροι Ρώσοι είναι χριστιανοί ορθόδοξοι. Σύμφωνα με το έθιμο την παραμονή των Χριστουγέννων δεν τρώνε κρέας αλλά ένα ειδικό χυλό που λέγεται «κούτια» (Kutva), ο οποίος γίνεται από σιτάρι και άλλα δημητριακά που συμβολίζουν την ελπίδα και την αθανασία καθώς και μέλι και σπόρους από παπαρούνα που εξασφαλίζουν την ελπίδα και την ευδαιμονία. Ένας παπάς επισκέπτεται το σπίτι, συνοδευόμενος από παιδιά και ραντίζει όλα τα δωμάτια του σπιτιού με αγιασμό. Η κούτια τρώγεται από ένα κοινό για όλους πιάτο συμβολίζοντας την ενότητα των μελών της οικογένειας.

Για τους Ιταλούς η «Λα Μπεφάνα», Θεοφάνια δηλαδή, ήταν μια γυναίκα στην Παλαιστίνη που δεν πήγε να δει το νεογέννητο Χριστό, γιατί είχε δουλειά. Όταν το μετάνιωσε, ήταν αργά. Από τότε, κάθε 6 Ιανουαρίου, γυρνάει τη χώρα φάχνοντας το θείο βρέφος και μοιράζοντας δώρα στα παιδιά. Η Μπεφάνα απεικονίζεται σαν μάγισσα. Χρησιμοποιεί μια μαγική σκούπα για να πετάει από σπίτι σε σπίτι, κρατά ένα σακί με τα δώρα και φορά τρύπια παπούτσια.

Φύλλο εργασίας για την ομάδα που μελετά το χαρακτήρα από την
Ινδία

Ημερομηνία.....

Τίτλος ομάδας.....

11^η Συνεδρία

Στόχος: Η μελέτη στοιχείων της θρησκείας και της διατροφής των προσώπων μελέτης της ομάδας.

Σκοπός: Η ανάδειξη της διαφορετικότητας μέσα από το χώρο της θρησκείας και των ανάλογων διατροφικών ιδιαιτεροτήτων.

Δραστηριότητες:

➤ «Εύπνημα»

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Άσκηση κινητική
- ✓ Εγρήγορση
- ✓ Άσκηση φαντασίας

Διάρκεια: 5´

Μέσα: Ρυθμική μουσική υπόκρουση (Βραζιλιάνικο/ αφρικάνικο κομμάτι)

Περιγραφή δράσης:

Ας ορίσουμε το χώρο δράσης μας. Όταν περάσουμε αυτή τη γραμμή θα μεταφερθούμε σε έναν άλλο κόσμο. Είστε έτοιμοι;

(Ακούγεται μουσική) *Ο εμψυχωτής εκτελεί επαναλαμβανόμενες ρυθμικές κινήσεις αφηγούμενος μια ιστορία ενός αγρότη και αγροτικής ζωής.*

Ας κάνουμε όλοι ένα βήμα μπροστά και ας «μπούμε» στο χώρο δράσης. Προσοχή όποιος παραβεί τα όρια/ σύνορα «βγαίνει» έξω από την ιστορία. Ας προσποιηθούμε ότι κοιμόμαστε..., ότι ξυπνάμε..., ότι πλενόμαστε, ότι ανοίγουμε το παράθυρο να μυρίσουμε τον καθαρό αέρα ότι χαιρετάμε το φως του ήλιου που χαρίζει ζωή στη γη,... τεντωνόμαστε κοιτάζοντας έξω από το παράθυρο. Μια νέα μέρα ξεκινά... Ας βγούμε από την πόρτα έξω από το σπίτι μας και ας πάμε στον κήπο μας. (παίρνουμε τα αντίστοιχα κάθε φορά εργαλεία) Σκάβουμε τη γη..., σπέρνουμε σπόρους..., την ποτίζουμε και... γυρίζουμε ευτυχισμένοι στο σπίτι μας.

(Επαναλαμβάνονται ρυθμικά οι ίδιες κινήσεις από την αρχή) Το φυτό μας έχει αρχίσει να φυτρώνει..., το σκαλίζουμε, το χαδεύουμε..., το ποτίζουμε...

(Επαναλαμβάνονται ρυθμικά οι ίδιες κινήσεις από την αρχή) Το φυτό μας μεγάλωσε ακόμα περισσότερο και αρχίσει να κάνει μικρούς καρπούς,... το σκαλίζουμε, ... το κλαδεύουμε,... το χαδεύουμε..., το ποτίζουμε...

(Επαναλαμβάνονται ρυθμικά οι ίδιες κινήσεις από την αρχή) Το φυτό μας μεγάλωσε και οι καρποί του ωρίμασαν, το σκαλίζουμε, ...το κλαδεύουμε,...το χαδεύουμε..., το ποτίζουμε...και επιστέφουμε στο σπίτι μας.

(Επαναλαμβάνονται ρυθμικά οι ίδιες κινήσεις από την αρχή) Πριν φύγουμε από το σπίτι μας παίρνουμε μαζί μας ένα καλάθι και ένα κλαδευτήρι. Χαϊδεύουμε το φυτό μας, το ποτίζουμε,...και κόβουμε με αγάπη τους καρπούς του που τόσο γενναιόδωρα μας χάρισε. Το ευχαριστούμε και επιστέφουμε στο σπίτι μας. Και τώρα ο καθένας θα πάει να τοποθετήσει τους καρπούς στο σημείο που θέλει,...πάνω στο τραπέζι, σε ένα ντουλάπι....κλπ..

(Επαναλαμβάνονται ρυθμικά οι ίδιες κινήσεις από την αρχή) Και τώρα αφού ξυπνήσαμε κατευθυνόμαστε στο σημείο που είχαμε τοποθετήσει τους καρπούς και...τι κάνετε; (μυμική) Τώρα όποιον αγγίζω θα λέει τι φυτό είχε φυτέψει και τι έκανε με τους καρπούς. Μπράβο μας! Φτιάξαμε ένα πανέμορφο περιβόλι!

Σημείωση για τον εκπαιδευτικό: Πέρα από το «ζύπνημα» του σώματος και του μυαλού μας και τη κατάσταση εγρήγορσης στην οποία μπορούμε να έρθουμε με τη δραστηριότητα, η επαφή με τη γη και οι γεωργικές εργασίες έχουν να κάνουν με αρχετυπικές καταστάσεις και συνήθειες. Η σίτιση μας βασίζεται στο έργο της φύσης αλλά και στην αγάπη και τον κόπο του καλλιεργητή. Παράλληλα, συμβολίζουμε με την καλλιέργεια της γης το ψυχικό μας κόσμο που δεν είναι άλλος από τους καρπούς. Επιλογή του καθενός είναι η διαχείριση του «καρπού» αυτού.

1^η Παραλλαγή:

Εφαρμόζοντας την παραπάνω δραστηριότητα μπορούμε να θέσουμε τον όρο όταν η μουσική διακόπτεται να γίνονται όλοι «αγάλματα» διατηρώντας την κίνηση που είχαν. Με αυτόν τον τρόπο δίνεται ο χρόνος συνειδητοποίησης της κίνησης και του έργου που μιμείται το σώμα μας.

➤ *«Η πάπια Πεκίνου το «παίζει»...πάπια»*

➤ *«Κάτι μαγειρεύεις...»*

➤ *«Γράμμα από τον κ. Πουθενάξ»*

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ *Ασκήσεις φαντασίας και κριτικής σκέψης*
- ✓ *Ανάκληση εμπειριών και γνώσεων*

Διάρκεια: 50'

Περιγραφή δράσης:

Η κάθε ομάδα παραλαμβάνει από έναν φάκελο, ο οποίος περιέχει ένα σημείωμα από τον κ. Πουθενά και το φύλλο εργασίας της ομάδας. Οι ομάδες διαθέτουν 30΄για το φύλλο εργασίας ενώ στο τέλος ακολουθεί συζήτηση και παρουσίαση των εργασιών τους. (βλ. Φ.Ε.Ο.)

Φύλλο εργασίας της ομάδας.

Ημερομηνία.....

Όνομα ομάδας.....

- Διοργανώνετε μια γιορτή για τους κατόχους των χαμένων αντικειμένων και τους καλείτε να δειπνήσετε μαζί. Λαμβάνοντας υπόψη τη θρησκεία στην οποία πιστεύει ο καθένας τους και τις διατροφικές τους συνήθειες, καλείστε να επιλέξετε ή να αποφύγετε κάποια φαγητά. Κάντε την αντιστοιχία στις παρακάτω εικόνες.

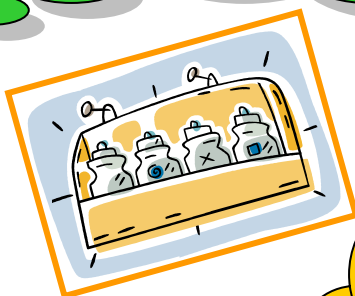

Στην Ινδία δεν τρώμε αυτό το ζώο γιατί για μας είναι ιερό και συμβολίζει τη Μητέρα-Γη.

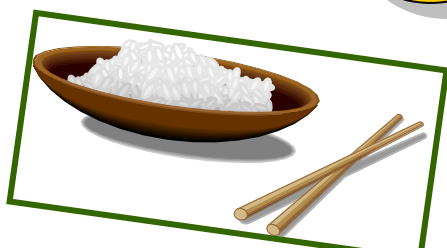

Κατάγομαι από την Αλβανία και είμαι μουσουλμάνος. Σύμφωνα με τη θρησκεία μου δεν επιτρέπεται να φάω....

Κατάγομαι από τη Ρωσία και είμαι χριστιανή ορθόδοξη. Τα Χριστούγεννα τρώμε.....που φτιάχνεται από χυλό δημητριακών, το «κούτια».

Κι εγώ κατάγομαι από την Αίγυπτο. Στη χώρα μου, όπως και σε όλη την Ανατολή, τρώμε συχνά ρεβίθια και όταν μαγειρεύουμε χρησιμοποιούμε πολλά.....

Στην Κίνα τρώμε συχνά με τα ξυλάκια.....

- Αφού διαβάσετε το παρακάτω απόσπασμα από την κωμωδία του Αριστοφάνη «Ειρήνη» φτιάξτε τη δική σας συνταγή έτσι ώστε να ζήσει όλος ο κόσμος με ειρήνη και ευημερία (π.χ. 1 λίτρο φιλία, κλπ.).

Η υπόθεση του έργου.

Ο Τρυγαίος, γεωργός της Αττικής, καβαλάει ένα τεράστιο σκανθάρι και πάει στον Όλυμπο για να φέρει τη Θεά Ειρήνη. Αλλά βαριεστημένοι οι Θεοί έχουν φύγει όλοι από τον Όλυμπο, όπου εγκατέστησε την κυριαρχία του ο Πόλεμος και κρατάει φυλακισμένη την Ειρήνη. Τελικά ο Τρυγαίος καταφέρνει να βγάλει από τα δεσμά την Ειρήνη και κατεβαίνει πάλι στη γη όπου παντρεύεται. Αποκαθίσταται η Ειρήνη και μέσα σε χαρές και γιορτές οι άνθρωποι ξαναπηγαίνουν στα χωράφια τους και στις απολαύσεις της ειρηνικής ζωής.

(Μπαίνει ο Πόλεμος κρατώντας ένα πελώριο γουδί)

ΠΟΛΕΜΟΣ: Θνητοί θνητότατοι και δυστυχείς θνητοί, ετοιμαστείτε σε λίγο θα σας θραύσω τις μασέλες μέσα σε αυτό εδώ.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ: Αμάν Απόλλωνά μου, τι γουδάρα είν' αυτή! Για δεσ κάτι ματάρες ο Πόλεμος! Αυτός είναι λοιπόν ο φοβερός και τρομερός που όλοι τα χάνουμε μόλις τον δούμε!

(Ο Πόλεμος ρίχνει πράσα στο γουδί)

ΠΟΛΕΜΟΣ: Πρασιές, κύριοι, πρασιές! Άθλια πόλη λακωνική. Πόλη δύστυχη, η οποία σήμερα θα πεθάνει και δέκα, και χίλιες και εκατοντάδες φορές.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ: Σώπα και αργεί η σειρά μας. Στη Λακωνία είν' ακόμα η χάρη του.

(Ο Πόλεμος ρίχνει σκόρδα στο γουδί)

ΠΟΛΕΜΟΣ: Κι εσείς, Μέγαρα με τα πολλά τα σκόρδα θα σας συμπίεσω για να κάνω σκορδαλιά.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ: Καντά δάκρυα να χαρείς μην πετάς σους Μεγαρείς.

(Ο Πόλεμος ρίχνει τυρί στο γουδί)

ΠΟΛΕΜΟΣ: Κι όσο για σένα, τυροκόμη Σικελία, θα σε αφανίσω πλήρως, απολύτως και εκ διαμέτρου εντελώς.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ: Πάει, θα τη λιώσει τη δύστυχη και είναι ωραία πολιτεία!

ΠΟΛΕΜΟΣ: Μέλι. Να ριζώ μέσα και αττικό μέλι!

ΤΡΥΓΑΙΟΣ: Βρες κάνα άλλο μέλι, καημένη και άστο αυτό της Αττικής που 'ναι και πανάκριβο.

ΠΟΛΕΜΟΣ: Τάραχε! Σκλαβοτάραχε, λέγω!

ΤΑΡΑΧΟΣ: Φωνάξατε;

ΠΟΛΕΜΟΣ: Θα κλάψεις με μαύρο δάκρυ, κοπρόσκυλο. Πάρε μια φάπα.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ: Έχει και βαρύ χεράκι το άτιμο!

ΤΑΡΑΧΟΣ: Μη βαράτε, καλέ αφέντη.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ: Μπας και ήταν σκορδάτη και η φάπα.

ΠΟΛΕΜΟΣ: Το γουδοχέρι, Γρήγορα φέρε μου το γουδοχέρι.

ΤΑΡΑΧΟΣ: Πού να βρεθεί τέτοιο, καλέ κύριε; Μόλις χτες ξεκουβαλήσαμε.

ΠΟΛΕΜΟΣ: Θεε να σου το ξαναπώ;

ΤΑΡΑΧΟΣ: Τρέχω, γιατί αλλιώς θα γίνει γουδοθήρης...

(Φεύγει ο Τάραχος τρέχοντας)

- Ωχ, η εκτέλεση της συνταγής της «Πάπιας Πεκίνου» μπερδεύτηκε. Μπορείτε να την βάλετε στη σωστή σειρά;

Πάπια Πεκίνου

1 ολόκληρη πάπια

Για κάθε κιλό πάπιας:

100γρ. καρότα κομμένα σε λεπτές λωρίδες

100γρ. αγγούρι κομμένο σε λεπτές λωρίδες (χωρίς σπόρους)

100γρ. φρέσκα κρεμμυδάκια κομμένα σε λεπτές λωρίδες
έτοιμη σάλτσα Hoisin του εμπορίου, αραιωμένη με λίγο νερό.

2 κουταλιές του γλυκού μείγμα μπαχαρικών five spices

2 κουταλιές σούπας μέλι (όχι θυμαρίσιο)

50 ml καυτό νερό

16 πιτάκια για πάπια Πεκίνου (πωλούνται κατεψυγμένα σε καταστήματα τροφίμων με ασιατικά προϊόντα.)

Στο εσωτερικό της πάπιας ρίχνουμε τα μπαχαρικά.

Τη στραγγίζουμε και την τοποθετούμε σε ένα ταψί.

Τη σκεπάζουμε με καθαρή πετσέτα και την αφήνουμε να «ξεκουραστεί» σε ξηρό μέρος για 12 ώρες εκτός ψυγείου.

Πλένουμε προσεχτικά την πάπια και την τοποθετούμε σε μια κατσαρόλα.

Σερβίρεται λεπτοκομμένη με τα πιτάκια ζεσταμένα, κατά προτίμηση στον ατμό, μαζί με τα λαχανικά και την έτοιμη σάλτσα αραιωμένη με λίγο νερό.

Την περιχύνουμε με 600 ml βραστό νερό πολύ αργά.

Αραιώνουμε το μέλι με τα 50 ml καυτό νερό.

12^η Συνεδρία

Στόχος: Τα μέσα ενημέρωσης ως μέσα προβολής διαφορετικών πολιτισμών.

Σκοπός:

- Η ανάδειξη της διαφορετικότητας και του διαπολιτισμού με τη βοήθεια των μέσων ενημέρωσης.
- Οι ενοποιητικοί δεσμοί διαφορετικών πολιτισμών και η επικοινωνία μέσα από τη διαφήμιση, τον έντυπο τύπο, την τηλεόραση και το διαδίκτυο.

Δραστηριότητες:

➤ **«Η προσωπική δισκέτα»**

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Άσκηση φαντασίας και δημιουργικότητας
- ✓ Συνειδητοποίηση της διαφορετικότητας μέσα από ποικίλους τρόπους έκφρασης και επικοινωνίας καθώς και σύνδεση της ταυτότητας, της ατομικής και συλλογικής, με το χωροχρόνο.

Διάρκεια: 10΄

Υλικά: Λωρίδες χαρτιού, μαρκαδόροι

Περιγραφή δράσης:

Ας κατασκευάσουμε την προσωπική μας «δισκέτα». Κάθε παιδί θα πάρει από μια λωρίδα άσπρου χαρτιού και θα τη λυγίσει στη μέση. Στην πρώτη σελίδα γράφουμε το όνομά μας. Στην επόμενη αριστερά, ανοίγοντας το φύλλο, γράφουμε μια συλλαβή που μας έρχεται στο μυαλό, η οποία θα αποτελείται από ένα φωνήεν και ένα ή περισσότερα σύμφωνα (π.χ. ρα, κε, ντρα κλπ..). Ακολουθώντας στη δεξιά σελίδα, ζωγραφίζουμε ένα σχήμα, το πρώτο που μας έρχεται στο μυαλό (π.χ. μια γραμμή, ένα τρίγωνο, έναν κύκλο, μια σπείρα κλπ..), ανάλογο με το άκουσμα της συλλαβής που γράψαμε ήδη στη διπλανή σελίδα. Στην τελευταία σελίδα γράφουμε μια λέξη, την πρώτη που μας έρχεται στο μυαλό. Προσοχή η δισκέτα είναι άκρως «προσωπική» και κανείς δεν πρέπει να δει το περιεχόμενό της!

Για κάθε ένα από τα τρία στάδια δίδεται χρόνος από τον εμψυχωτή. Αφού τελειώσουμε κρατώντας ο καθένας τη «δισκέτα του», προχωράμε ελεύθερα στο χώρο. Μόλις ακουστεί ο ήχος από το κρουστό του εμψυχωτή ο καθένας θα τοποθετήσει την «προσωπική του δισκέτα» σε μια

γωνιά του χώρου που θα έχει επιλέξει. Πρόκειται για την «προσωπική του γωνιά»!

Σημείωση για τον εκπαιδευτικό: Προσπαθούμε στην εκφώνηση να μην δώσουμε παραδείγματα ως προς τις συλλαβές ή τα σχήματα ώστε να μην επηρεάσουμε την αντίληψη, την κατανόηση και την έκφραση των παιδιών.

➤ «*Ας διαβάσουμε...ξένο τύπο*»

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Άσκηση παρατηρητικότητας και κριτικής/ συγκριτικής σκέψης
- ✓ Άσκηση προφορικού λόγου
- ✓ Ανάκληση εμπειριών

Διάρκεια: 10΄

Περιγραφή δράσης:

Μοιράζουμε στην κάθε ομάδα από μια εφημερίδα ξένου τύπου. Η κάθε ομάδα αναλαμβάνει να επεξεργαστεί την εφημερίδα που της δίδεται, η οποία προέρχεται από τη χώρα καταγωγής του κάθε προσώπου μελέτης της ιστορίας, π.χ. Ρωσία, Κίνα, Ινδία, Αλβανία, Αίγυπτος κλπ.. Οι ομάδες διαθέτουν 5΄ για να «μελετήσουν» τις εφημερίδες αυτές. Ποιες ειδήσεις μπορούμε να καταλάβουμε απλώς παρατηρώντας «τη δομή» της εφημερίδας, τους τίτλους, τις φωτογραφίες κλπ., ακόμα κι αν δεν γνωρίζουμε τη γλώσσα. Υπάρχουν κοινά στοιχεία ως προς την παρουσίαση κάποιων ειδήσεων; Υπάρχει πολιτικό, αθλητικό, πολιτιστικό ρεπορτάζ;...

1^η Παραλλαγή:

«Σας παρακαλώ, μου δανείτε την εφημερίδα σας». Οι εφημερίδες «ταξιδεύουν» από χέρια σε χέρια, από ομάδα σε ομάδα. Κάθε ομάδα έχει 3΄ για να επεξεργαστεί την κάθε εφημερίδα. Ανά 3΄ οι εφημερίδες «αλλάζουν» ομάδα έτσι ώστε όλες να «περάσουν» από όλες τις ομάδες.

Σημείωση για τον εκπαιδευτικό: Το ίδιο παιχνίδι μπορεί να εφαρμοστεί με περιοδικά. Πριν την εφαρμογή του ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να έχει ελέγξει το υλικό και, αν χρειαστεί, να έχει αφαιρέσει, όπου κρίνει, «επίμαχες» σελίδες. Μπορεί να ζητηθεί η συνδρομή των γονέων των παιδιών για τη συγκέντρωση ξένου τύπου από τις χώρες καταγωγής των παιδιών.

Ο έντυπος τύπος αποτελεί ένα μέσο επικοινωνίας, έναν ενοποιητικό δεσμό με τη χώρα καταγωγής του κάθε αλλοδαπού. Αποτελεί ένα μέσο ενημέρωσης και παρακολούθησης της ειδησεογραφικής εξέλιξης αλλά και ένα μέσο επαφής με την εκεί καθημερινότητα.

2^η Παραλλαγή:

Ζητάμε από τα παιδιά να κόψουν τίτλους και φωτογραφίες από τις εφημερίδες και να δημιουργήσουν ένα κολλάζ θεματικό (π.χ. Πολιτιστικά, Καλλιτεχνικά κλπ..) με αποσπάσματα από διάφορες εφημερίδες, δημιουργώντας μια «πολυπολιτισμική εφημερίδα».

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Ανάπτυξη παρατηρητικότητας/ συγκριτικής ικανότητας
- ✓ Ανάπτυξη ταξινόμησης και κατηγοριοποίησης
- ✓ Δημιουργική έκφραση.

Σημείωση για το εκπαιδευτικό: Η επόμενη δραστηριότητα μπορεί να πραγματοποιηθεί αντί της παραπάνω σε περίπτωση που η σχολική μονάδα διαθέτει τη δυνατότητα χρήσης ηλεκτρονικών υπολογιστών από τους μαθητές με σύνδεση στο διαδίκτυο.

➤ «Σερφάροντας στον παγκόσμιο ιστό»

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Άσκηση κριτικής/ συγκριτικής σκέψης
- ✓ Άσκηση προφορικού λόγου
- ✓ Ανάκληση εμπειριών

Διάρκεια: 20΄

Υλικά: Ηλεκτρονικοί υπολογιστές με σύνδεση internet

Περιγραφή δράσης:

Η κάθε ομάδα διαθέτει και ένα ηλεκτρονικό υπολογιστή με σύνδεση internet. Αναζητούμε πληροφορίες μέσα από μηχανές αναζήτησης (π.χ. google, wikipedia (βικιπαίδεια) οι οποίες διαθέτουν παγκόσμιο ιστό. Ποια είναι η λειτουργία του παγκόσμιου ιστού; Πώς αλλιώς ένας ηλεκτρονικός υπολογιστής μπορεί να εκμηδενίσει αποστάσεις παρέχοντάς μας πληροφορίες για άλλους τόπους σε μικρό χρονικό διάστημα; Τι είναι το Forum συζητήσεων ή το Chat; Ας επικοινωνήσουμε ηλεκτρονικά με ένα άλλο σχολείο στη χώρα μας ή σε κάποια άλλη χώρα.

Σημείωση για το εκπαιδευτικό: Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να έχει ελέγξει τις ηλεκτρονικές συνδέσεις προς αποφυγή εκπλήξεων.

➤ «Προσωπική δισκέτα»

Διάρκεια: 5΄

Περιγραφή δράσης:

Ας ανατρέξουμε στην «προσωπική μας δισκέτα» που μας «περιμένει» σε κάποια γωνιά της τάξης και ας προσθέσουμε και άλλες πληροφορίες. Ανοίγουμε και πάλι τη «δισκέτα» και με απόλυτη μυστικότητα σκεφτόμαστε μια άλλη συλλαβή και την προσθέτουμε στην αριστερή εσωτερική σελίδα. Αντίστοιχα, ζωγραφίζουμε ένα άλλο σχήμα στη δεξιά εσωτερική σελίδα, ενώ στην τελευταία προσθέτουμε μια ακόμα λέξη. Όταν τελειώσουμε, επανατοποθετούμε τη «δισκέτα» στη θέση της, στη γωνιά της και επιστρέφουμε στη θέση μας.

➤ «Παρουσίαση του φύλλου εργασίας της κάθε ομάδας»

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Άσκηση παρουσίασης και περιγραφικού λόγου
- ✓ Άσκηση λεκτικού λόγου
- ✓ Ανάπτυξη ικανοποίησης και εκτίμησης μέσα από την κατακτημένη γνώση
- ✓ Διαπροσωπική επικοινωνία

Διάρκεια: 10΄

Περιγραφή δράσης:

Ας μοιραστούμε τα αποτελέσματα της εργασίας της κάθε ομάδας. Η κάθε ομάδα θα επιλέξει έναν εκπρόσωπο, ο οποίος θα αναλάβει να μας παρουσιάσει τα διαγράμματα και τις διαφημίσεις της τηλεόρασης που διαπίστωσαν ότι προβάλλουν στοιχεία και πληροφορίες από άλλες χώρες και άλλους πολιτισμούς. Όλες οι ομάδες έχουν στη διάθεσή τους τα ίδιο χρόνο παρουσίασης. Ποια ομάδα επιθυμεί να κάνει την αρχή;

➤ « Η εκπαιδευτική τηλεόραση σήμερα παρουσιάζει...»

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Άσκηση φαντασίας
- ✓ Άσκηση λεκτικού και μη λεκτικού λόγου

Διάρκεια: 15΄

Περιγραφή δράσης:

Φανταστείτε ότι καλείστε να παρουσιάσετε μια εκπομπή στα πλαίσια της εκπαιδευτικής τηλεόρασης προβάλλοντας ένα στοιχείο, συνταγή, μνημείο, ζωγράφο, παραμύθι κλπ., από τη χώρα καταγωγής του προσώπου μελέτης της ομάδας σας. Αφού επιλέξετε το θέμα, συγκεντρώστε όλα τα στοιχεία που θα σας χρειαστούν και συντάξτε ένα μικρό κείμενο μιας

σελίδας παρουσιάζοντας το θέμα σας με όσο πιο παραστατικό τρόπο μπορείτε. Προσοχή! Οι συνδέσεις θα είναι ζωντανές. Τρία, δύο, ένα. Είστε στον αέρα.

Σημείωση για τον εκπαιδευτικό: Σε περίπτωση που κάποιο παιδί δεν επιθυμεί να έχει ενεργό συμμετοχή, προτείνουμε ρόλους επικουρικούς, όπως αυτόν του φωτογράφου, του σκηνοθέτη, του σκηνογράφου κλπ.. Η επιλογή και η διανομή ρόλων αλλά και το «σενάριο» θα καθοριστεί από την ομάδα.

Η συγκεκριμένη δραστηριότητα δίνει τη δυνατότητα αξιολόγησης της συνεργασίας της ομάδας αλλά και στοιχείων πολιτισμού του προσώπου μελέτης της ομάδας. Σε καμία περίπτωση ο εκπαιδευτικός δεν διορθώνει πληροφορίες αλλά ενθαρρύνει τα παιδιά να εκφράσουν τις σκέψεις τους. Όπως αναφέρει χαρακτηριστικά και ο Ουμπέρτο Έκο, ο φόβος της ανεπιτυχούς ερμηνείας, της υπερερμηνείας, δεν θα πρέπει να μας οδηγήσει στην καταστολή του παιχνιδιού της ερμηνείας και της ικανοποίησης που δίνει η κατάκτηση γνώσης.

➤ «Προσωπική δισκέτα»

Διάρκεια: 20΄

Περιγραφή δράσης:

Ας ανατρέξουμε στην «προσωπική μας δισκέτα» που μας «περιμένει» σε κάποια γωνιά της τάξης και ας προσθέσουμε και άλλες πληροφορίες. Ανοίγουμε και πάλι τη «δισκέτα» και με απόλυτη μυστικότητα σκεφτόμαστε μια άλλη συλλαβή και την προσθέτουμε στην αριστερή εσωτερική σελίδα. Αντίστοιχα, ζωγραφίζουμε ένα άλλο σχήμα στη δεξιά εσωτερική σελίδα. Έπειτα ο καθένας στη «γωνιά του», με την πλάτη προς τους άλλους, διαβάζει νοερά τις συλλαβές που έχει γράψει και προσπαθεί να βρει μια κίνηση για κάθε μια συλλαβή. Αρχικά, λέει σιωπηλά, πολλές φορές, την πρώτη συλλαβή και, αφού βρει μια κίνηση, περνά στη δεύτερη, κλπ.. Στο τέλος της επεξεργασίας αυτής η κάθε συλλαβή αντιστοιχεί με μια κίνηση και όλες οι συλλαβές μαζί μια φράση ήχων συνοδευόμενη από μια μικρή «χορογραφία».

Κρατώντας ο καθένας την «προσωπική του δισκέτα» παίρνει θέση και όλοι μαζί σχηματίζουν έναν κύκλο. Και τώρα ας μοιραστούμε με τη σειρά τις συλλαβές που ο καθένας έγραψε στην «προσωπική του δισκέτα». Υπάρχουν κοινά στοιχεία μεταξύ μας ως προς τις συλλαβές που ακούστηκαν; Ας ανασυνθέσουμε τον κύκλο μας με το να πλησιάσουμε τα παιδιά αυτά που οι συλλαβές τους και το άκουσμά τους ήταν πλησιέστερα στο δικό μου.

Ας δείξουμε τώρα με τη σειρά τις εξαιρετικές ζωγραφιές που φτιάξαμε. Έχουν κοινά στοιχεία; Και τώρα ας μοιραστούμε την «προσωπική

χορογραφία» που έφτιαξε ο καθένας μας στο άκουσμα των συλλαβών, των ήχων που δημιούργησε. Ας ανασυνθέσουμε τον κύκλο μας με βάση τις κινήσεις των συμπαικτών μας και των συλλαβών τους που ταιριάζουν περισσότερο με τις δικές μας. Ας κλείσουμε τα μάτια «μικραίνοντας» σιγά-σιγά τις κινήσεις μας και λέγοντας σταδιακά χαμηλόφωνα τις συλλαβές μας. Στο τέλος, είμαστε ακίνητοι και συνεχίζουμε από μέσα μας να λέμε τις συλλαβές μας. Με μια βαθιά αναπνοή ο «χορός και το τραγούδι» που συνεχίζουμε να το σκεφτόμαστε από μέσα μας θα τελειώσουν. 3,2,1,αναπνοή. Ανοίγουμε τα μάτια.

1^η Παραλλαγή:

Ανάλογο με τον διαθέσιμο χρόνο μπορούμε να ζητήσουμε από τα παιδιά να χωριστούν σε υποομάδες ανάλογο με τις παρόμοιες κινήσεις και τις συλλαβές τους. Σε διάρκεια 5' λεπτών η κάθε υποομάδα καλείται να δημιουργήσει μια «κοινή χορογραφία» επιλέγοντας, έπειτα από σύντομη συζήτηση, από το κάθε μέλος της ποιες κινήσεις και ποιες συλλαβές θα διατηρήσει. Κατά ανάλογο τρόπο μαζί με τη χορογραφία θα μπορούσε η κάθε υποομάδα να συνθέσει λέξεις από τα μέλη της δημιουργώντας μια φράση. Ακολουθεί παρουσίαση της κάθε υποομάδας στους υπόλοιπους.

Σημείωση για τον εκπαιδευτικό: Η παραπάνω δραστηριότητα της κατάσκευής της «προσωπικής δισκέτας» αποτελεί έναν εναλλακτικό τρόπο υποδήλωσης της προσωπικής ταυτότητας τη συγκεκριμένη, κάθε φορά, στιγμή, στο συγκεκριμένο χώρο. Οι συλλαβές αποτελούνται από ήχους που ο καθένας τους ξεχωριστά, ανεξάρτητα από τη γλώσσα, μας προκαλεί και ένα συναίσθημα, μια αίσθηση. Αυτήν την αίσθηση του ήχου επιχειρούμε να «καθρεφτίσουμε», καθένας με τον προσωπικό του τρόπο, μέσα από το σχέδιο. (Για παράδειγμα, ρο θα μπορούσε να αντιστοιχεί σχηματικά σε καμπύλη ή κύκλο κλπ..) Οι λέξεις που ο καθένας γράφει, αποτυπώνουν με συστηματική γλώσσα τα συναισθήματα, τις αισθήσεις, τη σκέψη του καθένα. Συνεπώς, πρόκειται για έναν τρόπο καταγραφής διαφορετικών επικοινωνιακών τρόπων: με ήχους, με σχέδιο, με λέξεις, με κίνηση.

Με την παρουσίαση και σύγκριση των «πληροφοριών που κατέγραψε ο καθένας στην προσωπική του δισκέτα» καλούμαστε να εμπλακούμε στη διαδικασία της σύγκρισης διαπιστώνοντας ενοποιητικά ή/ και διαφορετικά στοιχεία. Τέλος, από την «προσωπική δισκέτα» καλούμαστε να αναχθούμε «στη συλλογική δισκέτα», από το «Εγώ» στο «Εμείς».

Φύλλο εργασίας για την ομάδα

Ημερομηνία.....

Όνομα ομάδας.....

- Ας ρίξουμε μια ματιά στο πρόγραμμα της τηλεόρασης για αυτήν την εβδομάδα Αφού μελετήσετε το πρόγραμμα όλων των καναλιών της τηλεόρασης, ιδιωτικών και κρατικών, σημειώστε εκπομπές που από τον τίτλο τους καταλαβαίνετε ότι προβάλλουν και αφορούν άλλους πολιτισμούς, άλλες χώρες. Έπειτα προσπαθήστε να τις κατηγοριοποιήσετε και φτιάξτε πίνακες/ διαγράμματα που να δείχνουν το αριθμό τους ανά θεματολογία. Για παράδειγμα 4 εκπομπές μαγειρικής, 2 εκπομπές μουσικής κλπ..
- Καταγράψτε τουλάχιστον πέντε διαφημίσεις της τηλεόρασης, οι οποίες προβάλλουν στοιχεία από άλλες χώρες και πολιτισμούς. Με ποιόν τρόπο και για ποιο λόγο προβάλλουν ξένα στοιχεία από άλλους πολιτισμούς;
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

13^η Συνεδρία

Στόχος: Ο μουσικός πολιτισμός των χωρών καταγωγής των ηρώων της ιστορίας.

Σκοπός: Η ανάδειξη του μουσικού και χορευτικού πλουραλισμού και της έννοιας της διαφορετικότητας ως προς το άκουσμα και την κατανόηση ενός ξένου τραγουδιού ή ενός χορού.

Δραστηριότητες:

➤ «Μουσικές του κόσμου»

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Άσκηση φαντασίας και ακουστικής ικανότητας
- ✓ Συγκέντρωση
- ✓ Σύνδεση ακουστική ικανότητας και γραπτού λόγου

Διάρκεια: 20 '-1 ώρα

Υλικά: Παιδικό μουσικό κομμάτι π.χ. από την Αφρική

Περιγραφή δράσης:

Ας ακούσουμε ένα μουσικό κομμάτι και ας καταγράψουμε τους στίχους του. Αν δεν γνωρίζουμε αυτή τη γλώσσα καταγράφουμε ό,τι ακούμε.

(Ακούγεται το τραγούδι.)

Και τώρα ας διαβάσουμε τους στίχους ή τις λέξεις που γράψαμε... Είστε έτοιμοι; Ποιος θέλει πρώτος να ξεκινήσει;

Σημείωση για τον εκπαιδευτικό: Επισημαίνουμε ότι, αν και ακούσαμε όλοι το ίδιο τραγούδι, δεν καταγράψαμε τους ίδιους στίχους ή τις ίδιες λέξεις γιατί «δεν ακούσαμε» το ίδιο. Γιατί συνέβη κάτι τέτοιο;

Προσοχή σε μια τέτοια περίπτωση επιλέγουμε το τραγούδι να προέρχεται από κάποια χώρα που δεν συμπίπτει με αυτή της καταγωγής κάποιου από τους μαθητές ή που δεν ανήκει σε κάποια από τις πολύ διαδεδομένες ξένες γλώσσες (αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά). Στόχος είναι η συνειδητοποίηση της διαφορετικότητας που χαρακτηρίζει τις αισθήσεις μας, στην προκειμένη περίπτωση την ακοή, αλλά και την υιοθέτηση του ρόλου ενός ομιλητή μιας διαφορετικής από τη δική μας γλώσσας.

Κατά την επιλογή θα πρέπει ο δάσκαλος να γνωρίζει το περιεχόμενο των στίχων του τραγουδιού.

Η ίδια δραστηριότητα θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί άσχετα από τις χώρες καταγωγής των προσώπων μελέτης της ιστορίας με τραγούδι από κάποια χώρα ενός αλλοδαπού μαθητή της τάξης.

Προτεινόμενες ερωτήσεις και δραστηριότητες με αφορμή το άκουσμα ενός τραγουδιού από άλλη χώρα:

Σύνδεση μουσικής με λεκτική ανάπτυξη

Από ποια χώρα πιστεύετε ότι προέρχεται αυτό το τραγούδι; Και γιατί;
Πότε πιστεύετε ότι μπορεί να τραγουδιέται ένα τέτοιο τραγούδι; Σε ποια περίπτωση;

Από ποιους τραγουδιέται, από ενήλικες, παιδιά ή από όλους μαζί;

Πώς θα χαρακτηρίζατε το ύφος του τραγουδιού;

Τι μπορεί να λέει; (*Ας γράψουμε τι μπορεί να λέει το τραγούδι*)

Σύνδεση μουσικής και ταξινόμησης/ κατηγοριοποίησης

Ποια είναι τα μουσικά όργανα που μπορείτε να διακρίνετε στο τραγούδι που ακούσαμε; (*Μπορεί να ζητηθεί να καταγραφούν ή να αναφερθούν μόνο προφορικά. Επίσης μπορεί να ζητηθεί η κατηγοριοποίηση των μουσικών οργάνων που βρήκαν τα παιδιά σε οικογένειες, κρουστά, έγχορδα, πνευστά και νυκτά.*)

Ρυθμική ανάλυση τραγουδιού/ σύνδεση με μαθηματικά

Ποιος είναι ο ρυθμός του τραγουδιού; Ας χτυπήσουμε παλαμάκια το ρυθμό του τραγουδιού. Ας εμπλουτίσουμε το ρυθμό με διάφορους ήχους, με χτύπημα το ποδιών, των δακτύλων του χεριού κλπ..

Σύνδεση μουσικής με εικαστικές τέχνες

Τι εικόνες σχηματίστηκαν στο μυαλό μας με το άκουσμα αυτού του τραγουδιού; Ζωγραφίστε τις. (*ατομική ή ομαδική άσκηση*)

Αφού συζητήσετε στην ομάδα σας και αποφασίσετε την εικόνα που μπορεί να συνδέεται με τη μουσική του τραγουδιού, κόψτε από διάφορα περιοδικά φωτογραφίες και κατασκευάστε όλοι μαζί ένα κολλάζ.

Σύνδεση μουσικής και θεατρικού παιγνιδιού

Επιλέγουμε ένα ζευγάρι εθελοντών. Θα συνομιλήσουν χρησιμοποιώντας τους στίχους εναλλάξ. Ένα από τα δυο παιδιά επιλέγει από ένα πουγκί ένα κλήρο με τον οποίο ορίζεται το θέμα της συζήτησης του ζευγαριού, π.χ. τσακωμός, ερωτική εξομολόγηση, φιλική συνομιλία, συνομιλία μαμάς-παιδιού κλπ.. (*Ως προς τη σύνθεση των ρόλων προσπαθούμε να υπάρχει εναλλαγή σχέσεων. Οι υποδιδόμενοι μπορούν να λένε τους στίχους τραγουδιστά ή πεζά. Ακολουθεί παρουσίαση των διαλόγων στους υπόλοιπους επισημαίνοντας τη δυναμική της μη λεκτικής επικοινωνίας.*)

Χωριζόμαστε σε δυο ισάριθμες ομάδες. Ο επικεφαλής της κάθε ομάδας μπαίνει μπροστά λέγοντας τον πρώτο στίχο και κάνοντας μια κίνηση. Ακολουθεί η ομάδα του που με τη σειρά της επαναλαμβάνει την κίνηση και το στίχο. Ακολουθεί η άλλη ομάδα με τον επόμενο στίχο κατά τον ίδιο τρόπο. Κατά τη διάρκεια που η δεύτερη ομάδα λέει ή τραγουδά το στίχο της συνοδευόμενο με μια κίνηση, η πρώτη ομάδα μένει ακούνητη ενώ κάποιος από αυτή μπαίνει μπροστά ως επόμενος επικεφαλής της έτσι ώστε να περάσουν όλοι από αυτή τη θέση. Αντίστοιχα γίνεται και στη δεύτερη ομάδα. Το παιχνίδι συνεχίζεται μέχρι να περάσουν όλοι από τη θέση του επικεφαλής.

Σημείωση για τον εκπαιδευτικό: Στα πλαίσια της άσκησης της φαντασίας στις παραπάνω δραστηριότητες δεν απαιτείται εξαρχής να έχει δοθεί στα παιδιά η πραγματική χώρα προέλευσης του τραγουδιού ή οι πραγματικοί στίχοι.

Όσον αφορά την εύρεση παιδικών τραγουδιών υπάρχουν μουσικές συλλογές με παιδικά τραγούδια από όλο τον κόσμο, από μια ήπειρο ή θεματικά. Στο βιβλιάρκι που συνήθως τα συνοδεύει αναγράφονται με λατινικούς χαρακτήρες οι στίχοι των τραγουδιών ενώ συνοδεύονται από την επεξήγησή τους και άλλες συμπληρωματικές πληροφορίες.

➤ «Ακολουθώντας τα βήματα του χορού»

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Άσκηση κινητικής έκφρασης
- ✓ Συγκέντρωση-συγχρονισμός

Διάρκεια: 20 '

Υλικά: Μουσικό κομμάτι π.χ. από την Αφρική

Περιγραφή δράσης:

Ας χορέψουμε στο ρυθμό της μουσικής. Είμαστε σε κύκλο και ο καθένας επιλέγει μια κίνηση που την επαναλαμβάνει ακούγοντας το ρυθμό της μουσικής. Έπειτα χωριζόμαστε σε ομάδες στις οποίες ο καθένας λαμβάνει το ρόλο του χορογράφου δείχνοντας στους υπόλοιπους την επινοημένη κίνησή του. Η ομάδα αποφασίζει για τη σειρά, την ακολουθία των κινήσεων των μελών της ώστε στο τέλος να παραχθεί η χορογραφία της ομάδας στο άκουσμα της μουσικής. Ακολουθεί παρουσίαση των χορογραφιών.

1^η Παραλλαγή:

Ο καθένας μας θα χορέψει έναν παραδοσιακό χορό από τον τόπο του. Έπειτα χωριζόμαστε σε δυάδες και ο καθένας θα δείξει στο σύντροφό

του τα βήματα του χορού του τόπου του εναλλάξ. Ακολουθεί σύνθεση των χορών ώστε να δημιουργηθεί ο χορός της ομάδας. Ακολουθεί «ξέφρενο γλέντι» όπου οι дуάδες όλες μαζί χορεύουν το χορό τους στο άκουσμα της μουσικής.

2^η Παραλλαγή:

Ας προσπαθήσουμε να χορέψουμε μαζί φορώντας ένα σακάκι, από ένα μανίκι ο καθένας ή την ίδια ζακέτα ή το ίδιο παντελόνι. Ποιες δυσκολίες συναντήσαμε;

Σημείωση για τον εκπαιδευτικό: Η επιλογή του μουσικού κομματιού προτείνεται να ανήκει στα 2/4 ή στα 4/4, ρυθμοί που συναντούνται στις μουσικές και στους χορούς του κόσμου.

➤ «Σιγοτραγουδώντας τα φωνήεντα από τα ονόματά μας»

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Μη λεκτική επικοινωνία
- ✓ Χαλάρωση
- ✓ Ενεργοποίηση της ακουστικής ικανότητας

Διάρκεια: 10΄

Περιγραφή δράσης:

Σχηματίζουμε και πάλι κύκλο και αφού κλείσουμε τα μάτια μας για να χαλαρώσουμε, σιγοτραγουδάμε τα φωνήεντα του ονόματός μας με μια μελωδία αυτοσχεδιαστική. Ο εμπυχωτής ξεκινά να κινεί τον κύκλο σαν φίδι έτσι ώστε ο καθένας να περάσει από μπροστά από τους άλλους σιγοτραγουδώντας τα φωνήεντα του ονόματός του και ακούγοντας και το προσωπικό τραγούδι του καθενός. Πρόκειται για το τραγούδι της ομάδας.

Φύλλο εργασίας για την ομάδα

Ημερομηνία.....

Όνομα ομάδας.....

- Ας παρατηρήσετε την παρακάτω διαφήμιση του Φεστιβάλ Αθηνών και έπειτα ας συγκεντρώσετε τις πληροφορίες τις οποίες σας δίνει. Συζητήστε το τίτλο των συναυλιών αυτών αλλά και τι ενδιαφέρον μπορεί να έχει μια τέτοιου είδους συναυλία.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

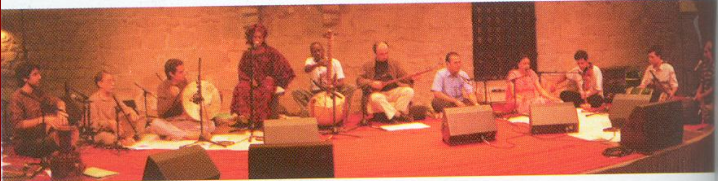
.....

.....

Το Σχολείον (Χώρος Α΄)
6, 7 & 8 Ιουνίου
ΜΟΥΣΙΚΗ

Ήχοι του Κόσμου
6/6 Μασουάς (Αφγανιστάν)
7/6 Κεϊβάν Σεμιρανί
Ο ρυθμός του λόγου (Ιράν, Ν. Ινδία, Μάλι)
8/6 Φαϊζ Αλί Φαϊζ / Μιγκέλ Ποβέδα / Ντουκέντε
Καβαλί φλαμένκο (Πακιστάν, Ισπανία)

Ένα τριήμερο αφιερωμένο σε μουσικές που οι ρίζες τους πάνε βαθιά στην ιστορία, αλλά οι καρποί τους έχουν τη γεύση του μέλλοντος:
Η Μασουάς, η ντίβα της μουσικής του Αφγανιστάν, ζωντανεύει ξανά τα τραγούδια μιας χώρας όπου επί είκοσι χρόνια η μουσική ήταν «απαγορευμένος καρπός».
Ο Κεϊβάν Σεμιρανί, από το Ιράν, παρουσιάζει το «Ρυθμό του λόγου», μια συνάντηση γλωσσών από την Ινδία ως το Μάλι, διυλισμένη από την κοινή γλώσσα της μουσικής.
Ο Φαϊζ Αλί Φαϊζ, ο μεγάλος σταρ της μουσικής καβαλί των Σούφι του Πακιστάν, και δύο από τους σημαντικότερους τραγουδιστές του φλαμένκο, ο Ντουκέντε και ο Μιγκέλ Ποβέδα, προκαλούν την ιστορία με το Καβαλί φλαμένκο.

Τιμές Εισιτηρίων (€) 20, Μειωμένο 10

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

14^η Συνεδρία

Στόχος: Η ανάδειξη των ενοποιητικών δεσμών των προσώπων μελέτης της ιστορίας καθώς και η βιοματική διερεύνηση των προσώπων μελέτης της κάθε ομάδας.

Σκοπός:

- Η σύνδεση των προσώπων μελέτης της ιστορίας με την τοπική ιστορία και η ανάπτυξη της συμπάθειας απέναντι στους μετανάστες μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας.

Δραστηριότητες:

- «Στιγμιότυπα της ζωής του χαρακτήρα της ομάδας μου»

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ *Ανάπτυξη φαντασίας και παραστατικών δεξιοτήτων*
- ✓ *Ανάδειξη σχέσεων εξουσίας*
- ✓ *Ανάδυση επιθυμιών και προβληματισμών*

Διάρκεια: 40΄

Περιγραφή δράσης:

Η κάθε ομάδα καλείται με αφορμή τα χαμένα αντικείμενα που ερευνά να φανταστεί μια υποθετική ιστορία και να παρουσιάσει με αυτοσχεδιασμό μια σκηνή από τη ζωή του κατόχου των αντικειμένων αυτών. Δίνεται κοινός χρόνος 15΄σε όλες τις ομάδες για την προετοιμασία. Οι ομάδες μπορούν να χρησιμοποιήσουν κάποια ή όλα τα χαμένα αντικείμενα. Πέρα από κάποιον που θα υποδύεται τον χαρακτήρα μελέτης της ομάδας, καλό θα είναι και για τους υπόλοιπους που θα συμμετέχουν, να έχουν καθοριστεί από την ομάδα οι ρόλοι τους και τα ονόματά τους. Ακολουθεί παρουσίαση του αυτοσχεδιασμού της κάθε ομάδας στις υπόλοιπες ομάδες.

Σημείωση προς τον εκπαιδευτικό: Σε περίπτωση που κάποιο παιδί δεν θέλει να συμμετέχει στο δρώμενο, δεν το πιέζουμε, αλλά μπορούμε να το παροτρύνουμε να αναλάβει έναν επικουρικό ρόλο όπως αυτόν του σκηνοθέτη ή του φωτογράφου ή του φροντιστή των αντικειμένων και του σκηνικού.

Ενώ η κάθε ομάδα παρουσιάζει τον αυτοσχεδιασμό της, ο εμπνευστής καλείται να προκαλέσει το κοινό χρησιμοποιώντας διάφορες τεχνικές:

- Ζητά από τα παιδιά-υποκριτές να «παγώσουν» και όποιον ακουμπά στον ώμο χωρίς να χάσει την «παγωμένη» κίνησή του, αυτός καλείται να αποκαλύψει τον εσωτερικό του μονόλογο φωναχτά.
- Έπειτα μπορεί να επιχειρηθεί το ίδιο με όλα τα παιδιά-υποκριτές, ώστε συγχρόνως να εκθέτουν δυνατά τις σκέψεις τους ως τους υποδυόμενους ρόλους.
- Ζητείται από τα παιδιά-υποκριτές να «παίξουν» και πάλι την ίδια σκηνή με τις ίδιες στιχομυθίες αλλά με διαφορετικό στυλ. Π.χ. σαν σαπουνόπερα, σαν οπερέτα, σαν καουμπόικο, σαν ελληνική ταινία, σαν διαφήμιση κλπ..

Σημείωση προς τον εκπαιδευτικό: Στόχος της παραπάνω δραστηριότητας δεν είναι η παρουσίαση από την εκάστοτε ομάδα μιας ολοκληρωμένης θεατρικής σκηνής στο κοινό, όσο η ανάδειξη των σχέσεων εξουσίας μεταξύ των υποδυόμενων προσώπων καθώς και η άσκηση σε διαφορετικά ύφη και τεχνικές έκφρασης.

➤ «Συνθέτοντας τα γράμματα»

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Άσκηση λεκτική
- ✓ Συγκέντρωση

Διάρκεια: 10´

Υλικά: Σημειώματα με γράμματα της αλφαβήτας που έπαιρναν μετά το πέρας και την επιτυχή έκβαση οι ομάδες μελέτης, οδικοί χάρτες της περιοχής του σχολείου.

Περιγραφή δράσης:

Δίνεται σε κάθε ομάδα ένας φάκελος με έναν οδικό χάρτη της περιοχής του σχολείου. Αν σε κάποια ομάδα λείπουν κάποια από τα γράμματα της αλφαβήτας, μπορεί να της δοθεί μέσα στο φάκελο σημείωμα στο οποίο να αναγράφεται ο αριθμός των γραμμάτων που λείπουν ή τα ίδια τα γράμματα (επιλογή του εμπυχωτή).

Και τώρα ας συνθέσουμε τα σημειώματα με τα γράμματα της αλφαβήτας που η κάθε ομάδα έχει αποκτήσει. Οι ομάδες έχουν στη διάθεσή τους 5´ για να φτιάξουν ένα όνομα με τα γράμματα. (Πρόκειται για τα ονόματα των οδών στις οποίες διαμένουν τα πρόσωπα μελέτης της ιστορίας μας).

Παράλληλα, οι ομάδες αναζητούν στον οδικό χάρτη την οδό που έχουν σχηματίσει με τα γράμματα.

Σημείωση για τον εκπαιδευτικό: Σκοπός της παραπάνω δραστηριότητας αλλά και της ιστορίας είναι να διαφανεί ότι τα πρόσωπα μελέτης της

ιστορίας μας είναι οι άνθρωποι της διπλανής μας πόρτας. Παροτρύνουμε τα παιδιά να μας μιλήσουν για τη γειτονιά τους και τη συνοικία τους, για τους αλλοδαπούς και τις ασχολίες που τυχόν αυτοί αναπτύσσουν στο γειτονικό πεδίο δράσης των μαθητών.

➤ **«Κατασκευάζοντας μουσειογωνιές...»**

Μαθησιακές δεξιότητες:

- ✓ Άσκηση εικαστικής δημιουργίας και έκφρασης
- ✓ Ανάπτυξη ταξινόμησης-κατηγοριοποίησης
- ✓ Αποτύπωση της δημιουργικής αφομοίωσης της δράσης
- ✓ Ανάπτυξη ενσυναίσθησης και συναισθημάτων περηφάνιας και ικανοποίησης που εκδηλώνεται με τη παραγωγή έργου.

Διάρκεια: 40 '

Υλικά: Πίνακες ανακοινώσεων, ψαλίδια, κόλλες, χρωματιστά χαρτιά και χαρτόνια, απολεσθέντα αντικείμενα του προσώπου μελέτης της ιστορίας, φωτογραφίες των μαθητών κάθε ομάδας, κολλάζ, αφίσες, άρθρα, ιστορίες, παραμύθια, μύθοι, πληροφορίες, μουσικές, συνταγές, φωτογραφίες, γενικά, ό,τι υλικό έχει συγκεντρωθεί κατά τη διάρκεια του προγράμματος ή ακόμα και αντικείμενα που θα συγκεντρώνονταν από την ομάδα για τη Μουσειογωνιά επικουρώντας στην έκθεση.

Περιγραφή δράσης:

Κάθε ομάδα συζητά και αποφασίζει τον τρόπο και την υλικοτεχνική υποδομή που επιθυμεί να χρησιμοποιήσει, ώστε να οργανώσει τη μουσειογωνιά της παρουσιάζοντας το πρόσωπο μελέτης με το οποίο ασχολήθηκε κατά τη διάρκεια του προγράμματος αλλά και το πληροφοριακό υλικό που συγκέντρωσε για τη χώρα καταγωγής του.

Συζητάμε όλοι μαζί για τα χρώματα, τις λεζάντες και τα εκθέματα που η κάθε ομάδα έχει επιλέξει να εκθέσει στο κοινό καθώς και για τις θεματικές που θα θίξει μέσω της έκθεσης και την παρουσίαση των χωρών καταγωγής των προσώπων μελέτης της ιστορίας.

Σημείωση για τον εκπαιδευτικό: Η παραπάνω δραστηριότητα μπορεί να αποτελέσει μορφή αξιολόγησης των συνολικών δράσεων των ομάδων και της δημιουργικής αφομοίωσης του υλικού που έτυχε επεξεργασίας στα πλαίσια του προγράμματος. Προτείνεται στα παιδιά να εμπλουτίσουν τη Μουσειογωνιά της ομάδας τους και με τις προσωπικές τους φωτογραφίες σε μια προσπάθεια οικειοποίησης του συνόλου της δράσης τους με τους θεατές αλλά και ενός είδους διαλογικής σχέσης με το πρόσωπο μελέτης και τα αντικείμενα. Με αυτόν τον τρόπο φανταστικά και πραγματικά πρόσωπα λαμβάνουν τον ρόλο του «εκθέματος».

Βιβλιογραφία

- Αγγελάκος, Κ., *Διαθεματικές προσεγγίσεις της γνώσης στο ελληνικό σχολείο, Μεταίχμιο, Αθήνα 2003.*
- Άλκηστις, *Το αυτοσχέδιο θέατρο στο σχολείο, Άλκηστις, Αθήνα, 1984*
- Άλκηστις, *Το βιβλίο της δραματοποίησης, εκδ. γ', Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1998.*
- Αρχοντάκη Ζ.- Φιλίππου Δ., *205 Βιωματικές ασκήσεις για εμπύχωση ομάδων ψυχοθεραπείας, κοινωνικής εργασίας και εκπαίδευσης, Καστανιώτη, Αθήνα 2003.*
- Βιδάλη, Α., *Υλικά 9, Αφήγηση και φαντασίωση, Νήσος, Αθήνα 2001.*
- Βρεττός, Ι. Ε., *Μη λεκτική συμπεριφορά εκπαιδευτικού- μαθητή, άσκηση με μικροδιδασκαλία, Ατροπός, Αθήνα 2003.*
- Δαμανάκης, Μ., *Η εκπαίδευση των παλλινοστούτων και αλλοδαπών μαθητών στην Ελλάδα, Διαπολιτισμική προσέγγιση, δεύτερη ανατύπωση, Gutenberg, Αθήνα 1998.*
- Έκο, Ουμπέρτο, *Τα όρια της ερμηνείας, μετάφραση Μαριάννα Κανδύλη, Γνώση, Αθήνα 1993.*
- Κακούρου-Χρόνη, Γ., *Μουσείο-Σχολείο, Αντικριστές πόρτες στη γνώση, Πατάκης, Αθήνα 2005*
- Καμαρινού, Δ., *Βιωματική μάθηση στο σχολείο, Β' έκδοση, Ξυλόκαστρο, 1999.*
- Κόκκινος, Γ., -Αλεξάκη, Ευγ.(επιμέλεια), *Διεπιστημονικές προσεγγίσεις στη μουσειακή αγωγή, Μεταίχμιο, Αθήνα 2002.*
- Κουρετζής, Α., *Το θεατρικό Παιχνίδι (Παιδαγωγική θεωρία, πρακτική και θεατρολογική προσέγγιση), Καστανιώτης, Αθήνα 1991.*
- Μάρκου Γ., *Προσεγγίσεις της πολυπολιτισμικότητας και η διαπολιτισμική εκπαίδευση-Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων/ Γενική Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης, Αθήνα 1996.*

Μάρκου Γ., Η πολυπολιτισμικότητα της ελληνικής κοινωνίας/ Η διαδικασία διεθνοποίησης και η αναγκαιότητα της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων/ Γενική Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης, Αθήνα 1996.

Μάρκου Γ., Εισαγωγή στη διαπολιτισμική εκπαίδευση, Ελληνική και Διεθνής Εμπειρία, Αθήνα 1997

Μάρκου Γ., Διαπολιτισμική εκπαίδευση / Επιμόρφωση εκπαιδευτικών, Μια εναλλακτική πρόταση, Κέντρο Διαπολιτισμικής Αγωγής Πανεπιστημίου Αθηνών, Αθήνα 1997.

Ματσαγγούρας, Η., Η Διαθεματικότητα στη Σχολική Γνώση. Εννοιοκεντρική Αναπλαισίωση και Σχέδια Εργασίας, Γρηγόρη, Αθήνα 2003.

Μουσείο-Σχολείο, 5^ο Περιφερειακό Σεμινάριο Καλαμάτας, 4-6 Απριλίου 1997, Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Υπουργείο Πολιτισμού, Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων (ICOM)-Ελληνικό Τμήμα.

Μουσείο-Σχολείο, 6^ο Περιφερειακό Σεμινάριο Καβάλας, 20-22 Σεπτεμβρίου 2002, Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Υπουργείο Πολιτισμού, Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων (ICOM)-Ελληνικό Τμήμα, Δημοτικό Μουσείο Καβάλας.

Μπαγάκης, Γ.(επιμέλεια), Εμπειρίες και σκέψεις εκπαιδευτικών για τα προαιρετικά εκπαιδευτικά προγράμματα, Πολιτιστικά, Περιβαλλοντικά, Comenius, Κινητικότητα, Μεταίχμιο, Αθήνα 2001.

Μπετελχάϊμ, Μπ., Η γοητεία των παραμυθιών, Μια ψυχαναλυτική προσέγγιση, Γλάρος, Αθήνα 1995.

Μπότσος, Γ., Πέτρα, Ψαλίδι, Χαρτί. Τα δικαιώματα του παιδιού σε κόμικς, Μεταίχμιο, Αθήνα 2006.

Νάκου, Ει., Μουσεία: Εμείς, τα πράγματα και πολιτισμός, Τετράδιο 9, νήσος, Αθήνα 2001.

Οδηγός για την εφαρμογή της Ευέλικτης Ζώνης-Βιβλίο για τον Δάσκαλο, ΟΕΔΒ.

Παιχνίδια Πολιτισμού, Εκπαιδευτικές δράσεις του Υπουργείου Πολιτισμού, Υπουργείο Πολιτισμού, Αθήνα 2002.

Πολυθεματικό Βιβλίο Δημοτικού Σχολείου για την Ευέλικτη Ζώνη, «Βλέπω το Σημερινό Κόσμο», ΟΕΔΒ.

Πολυθεματικό Βιβλίο Δημοτικού Σχολείου για την Ευέλικτη Ζώνη, «Βλέπω το Σημερινό Κόσμο: Διαθεματικές-Δημιουργικές δραστηριότητες», ΟΕΔΒ.

Ροντάρι, Τζ., Γραμματική της φαντασίας, Εισαγωγή στην τέχνη να επινοείς ιστορίες, Μεταίχμιο, Αθήνα 2001.

Σκαλτσά, Μ., Για τη Μουσειολογία και τον Πολιτισμό, Εκδόσεις Εντευκτηρίου, Θεσσαλονίκη, 1999.

Τσιάκαλος, Γ., Οδηγός αντιρατσιστικής εκπαίδευσης, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2000.

Χριστοφίδη-Ενρίκες, Ανδρούλα, Ο Πιαζέ και το Σχολείο, μετάφραση Μαρία Ηλιοπούλου, Εκκρεμές, Αθήνα 1997.

Aluffi Pentini, A., Διαπολιτισμικό εργαστήριο, Υποδοχή, Επικοινωνία και Αλληλεπίδραση σε Πολυπολιτισμικό Εκπαιδευτικό Περιβάλλον, Επιμ.-εισαγ. Γκόβαρης Χρήστος, Ατραπός, Αθήνα 2005

Bangert-Fleck, R., Τα παιδιά στέλνουν μηνύματα με τις ζωγραφιές τους, Ο ρόλος της παιδικής εικόνας στην ανάδειξη και λύση των συγκρούσεων, Εκδόσεις Θυμάρι, Αθήνα 1996.

Charman, L. H., Διδακτική της τέχνης, Προσεγγίσεις στην καλλιτεχνική αγωγή, Νεφέλη, Αθήνα 1993.

Cummins J., Ταυτότητες υπό Διαπραγμάτευση, Εκπαίδευση με σκοπό την Ενδυνάμωση σε μια Κοινωνία της Ετερότητας, Gutenberg, Αθήνα 1999.

Hattstein, M., Ιστορία των Θρησκειών του Κόσμου, Könenmann, 2006

Gottman, J., Ένας πρακτικός οδηγός για γονείς, Η συναισθηματική νοημοσύνη των παιδιών, Πώς να μεγαλώσουμε παιδιά με συναισθηματική νοημοσύνη, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2000.

MacBeath, J., Η αυτοαξιολόγηση στο σχολείο, Ουτοπία και πράξη, Ελληνικά γράμματα, Αθήνα 2001.

Neil, Ph., Μύθοι απ' όλο τον κόσμο, Παγκόσμια εικονογραφημένη μυθολογία, Ερευνητές, 1997.

Tiedt, Ramela L.-Iris M., Πολυπολιτισμική διδασκαλία, 6^η αμερικάνικη έκδοση, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2006

Δικτυογραφία

www.amnesty.gr

www.human-rights.cy.net

www.unicef.gr

www.acionaid.gr

www.ornithologiki.gr

www.chinabusiness.gr

www.wikipaideia.gr

